

منتدی إقرأ الثقافى

www.iqra.ahlamontada.com

پەرزىنى مال

بۆ ئەوانەى ھاوسەرخىرى دەكەن و
ئەوانەيشى كىردوويانە

نوسىنى:
مەلا يونس قەلادزىيى

پہر زینی مال

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پەرژینی مال

نووسینی: مهلا یونس قلادزیی

کتبخانه‌ی حاجی قادری کوئی

به‌ریوه‌به‌ری گشتی: موحه‌مه‌د خضر نه‌حمه‌د 07824671394 – 07504671394

به‌ریوه‌به‌ری هونه‌ری: موسته‌فا موحه‌مه‌د کوردی 07509998182

فه‌پسووک: کتبخانه‌ی حاجی قادری کوئی / M.Ktebxana

تنبستگرام: کتبخانه‌ی حاجی قادری کوئی / M.Ktebxana

لقی به‌که‌م: به‌رانیهر ده‌رگای قه‌لا – بازاری پوشنبیری

لقی دووهم: چوارپانی شیخ مه‌حمود – به‌رانیهر مزگوتی مه‌حمود عه‌لاف

تیمیل: mdmaktaba@gmail.com

نه‌خشه‌سازی ناوه‌وه: محمد هاشم محمد

نه‌خشه‌سازی به‌رگ: ئیبراهیم سالح

چاپی به‌که‌م: ۱۴۴۵ک-۲۰۲۴ک

پیتوانه: ۱۷ * ۲۴

تیراژ: ۱۰۰۰

لاپه‌په: ۲۰۴

نرخ: ۵۰۰۰

له به‌ریوه‌به‌رایه‌تی گشتی کتبخانه گستییه‌کان / هه‌ریمی کوردستان

ژماره‌ی سپاردنی (۳۱۶) سالی (۲۰۲۴) ی پیدراوه.

پەرژینى مال

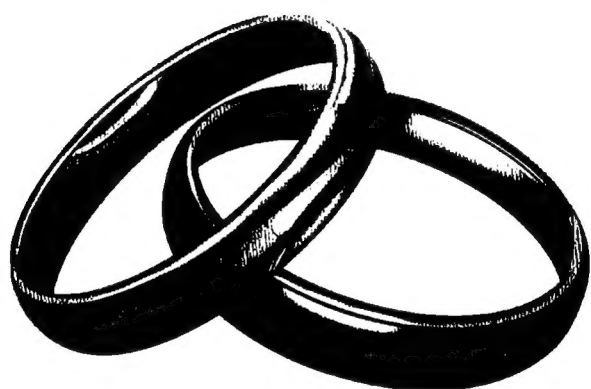
بۆ ئەوانەى ھاوسەرگىرى دەكەن و ئەوانەىشى كىردوویانە

نوسینى

مەلا یونس قەلادزىیى

چاپى یەكەم

۱۴۴۵ھ - ۲۰۲۴م

پیشکەشکردن

پیشکەشە:

بە گیانی هەمیشە زیندوو و ئاگاداری نوری دیدە و تاجی سەر
و ئازیزی دڵ پیغەمبەرمان حەزرەتی (محمد المصطفی (ﷺ))،
باشان خانەوادە و گشت یار و یاوەرانی و شوێنکەوتوانیان بە چاکە
تا پۆژی دواپی.

بە گیانی پاکێ گشت ئەو زاتانەی لەم کتێبەدا - لە پرووی پێژ و
گەورەییەوه - ناویان هێنراوه.

بەو مامۆستایانەی بۆ تۆزیکیش بێت لە خزمەتیاندا فیزی
نووسین و خوێندنەوه و زانست بووم و، لە دینداریی و پەروەشتیشیان
بەهەرەمەند بووم.

بە داك و باب و باپیری دڵسۆز و میهرەبانم، کە خستیانمە خزمەت
میراتی پیغەمبەرمان و، بە نزا و لالانەوه کانیشتیان لە بارەگای حەق
هەمیشە داوای یارمەتی و سەر بەرزیمان بۆ خواستووم.

بە هەموو ئەوانەی لە کاروانی چینی زانست و بەخشینیدا،
دەستباریان بۆ گرتووم و پالێشتیان کردووم و دەکەن.

به و ماموستا و زانا دلسوزانه‌ی که به‌وپه‌ری زانایی و په‌پوشیه‌وه
له‌به‌ر پرووناکی قورئان و سوونه‌تدا دهرباری ژیانی هاوسه‌ریتی
نووسیویانه و دهنوسن.

به‌وانه‌ی هاوسه‌رگیری ده‌کهن و ئه‌وانه‌یشی کردوویانه، تا به
کاوه‌خۆ بیخویننه‌وه و پاسپارده‌کانی ده‌گوی بگرن.

به هاوسه‌ری خو‌شه‌ویستم (نیشتمان خان) که هه‌رده‌م پالپشت
و هاوکاریکی باشم بووه له کاره‌کانم، هه‌روه‌ها جگه‌رگۆشه‌کانم
(موحه‌ممه‌د و موبین و سایه و سیما و نازگول) خوا ته‌مه‌نیان پر خیر
و به‌ره‌کەت بکات و بیانکاته خزمه‌تکاری ئیسلام.

پیشہ کی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل النكاح سبباً للفخر يوم القيامة، وأشهد أن لا
إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن سيدنا محمداً عبده ورسوله،
والصلاة والسلام عليه وعلى آله، وأصحابه، وأزواجه، وذريته، آمين.
أما بعد:

وہختیک ہردوو کتیی (لہ ہر باخہی گولیک) و (دیاری پھیامبر
(ﷺ) م کہوتنہ بہر دیدہ و دلی خوینہران، لیرہوہ خہمی نووسینی
کتییکی ترم کہوتنہ بہر دہربارہی ژیانی ہاوسہریتی لہ بہر پرووناکی
فہر مایشتہ کانی خوای گہورہ و پیغہمبہری خوشتہ ویستمان (ﷺ) .

سہرہ تا ہاتم کولیکم لہو کتیب و بابہت و وتارانہ کؤ کردہوہ کہ لہو
بارہوہ نووسرابوون، نہنجا وردہ وردہ کہوتنہ خویندنہوہ و لہہیلک
دانیان، لہ کؤتاییشدا دایژراوہ کہم لہ نیوئم کتیبہدا دانا و نیویشمنا
(پہرژینی مال)، ئیستاش پیشکشی دہ کہم بہوانہی ہاوسہرگیری دہ کہن
و نہوانہیشی کردوویانہ، تا زور بہ کاوہ خو بیخویننہوہ و راسپاردہ کانی
دہ گوی بگرن و، کؤشکی ہاوسہریتیان بہ نہوین و پیز و خواناسی
چاک چاک پەرژین بکہن، بہ چوریک پادشایہ کانیش نہتوان
پرؤنہ نیوی.

ئەم كىتەپ شەم كەردۆتە پىنج بەش، يەكەم: (ژنەپپان و مەرد كەردن)،
 دووهم: (ژن و مەردى بەختەوەر)، سىيەم: (كىشەكانى نىوان ژن و
 مەرد)، چوارەم: (مەندال خۆشترىن بەرەھەمى ھاوسەرگىرى)، پىنجەم:
 (خانوى خۆشەختى)، كۆي ئەو ناوئىشانانەى لەم پىنج بەشەدا دانراون
 - پىنجگە لە ناوئىشانە لاوھەكىيەكان - (۷۵) دانەن، لە ژىر ھەر ناوئىشانىك
 بەكورتى و بەپىي ھەبوون و پىويستى ئايەت و فەرمودەم نووسىوھ،
 لەكۆتايى زۆربەى بابەتەكانىش وتەيەك يان زياترم داناوھ، كە زۆربەيانم
 لە كىتەپى (ھاوسەرگىرى ھەنگاو بە ھەنگاو) وەرگرتوون.

ھىوادارم ئەم ھەنگاوھ ساكار و بچووكەشەم بىتە ھۆى سەردانىكى
 دى لە قورئان و سووننەت، تا گەنجان و ھاوسەرانمان مەزنىي و
 پەرۆشىي ئەم دووانە قەت لەبىر نەكەن.

مەلا يونس قەلادزىي

كوردستان/ ھەولير، ۱۱/۱۱/۲۰۲۳ى زاينى

۱

رَتهینان و

میرد کردن

هاوسه رگیری پیوستیه کی له بن نه هاتوو

خودای گه وره ده فهرمووی: ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ [سوره تنی (الروم)، ثایه تنی: (۲۱)].

واته: یه کینک له نیشانه و به لگه کانی گه وره یی و توانایی خودا نه وه یه: ههر له خوتان هاوسه ری بو دروستکردوون تا نارامبگرن له لایدا و، نهوین و سۆز و میهره بانیشی خستوته نیتوانانه وه، به راستی نا له مه دا چه ندین نیشانه و به لگه هه یه بو که سانیک بیرده که نه وه و تیده فکرن.

پتغه مبه ری خوشه ویستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ! مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالْصَوْمِ، فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ». [ایمامی بوخاری و موسلیم گپراویانه ته وه].

واته: نه ی کۆمه لی گه نجان! هه رکه ستان ده توانیت هاوسه رگیری بکات با هاوسه رگیری بکات، چونکه ژنه پتان و میردکردن زیاتر چاو ده گریت و دامین ده پاریزیت، هه رکه سیکیش نه یوانی با به رپوژووبیت، چونکه رپوژوو بوی ده بیته قه لغان.

ههر له مباره وه نه نه سی کوری مالیک - خودا لئی پازی بئ - ده فهرمووی: سئ پیاو هاته مالی هاوسه رکه کانی پتغه مبه ر (ﷺ)، پرسپاریانکرد ده باره ی خواپه رستی پتغه مبه ر (ﷺ)، کاتیک هه والیان پندرا، وه ک بلئی پشان که مییت و، وتیان: بابه ئیمه له کوی و پتغه مبه ر (ﷺ) له کوی؟ نه و له گونا هه کانی پشان و دواتری

بووردراوه (نه و ههر گونا هه ی نه بو وه)!

جا به کټکیان وتی: ته من شهو ناخهوم و هر شهونویژان ده کهم.
 به کټکی تریان وتی: ته منیش هه موو پوژتیک به پوژوو ده بم و قهت پوژوو
 ناشکینم. ته ویتیشیان وتی: ته منیش خوُم له ژنهیتان به دوور ده گرم و
 قهت هاوسه رگیری ناکه م

وهختیک پیغه مبه ر (ﷺ) ته شریفی هاته وه بو مال و ته م باسه یان بو
 گټر ایه وه، فه رموی: «أَنْتُمْ الَّذِينَ قُلْتُمْ كَذًا وَكَذًا؟ أَمَّا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَخْشَاكُمْ
 لِلَّهِ وَأَتَقَاكُمْ لَهُ، لَكِنِّي أَصُومُ وَأُفْطِرُ، وَأُصَلِّي وَأَرْقُدُ، وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ، فَمَنْ
 رَغِبَ عَن سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي». [ایمامی بوخاری و موسلیم گټر اویانه ته وه].

واته: ته وه ئیوه نئاوا و ئاواتان و توه؟ سویند به خودا ته من له هه موانتان
 زیاتر له خودا ده ترسیم و پاریزگاری له سنوره کانی ده کهم، به لام به
 پوژووش ده بم پوژووش ده شکینم، شهونویژیش ده کهم و ده شخهوم،
 هاوسه رگیری ده کهم، ته مه ریاز و سوننه تی منه، هر موسولمانیک
 پشت له ریاز و سوننه تی من بکات له من نیه.

✓ مروف ته نها له نیو خیزاندا و له گهل هاوسه ر و مندا له کانیدا به
 ئاسووده یی راسته قینه شاد ده بیت.

✓ به دوا ی نمونه یترین خو و په وشتا مه گه ری له و که سه ی
 ده ته ویت بیکه یته هاوسه ری زیانت، به لکو ویلی ته و خو و په وشتا نه
 به که له تایبه تمه ندیه کانی توه نزیکترن، تو بو خو ت باشرین نیت،
 بویه بو ته وه ی له یه کتری تی بگه ن که سیك هه لبریره که تایبه تمه ندیه کانی
 له خو ته وه نزیك بیت.

په یوهندی نیوان هاوسه گیری و باوه پ

خودای گه وره ده فهرمووی: ﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾. [سوره تی (الفرقان)، ثایه تی: (۷۴)].

واته: ته وانه یش که له خدا ده پارتنه وه و ده لئین: خودایه! هاوسه ر و پړوله ی و امان پیښه خشه که بینه مایه ی پرووناکی چاو و باوه شینی دل و سه ربه رزی بومان، ټیمه ش بکه به پیښه وا و سه رمه شقی چاکان و ته قواداران.

پیښه مبه ری خوشه و یستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «إِذَا تَزَوَّجَ الْعَبْدُ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ دِينِهِ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النِّصْفِ الْبَاقِي». [ایمامی به یهه قی و حاکیم و ته به پرانی گپړاویانه ته وه].

واته: هر کاتیک کور ژنی هیتا و کچ میردی کرد، ته وه بیگومان نیوه ی باوه پران ته و او کردووه، جا با ټاگیان له نیوه که ی تری بی و هه ولی ته و او کردنی بده ن.

هه روه ها ده فهرمووی: «لِيَتَّخِذَ أَحَدُكُمْ قَلْبًا شَاكِرًا، وَلِسَانًا ذَاكِرًا، وَزَوْجَةً مُؤْمِنَةً تُعِينُهُ عَلَى أَمْرِ الْآخِرَةِ». [ایمامی ته حمه د و ټینوماجه گپړاویانه ته وه].

واته: هر يه کيکتان ههولئ وه ده ستخستنی ئه م سئ شته بدهن:

۱. دلئکی سوپاسگوزار.

۲. زمانئکی پاراو به يادی خودا.

۳. هاوسه ريکی باوه پدار، که ده ستباری بۆ بگری و

هاوکاری بکات له سه ر کاروباری دواړوژ.

✓ با خالئ تاييه ت و جيا که ره وهی ماله کانتان (ئيمان) بئت، چونکه ئه و مروثانهی له خوداوه نزیکن له ژيانبانددا به خته وه ر ده بن.

✓ ئه وهی که پئوستیه کانی مروث له هه موو شتیک زیاتر دابین ده کات، دۆزینه وهی دلئکه که خه مخوړ و هاو پازی بئت.

✓ ئه و پیاوانه ی هاوسه ر گیریان کردووه ئه گه ری ئه نجامدانی تاوان و خراپه کارییان که مته به بهر او رد به ئه وانیه سه لتن.

هاوسه‌رگیری به‌رده‌وامی بازنده‌ی ژیان

خودای گه‌وره ده‌فرمووی: ﴿وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ بَيْنَ وَحَفْدَةً وَرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾
[سوره‌تی (النحل)، ثایه‌تی: (۷۲)].

واته: خودا هه‌ر له‌خۆتان هاوسه‌ری بۆ‌فهرامه‌م هیناون و، له‌و
هاوسه‌رانه‌کۆر و کۆره‌زای پێداون، هه‌روه‌ها پزق و پزۆزی پاک و
بوختی پێبه‌خشیون.

مه‌عقیلی کۆری یه‌سار - خودا لێی‌پزازی بێ - ده‌فرمووی: «جَاءَ
رَجُلٌ اِلَى النَّبِيِّ (ﷺ) فَقَالَ: اِنِّيْ اَصْبْتُ امْرَاَةً ذَاتَ حَسَبٍ وَجَمَالٍ، وَاِنَّهَا
لَا تَلِدُ، اَفْتَزَوُّجُهَا؟ قَالَ: «لا»، ثُمَّ اَتَاهُ الثَّانِيَةَ فَنَهَا، ثُمَّ اَتَاهُ الثَّالِثَةَ، فَقَالَ:
«تَزَوَّجُوا الْوُدُودَ الْوُلُودَ، فَاِنِّيْ مُكَاثِرٌ بِكُمْ الْاُمَمَ».

واته: کابرایه‌ک هاته‌خزمه‌تی پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) وتی: من ژنیکی
خانه‌دان و جوانم دۆزیوه‌ته‌وه، به‌لام منداڵی نابێ، ثایه‌بیهێتم؟
پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) فهرمووی: نا.

کابرا دووباره‌هاته‌وه، ئه‌مجاره‌ش پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) ڕتی پێنده‌ا،
بۆ‌جاری سێیه‌م کابرا هاته‌وه، ئه‌مجاره‌ش پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) ڕتی پێنده‌ا
و، فهرمووی: ئه‌و ژنانه‌بهێتن که‌مێردی‌خۆیان‌زۆ
خۆشده‌وێ و زۆریش‌حه‌زیان‌له‌منداڵه‌و منداڵیشیان

دهبى، چونكه من له پروژى قيامه تدا شانازى به زۆر ريتانه وه ده كه م له سهر
گه لانى تر. [ئيمامى نه بودا وود و نه سائى گيتر او يانه ته وه].

✓ ئامانجى ژن مندال هينانه دونيايه، به ويست بيت يان نا،
ژن ههردهم خوى بو مندالبوون ئاماده ده كات، ئه مه ياسايه كى
خوداييه.

✓ من خوشبه ختيم له خيزاندا دوزيه وه، چونكه هه م هاوسهر م
و هه م داىك، مه گهر چ ناوبانگيك جى ئه م خوشبه ختيه
ده گريته وه؟!

چاره هەر هاوسەرگیریه

خودای گه وره ده فەرمووی: ﴿فَلَا تَعْضُلُوهُمْ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُم بِالْمَعْرُوفِ﴾ ذَٰلِكَ يُعْطَىٰ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ﴿[سورەتی (البقرة)، ئایەتی: (٢٣٢)].

واتە: ئەو کە سوکاری ژنان! پێگەیان لێ مەگرن، کە مێرد بکەنەوێ بە هاوسەرەکانی پیشوویان یاخود کەسیکی تر، کاتێک ئەوان لەنیو خۆیاندا بە پێی شەریعەتی ئیسلام پێککەوتوون و بەیەکتر پازیین، ئەم فەرمانە ئامۆژگارییە بۆ ئەوانەتان کە باوەڕیان بە خودا و پڕۆژی دواڵی هەیە.

عەبدوللای کۆری عەبیاس - خودا لێیان پازی بێ - دەگێڕتەوێ و دەفەرمووی: کابرایەك هاتە خزمەت پێغەمبەری خودا (ﷺ)، وتی: کچۆلەیهکی بێباوکمان لایە، دوو پیاو هاتوونە داخوازی، یەکیان هەزار و یەکیان دەولەمەند، ئێمە هەزە کەین بێدەین بە دەولەمەندەکە، ئەویش حەزی لە هەزارەکیە؟

پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی: «لَمْ يَرْ لِلْمُتَحَابِّينِ مِثْلُ النِّكَاحِ». [ئیمامی ئیبنوماجە و بەیھەقی و حاکیم و تەبەڕانی گێڕاویانەتەوێ].

واتە: نەزانراوێ چارەتێک باشتر لە هاوسەرگیری و بەیەکگەیشن بۆ کچ و کۆرێک کە یەکتریان خۆشدەوێ!

پیغمبره‌ری خوشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فرمووی: «إِذَا خَطَبَ إِلَيْكُمْ
مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَخُلُقَهُ فَرَّوْجُوهُ، إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ
عَرِضٌ». [ایمامی تیرمیزی و ئینوماجه گیراویانه‌ته‌وه].

واته: هه‌رکاتیک که‌سێک خوازینی لیکردن، دینداری و
هه‌لسوکه‌وتیتان به‌دل‌بوو، ته‌وه‌ ژنی پییده‌ن، نه‌گه‌ر وانه‌که‌ن فیتنه‌ و
ناشوب و خراپه‌کاری له‌ زه‌ویدا بلاوده‌بیته‌وه‌.

✓ نه‌گه‌ر که‌چه‌که‌ت هاوسه‌رگیریه‌کی باش بکات، ته‌وا
کو‌رپکت ده‌ستده‌که‌وێت، نه‌گه‌ر کو‌ره‌که‌شت هاوسه‌رگیریه‌کی
باش بکات، ته‌وا که‌چپکت ده‌ستده‌که‌وێت.

✓ ته‌و که‌چ و کو‌رانه‌ی به‌ریاریانداوه‌ هاوسه‌رگیریه‌ بکه‌ن، ده‌بی
پێلاوه‌کانیان ماچ بکری، که‌رینگه‌راسته‌که‌یان هه‌لبژاردوه‌وه‌.

رېښه پراسته که هه لېږيره

خودای گه وړه ده فهرمووی: ﴿عَسَىٰ رَبُّهُۥٓ إِن طَلَّقَكُنَّ أَن يُدْلِلَهُٗٓ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِّنْكَنَّ مُسْلِمَاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ قَنَاطَاتٍ تَنَبَّيْنَ عِدَدَاتٍ سَخِرْنَ نَيْبَاتٍ وَأُنْكَارًا﴾.
[سوره تي (التحریم)، ثايه تي: (۵)].

واته: زور نزيکه نه گهر پيڼغه مېهر (ﷺ) ده سته برداري ټيوه بيی و ته لاقتان بدات، خوی گه وړه زنی له ټيوه چاکتری بداتی، موسولمان و ټيماندار، ملکه چ و توبه کار، دیندار و پروژو و گر، له بيوه ژن و له کچ .
پيڼغه مېهری خوشه ويستان (ﷺ) ده فهرمووی: «تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا، وَلِحَسَبِهَا، وَلِجَمَالِهَا، وَلِدِينِهَا، فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّينِ تَرِبَتْ يَدَاكَ».
[ټيمامي بوخاری و موسليم گيړاويانه ته وه].

واته: له نيو خه لکيدا و اووه ټافره ت له بهر چوار شتان ماره ده کړی:
۱. له بهر ده وله مهنديه که ی. ۲. له بهر خانه دانیه که ی. ۳. له بهر جوانیه که ی. ۴. له بهر دینداریه که ی، به لام تو زیاتر له هه موویان چاوت له سهر دینداره که بیت و ټویان هه لېږيره ده نا په کت ده که وی.

هر له مباره وه دایکی ټيمانداران خاتو و عائشه - خودای ټی پازی

بی- ده فهرمووی: کچینکی گنج هاته خزمه ت پيڼغه مېهری خودا (ﷺ)، وتی: ټهی پيڼغه مېهری خودا! بابم ټه منی

له برازايه كى خۆى ماره كړدووه، تا خۆى پى هه لىته وه، ته منيش پىم
ناخو شه، تۆ چ ده فەر مووى؟

پيغه مېهر (ﷺ) ده سه لاتى دايه ده سته خۆى و سه رېشكى كړد! دواى
كه مېك كچه كه وتى: من پازيم بهم كارەى بابم، به لام هر ويستم كچان
بزائن كه بابه كان بۆيان نيه به زۆر به شوويان بدن. [ئيمامى نه سائى و
ته حمده و ئبنو ماجه گيتر او يانه ته وه].

✓ پيويسته پاش ليكو لىنه وه يه كى زۆر ورد بريار له سه ر
هه لىزاردنى هاوسه ر بدرىت، برياره خيتر اكان بو هاوسه ر گيبرى
جيا بونه وهى خيتر اشيا ن له دوايه.

✓ مرو فى زير، هيچ هه نكا وينك نانيت هه تا پيشر بيري لىنه كا ته وه.

له گه‌ل ھاوشانی خۆتان ھاوسه‌رگیری بکه‌ن

خودای گه‌وره ده‌فرمووی: ﴿الْحَيِّثُ لِلْحَيِّثِ وَالْخَيْثُوبُ لِلْخَيْثِ وَالطَّيِّبُ لِلطَّيِّبِ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبِ﴾. [سوره‌تی (النور)، ئایه‌تی: (٢٦)].

واته: ژنه پسه‌کان بۆ پیاوه پسه‌کان و پیاوه پسه‌کانیش بۆ ژنه پسه‌کان، هه‌روه‌ها ژنه پا‌که‌کان بۆ پیاوه پا‌که‌کان و پیاوه پا‌که‌کانیش بۆ ژنه پا‌که‌کان.

پتغه‌مبه‌ری خۆشه‌و‌یستمان (ﷺ) ده‌فرمووی: «تَخَيَّرُوا لِنُطْفِكُمْ، فَأَنْكِحُوا الْأَكْفَاءَ، وَأَنْكِحُوا إِلَيْهِمْ». [ئیمامی ئینوما‌جه و داره‌قوتنی و حاکیم گێراویانه‌ته‌وه].

واته: چاکترین و پاکترین ژن بۆ تۆماوه‌کانتان هه‌لبژێرن، جا ھاوشانی خۆتان (له‌پرووی دینداری و ته‌مه‌ن و، نه‌ژاد و دابونه‌ریت و، باری ئابووری و ئاستی پۆشنیری) به‌پێن، هه‌روه‌ها کچه‌کانیشتان له ھاوشانی خۆیان ماره‌ بکه‌ن.

هه‌ر له‌مباره‌وه پتشه‌وا‌ه‌لی کۆری ته‌بو تالیب - خودا لێی پازی بێ - ده‌فرمووی: پتغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) پێی وتم: «يَا عَلِيُّ! ثَلَاثٌ لَا تُؤَخَّرُهَا: الصَّلَاةُ إِذَا آتَتْ، وَالْجَنَازَةُ إِذَا حَضَرَتْ، وَالْأَيْمُ إِذَا وَجَدْتَ لَهَا كُفُوًا». [ئیمامی تیرمیزی و به‌یه‌قه‌ی و نه‌حمه‌د و حاکیم گێراویانه‌ته‌وه].

واته: ئەى عەلى! سى شتى زۆر گرنگ ھەن پەلەيان لىيەكە و قەت
 دوايان مەخە، يەكەم: نوپۆڭكردن ھەركاتىڭ وەختى ھات. دووھم:
 بەخاكسپاردنى تەرم ھەركاتىڭ ئامادەبوو، سىيەم: بەشودانى ژنى بى
 مېرد ھەركاتىڭ ھاوشەنيت بۆ دۆزىيەوھ.

✓ شەرەن پىويستە مېرد ھاوسەنگى ژنەكەى بىت، گرنگترىن
 پرووى ئەم ھاوسەنگىيەش لايەنى دىندارىيە.

✓ ئەگەر ژن و مېرد لە ھەموو پروويەكەوھ ھاوسەنگ بن،
 ئەوكات ھەردووکیان بەيەك زمان دەدوین و، زۆر بەباشى لە
 يەكترى تىدەگەن، تەمەنىش يەككە لەو لايەنانەى بايەخى تاييەتى
 ھەيە.

ته‌ماشاگردن پیش هاوسه‌رگیری

پیتغه‌مبه‌ری خوشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فرمووی: «إِذَا خَطَبَ أَحَدُكُمْ امْرَأَةً فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيْهَا، إِذَا كَانَ إِنَّمَا يَنْظُرُ إِلَيْهَا لِخِطْبَةٍ، وَإِنْ كَانَتْ لَا تَعْلَمُ». [ئیمامی ئەحمەد و تەبەڕانی گێڕاویانە‌تە‌وه].

واته: هەر کاتێک داخوازی ژنیکتان کرد، هیچ گوناھتان ناگاتێ ته‌ماشای بکه‌ن (به‌لکو خێریشه)، به‌مه‌رجێ به‌س بۆ هێنان و خواستن بێ، هه‌رچە‌ند ئەو ناگاداریش نه‌بێ.

هه‌روه‌ها ئەبو هورە‌پره - خودا لێی پازێ بێ - ده‌گێڕتە‌وه و ده‌فرمووی: له‌ خزمە‌ت پیتغه‌مبه‌ر (ﷺ) بووم، کابرایه‌ك هاته‌ خزمە‌تی و هه‌والی پێدا که داخوازی ژنیکی مه‌دینه‌یی کردووه، پیتغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) پیتی فه‌موو: «أَنْظُرْتُ إِلَيْهَا؟»، قَالَ: لَا، قَالَ: «فَاذْهَبْ، فَانْظُرْ إِلَيْهَا، فَإِنَّ فِي أَعْيُنِ الْأَنْصَارِ شَيْئاً». [ئیمامی موسلیم و نه‌سائی و ئەحمەد گێڕاویانە‌تە‌وه].

واته: ته‌ماشاتکر دووه‌؟

وتی: نا.

فرمووی: ده‌برۆ ته‌ماشای بکه، چونکه له‌ چاوی ژنانی مه‌دینه‌دا شتی هه‌یه، واته: چاویان تۆزێ بجووکه، یان تۆزێ شینه.

ھەر لەمبارەوہ موغیرەى كورى شوعبە - خودا لىى پازى بى -
 دەگىر پتەوہ و دەفەرمووى: لەسەردەمى پىغەمبەردا (ﷺ) داخوزى
 ژنىكم كرد، پىغەمبەر (ﷺ) فەرمووى: «انظُرْ إِلَيْهَا، فَإِنَّهُ آخِرِي أَنْ يُدَمَّ
 بَيْنَكُمَا». [ئىمامى تىرمىزى و نەسائى و ئىبنوماجە و دارىمى و ئەحمەد
 گىراوينا تەوہ].

واتە: بړۆ تەماشای بکە، چونکە تەماشاکردنى پىش ھاوسەرگىرى
 ھۆکارىكى لەپىشىنەبە بۆ بەردەوامى ئەوين و خوښەويستى و تەبايى لە
 نىوانتاندا .

✓ پىويستە ھاوسەران بەر لە ھاوسەرگىرى بەشتوازيكى
 ريگەپىدراو لە يەكترى بکۆلنەوہ و يەكترى بناسن، ئەمە بۆ
 ھاوسەردارىيەكى درېژخايەن مەرجه.

✓ ژن زەويەكى بەپىتى خوښەويستىيە، بەلام بىرت بىت بۆ ئەوہى
 بەدەستى بىنىت دەبىت جوتيارىكى چاك بىت.

پراویژ کردن پیش هاوسه گیری

خودای گه وره ده فەر مووی: ﴿وَسَاوِرُهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾. [سورەتی (آل عمران)، ئایەتی: (۱۵۹)].

واتە: ئەی موحەممەد! لە کاروباردا پرس و پراویژیان پێکە، جا دواى پرس و پراویژ کردن کاتێک بپاریتدا کارێک ئەنجامبەیت، ئەنجامیبدە و پشت بەخوا ببەستە، چونکە بەراستی خودا ئەوانەى خوشەوێت کە پشتی پێدەبەستن.

فاتیمەى کچی قەیس - خودا لێی پازى بێ - دەفەر مووی: چوومه خزمەتى پێغه مبه‌ر (ﷺ)، وتم: ئەى پێغه مبه‌رى خودا! (موعاویەى کورێ ئەبو سوفايان) و (ئەبو جههم) و (ئوسامەى کورێ زەید) هاتوونە داخوازیم، میرد بە کامەیان بکەم؟

پێغه مبه‌رى خوا (ﷺ) فەر مووی: «أَمَّا مُعَاوِيَةُ فَرَجُلٌ تَرِبٌ لَا مَالَ لَهُ، وَأَمَّا أَبُو جَهْمٍ فَرَجُلٌ ضَرَابٌ لِلنِّسَاءِ، وَلَكِنْ أَسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ».

واتە: هەرچی (موعاویە) یه پیاویکی هه‌زاره و هیچی نیه، هەرچی (ئەبو جههم) یشه پیاویکی تونده و زۆر له ژنان ده‌دات، به‌لام میرد به (ئوسامەى کورێ زەید) بکە.

فاتیمە دە‌لێ: وتم: ئەى پێغه مبه‌رى خودا! من میرد به (ئوسامە) بکەم؟! - وهك بڵێی به شایه‌نى خۆی نه‌ده‌زانى -.

پىغەمبەرى خۇدا (ﷺ) فەرمۇى: گۈپرايەلى خۇدا و پىغەمبەرەكەى
بۇ تۇ زۇر باشتىرە.

ئىتر منىش مىردم پىكرى، كەچى ئەۋەندە چاكبوو ئىرەيم پىدەبرا.
[ئىمامى موسلىم و ئىبنو ماجە و ئەحمەد گىپرايەنەتەۋە].

✓ ھاسەرگىرى لە گەل ژنىكى باشدا، ۋەك ئەۋەيە لە كەشىكى
گەردەلوولايى رزگارت بووبى و لە كەنارىكى ھىمن ئوقرەت
گرتى، بەلام ھاسەرگىرى لە گەل ژنىكى خراپدا، ۋەك ئەۋەيە لە
كەشىكى ئارامەۋە بىكەۋىتە گىپراۋىكەۋە.

✓ ژن يەكەمىن قوتابخانەى پىگەيانندنى مروفەكانە.

ناسانکردنی داخوایی و ماره‌یی

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَكْمَلَ إِحْدَى أَبْنَيَّ هَتَيْنِ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَبِجٍ فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾. [سوره‌تی (القصص)، ثایه‌تی: (۲۸)].

واته: شوعه‌یب به مووسای وت: من ده‌مه‌وئت بتکه‌م به زاوای خوّم و یه‌کئیک له‌م دوو کچه‌ی خوّم لت ماره‌بکه‌م، به‌مه‌رجئ تویش هه‌شت سأل کریکاریم بۆ بکه‌یت، خوّ نه‌گه‌ر ده‌ سالت ته‌واوکرد نه‌وه پیاوه‌تی خوّته و من نامه‌وئت بارتگران بکه‌م و نه‌زیه‌تت بده‌م، خودا یاربئ ده‌مبینیت پیاوئکی باش و وه‌فادار ده‌بم.

پئغه‌مبه‌ری خوّشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «إِنْ مِنْ يَمَنِ الْمَرْأَةِ تَبْسِيرَ خُطْبَتِهَا، وَتَبْسِيرَ صَدَاقِهَا». [ئیمامی نه‌حمه‌د و ته‌به‌رانی و حاکیم گئیراویانه‌ته‌وه].

واته: بئگومان له‌ فه‌ر و به‌ره‌که‌تی ئافره‌ت نه‌وه‌یه: داخوایی ئاسان بیت و، ماره‌یه‌که‌شی ئاسان و که‌م بیت.

هه‌ر له‌مباره‌وه‌ عه‌بدوئلای کورئ عه‌یباس - خودا لئیان پازئ بئ - ده‌گئیرته‌وه‌ و ده‌فهرمووی: کاتئیک عه‌لی کورئ ته‌بو تالیب خاتوو

فاتیمه‌ی ماره‌کرد، پئغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رمووی: وه‌ک ماره‌یی شتئکی پئبده.

حه زره تی عه لی وتی: هیچم نیه!

پتغه مبه‌ر (ﷺ) فەر مووی: ئە ی قه‌لغانه حوته میه که‌ت له کوێه و
نه تماوه؟

وتی: له‌لای خوومه و هه‌ر ماومه.

فەر مووی: ده‌ی ئەوی پتیده. [ئیمامی ئەبو داوود و نه‌سائی و ئەحمه‌د
و ئینو حیبان گێراویانه‌ته‌وه].

✓ هاوکاری کردن و به‌هیز کردنی خێزانه‌کان، واته: ئاسووده‌یی
کۆمه‌لگه و به‌هیز کردنی.

✓ جیهان به‌و که‌سانه وێران نابێت که خراپه ده‌که‌ن، به‌لکو و
به‌و که‌سانه وێران ده‌بێت که خراپه ده‌بینن و هه‌لۆیستیان نییه
به‌رامبه‌ری.

ناشکرکردنی هاوسه‌رگیری

خودای گه‌وره ده‌فهرموئی: ﴿فَأَنكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَءَاتُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَفَّحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ﴾
[سوره‌تی (النساء)، ثایه‌تی: (۲۵)].

واته: له‌سهر ئیزن و پره‌زاهه‌ندی سه‌ره‌رشتیار و که‌سوکاریان ماره‌یان بکه‌ن و، به‌شیوه‌یه‌کی باش و به‌بی دواخستیش ماره‌یه‌کانیان بده‌نی، نه‌وانه‌یان په‌سهند بکه‌ن که داوینپاکن و دۆستی په‌نامه‌کیان نیه.

پیغه‌مبه‌ری خوشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فهرموئی: «لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيِّ، وَشَاهِدَيْنِ عَدْلٍ». [ئیمامی به‌یه‌قی گیراوتیه‌وه].

واته: گریه‌ستی ماره‌پرین دروست ناییت، مه‌گر به‌رازیبوونی سه‌ره‌رشتیاری که‌چه‌که و، ناماده‌بوونی دوو شاهیدی دادپه‌روه.

هه‌روه‌ها ده‌فهرموئی: «فَصْلُ مَا بَيْنَ الْحَرَامِ وَالْحَلَالِ الذُّفُ، وَالصُّوْتُ». [ئیمامی تیرمیزی و نه‌سانی و ئینوماجه و نه‌حمه‌د گیراویانه‌ته‌وه].

واته: یه‌کێک له‌جیاوازیه‌کانی ئیوان هاوسه‌رگیری دروست و نادروست ناشکرکردنیه‌تی، به‌ده‌ف لێدان و سروود گوتن.

هه‌ر له‌مباروه‌هه‌ دایکی ئیمانداران خاتوو عایشه -

خودا لئی رازی بی - ده گپږته وه و ده فهرمووی: ژنیکمان بۆ پیاوینکی
 مه دینه یی گواسته وه، پیغه مبه ری خودا (ﷺ) فهرمووی: «يَا عَاثِشَةُ!
 مَا كَانَ مَعَكُمْ لَهْوٌ؟ فَإِنَّ الْأَنْصَارَ يُعْجِبُهُمُ اللَّهُو». [ئیمامی بوخاری و
 ئیبنو ماجه و نه حمده گپراویانه ته وه].

واته: ئه ی عاثیشه! ئایا که ستان له گه ل بو و ده فتان بۆ لیدا و سروودتان
 بۆ بلی؟ چونکه مه دینه ییه کان زۆر حزیان به مه یه.

✓ ئه گهر که چیکت خو شویست، له وه ده رگایه وه بۆی برۆ که
 خۆت هه ز ده که یه خه لکی لیوه ی بین بۆ خوشکه که ت.
 ✓ ئازادی سیکسی راسته قینه له نیتوان (ژن و مێرد) دایه له
 ماله که ی خو یاندا، چونکه ترسیان نییه و هه لایشه بۆیان.

هاوسه رگیری بهرپر سیاریتییه

خودای گه وره ده فهرمووی: ﴿وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَاتِبٌ مَسْئُولٌ﴾.
[سوره تی (الإسراء)، نایه تی: (۳۴)].

واته: به ئه مهك و وه فاداربن بهرامهر بهو به لّین و پهیمانانه ی داوتانه و بهستوتانه، چونکه بیگومان هه موو به لّین و پهیمانیک لّی ده پرسریتیه وه.

پتغه مبهری خو شه ویستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «أَلَا كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ زَوْجِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گتیراویانه ته وه].

واته: ئاگاداربن! ئیوه هه مووتان شوان و چاودیرن به سهر ئه و که سانه ی له ژیر ده ستاندان و بهرپر سیشن لیان، بۆ نموونه: سه روکی ولات شوانه به سهر هاو لاتییه کانی خو ی و بهرپر سیشه لیان، پیاو شوانه به سهر خانه واده ی خو یه وه و بهرپر سیشه لیان، ژن شوانه به سهر مال و مندالی هاوسه ری خو یه وه و بهرپر سیشه لیان.

ههروه ها ده فهرمووی: «إِنَّ اللَّهَ سَائِلٌ كُلَّ رَاعٍ عَمَّا اسْتَزَعَاهُ، أَحَفِظَ ذَلِكَ أَمْ ضَيَّعَهُ؟ حَتَّى يَسْأَلَ الرَّجُلَ عَنْ أَهْلِ بَيْتِهِ». [ئیمامی ئینو حیبان و ته بهرانی گتیراویانه ته وه].

واته: بیگومان خودای گه وره له هه موو بهرپر سیك ده پرسیتیه وه سه باره ت به گشت ئه و شتانه ی پتسپتردارون، ئایا پاراستوونی یان به زایهیداوون؟ ته نانه ت له پیاویش

دەپرسیتەووە سەبارەت بە ژن و منداڵەکانی.

هەر لەم بارەووە دایکی هانیی کچی ئەبو تالیب - خودا لێی پازی بێ -
دەگێڕیتەووە و دەفەرمووی: پێغه مبهری خودا (ﷺ) داخوازی کردم، منیش
وتم: ئەو پێغه مبهری خودا! بەخوا تۆم لە خۆم خوشتر دەوی، بەلام من
ژنیکێ تازیه دار و کۆمەلێ منداڵی بچوکی بیاوکم بەسەردا بەجیماون،
خۆت دەزانی مافی میدیش گەورەیه، دەترسم ئەگەر پرووبکەمە میدەکەم
منداڵەکانم لە دەستبەدم، ئەگەر پرووبکەمە منداڵەکانیشم مافی میدەکەم
نەدەم، پێغه مبهری خودا (ﷺ) فەرمووی: « إِنَّ خَيْرَ نِسَاءٍ رَكِبَ الْإِبِلِ
نِسَاءٌ قُرَيْشٍ، أَخْنَاهُ عَلَى طِفْلٍ، وَأَرْعَاهُ عَلَى رَوْحٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ ». [ئیمامی
بوخاری و موسلیم گێراویانەتەووە].

واتە: بێگومان باشترین ژنانی عەرەب ژنانی قورەیشین، چونکە زۆر
بە سۆز و میهرەبانن بۆ منداڵەکانیان و، زۆریش ئاگاداری باری دارایی
هاوسەرەکانیان.

✓ هاوسەرگیری، واتە: کەمبۆنەووەی مافەکان بۆ نیووە، هەلکشانی
ئەرکەکان بۆ دوو هێندە.

✓ ئەوانە بە خەیاڵپلایییەووە لە ژبانی هاوسەریتی دەروان، کاتێک
لە ناکاو لە سەرەتای ژبانی هاوسەریاندا پرووبە پرووی چەند راستییەک
دەبنەووە، هەر زوو دوو چاری بێهێواییەکی وا دەبنەووە کە ئەگەر زوو
چارە نەکرێ، پەنگە خۆشبهختی خێزان بشتوێت.

هاوسه‌رگیری و یارمه‌تی خودا

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿وَأَنكِحُوا الْأَيْمَىٰ مِنكُمُ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾. [سوره‌تی (النور)، ئایه‌تی: (۳۲)].

واته: ژن بدهن به پیاوانی بیژن و ژنانی بیج مردیش بدهن به می‌رد، هه‌روه‌ها ژن بیژن بۆ به‌نده چاکه‌کانتان و که‌نیزه‌که‌کانیشتان بدهن به می‌رد، خو ته‌گه‌ر هه‌زاریش بن و نه‌توانن ئه‌رکی خیترا‌نداری و مالداری به‌پرتوه‌به‌رن، ئه‌وه خودا له‌ گه‌وره‌یی و به‌خششی خو‌ی ده‌وله‌مه‌ندیان ده‌کات، خودای گه‌وره‌ش به‌رده‌وام فراوانگیر و زانا‌یه.

پیغه‌مبه‌ری خوشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «ثَلَاثَةٌ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ عَوْنُهُمْ: الْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَالْمُكَاتِبُ الَّذِي يُرِيدُ الْإِدَاءَ، وَالنَّاكِحُ الَّذِي يُرِيدُ الْعَقَافَ». [ئیمامی تیرمیزی و نه‌سائی و ئیبنوما‌جه گیراویانه‌ته‌وه].

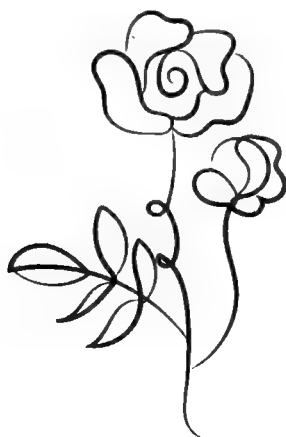
واته: خودای گه‌وره به‌ مافی دانا‌وه له‌سه‌ر خو‌ی یارمه‌تیدانی سێ که‌س:

یه‌که‌م: مو‌جاهید و تیکۆشه‌ر له‌ پێی خودا.

دووه م: ئه و كۆيله يه ي له لايه ن گه و ره كه يه وه نو و سراو ي ئازاد بو و نى
 پئدراوه به پاره، ئه و يش ده يه وه ي پاره كه بدات و ئازاد بئيت.
 سئيه م: ئه و كه سه ي هاوسه رگيرى ده كات تا پاكيزه و داو ئنپاك
 بئيت.

✓ چاوه رى مه كه شته باشه كان بئنه ريت، ده زانم خودا زور
 ميه ره بانه، به لام چاوه رى يه كه مين هه نگاوه كانى خوتبه.
 ✓ هيج كه سيك له لوتكه وه ده ست پئناكات، پئويسته له سه رت
 ريگه بريت بو گه يشتن پئى.
 ✓ ژيانى هاوسه ردارى، واته: مه زنترين فيرگه، چونكه مروف
 تئيدا له هه موو خراپه كانى داده مالدرى و، كو تايى به هه موو
 خووه زيانبه خشه كانى ده هئيرى.

به‌لین‌نامه‌ی هاوسه‌رگیری

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ وَأَخَذْتُ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا﴾. [سوره‌تی (النساء)، ثایه‌تی: (۲۱)].

واته: جا چۆن ماره‌یان لی ده‌ستینه‌وه، له کاتیکدا ئیوه چوونه‌ته لایان و سه‌رجیستان له‌گه‌لدا کردوون، ئه‌وانیش (له کاتی ماره‌کردنیاندا) به‌لین و په‌یمانیک‌ی گه‌وره‌یان لیوه‌رگرتوون.

پیغه‌مبه‌ری خۆشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «أَحَقُّ مَا أَوْفَيْتُمْ مِنَ الشَّرْطِ أَنْ تُوفُوا بِهِ، مَا اسْتَحْلَلْتُمْ بِهِ الْفُرُوجَ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گێراویانه‌ته‌وه].

واته: شایسته‌ترین ئه‌و مه‌رجانه‌ی که پێویسته وه‌فادارین به‌رامبه‌ریان و جیه‌جیان بکه‌ن، ئه‌و مه‌رجانه‌ن که داوێنی هاوسه‌ره‌کانتان پێ حه‌لال کردووه.

مه‌روه‌ها ده‌فهرمووی: «فَاتَّقُوا اللَّهَ فِي النِّسَاءِ، فَإِنَّكُمْ أَخَذْتُمُوهُنَّ بِأَمَانِ اللَّهِ، وَاسْتَحْلَلْتُمْ فُرُوجَهُنَّ بِكَلِمَةِ اللَّهِ». [ئیمامی موسلیم و ئینوخییان گێراویانه‌ته‌وه].

واته: له خودا بترسن ده‌رباری هاوسه‌ره‌کانتان، چونکه

بېگومان ئېۋە ئەوانتان ۋەك ئەمانەت و سپاردهى خودا ۋەرگرتوۋە و،
داۋىنى ئەوانتان بە وشەى خودا - كە وشەى (ئىكاح - كىردنە ھاوسەر) و
(تزوېج - لىكجىۋوتكىردنە) ە - بۇ خۇتان خەللىكردوۋە.

✓ زىيانى ھاوسەرى، چەندە ئەۋ بنەمايانەى لەسەرى پىكىدېت
پتەۋ و بەھىزىيېت، ئەۋەندە درېژخايەن دەبېت، گىرنگىرىنى
بنەماكانىش يەكىتى دىل ۋ دەروۋنە.

✓ با خەللىك لە ناسىنت پەشىمان نەبن، ھەۋلىدە بۇ لە دەستدانت
پەشىمان بن.

✓ ئەۋ شتەى كە خۇت ناتەۋىت بەرامبەرت بىكرېت، بەرامبەر
كەسانى دىكە مەيكە.

هاوسه رگیری سه ره داوی خوشبهختی

خودای گه وره ده فهرمووی: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً﴾. [سوره تی (الرعد)، ثایه تی: (۳۸)].

واته: بیگومان پیش تو چه نندین پیغه مبه رمان ره وانه کرد و، ژن و مندالیشمان دابوونی.

پیغه مبه ری خوشه ویستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «أَرْبَعٌ مِنَ السَّعَادَةِ: الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ، وَالْمَسْكَنُ الْوَاسِعُ، وَالْجَارُ الصَّالِحُ، وَالْمَرْكَبُ الْهَنِيءُ». [ثیمامی ئینو حیبیان و حاکیم و ته به پرانی و به یهه قی گیراویانه ته وه].

واته: چوار شت هوکاری خوشبهختی مروئن:

۱. ژنیکی باش.

۲. خانویکی فراوان.

۳. دراوسیکی چاک.

۴. ئامیریکی گواستهوی ساز و له بار.

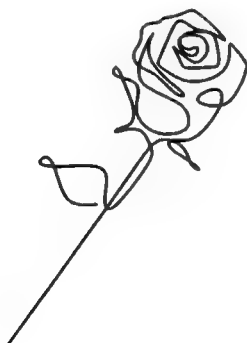
ههروه ها ده فهرمووی: «الدُّنْيَا مَتَاعٌ، وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا: الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ». [ثیمامی موسلیم گیراویته وه].

واته: ژيانی دوتيا خوځی و رابواردنیکي کاتيیه، به لām له باشتړين
خوځشيه کاني دوتيا بریتيه له هاوسه ریکي چاک.

✓ ناوبانگ کامه رانی بو من دهسته بهر نه کرد، به لām کاتيک
هاوسه رگیریم کرد و خانمه که مایکي بو پیکهیتام، توانیم
خوځشه خت بيم.

✓ نه وانه ی له دهره وهی خیزاندا به دووی خوځشه ختیدا
ده گه رین، واته: خوځشه ختی ماله و هیان نه ماوه، چونکه نه گهر
خوځشه ویستی له خیزانه که یاندا رهنگ بداته وه، خوځشه ختیش
هر له وی پیدا ده که ن.

۲

ژن و میّردی

به خته وهر

باشترین میرد و باشترین ژن

خودای گه وره ده فەرمووی: ﴿مَنْ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ﴾.
[سورە تی (البقرة)، ئایە تی: (۱۸۷)].

واتە: ژنە کانتان بەرگ و پۆشاک و پەرژینن بۆ ئێوە و، ئێوەش بەرگ و پۆشاک و پەرژینن بۆ ژنە کانتان. (واتە: چۆن بەرگ و پۆشاک شەرمگا و عەیب و نەهیتی دادەپۆشی، دەبی ژن و میردیش ئەوا عەیب و نەهیتی یەکتەری داپۆشن و ببە پەرژین بۆ یەک).

پێغه مەبری خۆشە و یستمان (ﷺ) دە فەرمووی: «خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ، وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي». [ئیمامی تیرمیزی و ئیبنو ماجە و داریمی گێراویانە تەو].

واتە: باشترینان باشترینانە بۆ هاوسەرە کە ی، بێگومان منیش لە هەمووتان باشترم بۆ هاوسەرە کانم.

هەروەها دە فەرمووی: «خَيْرُ النِّسَاءِ الَّتِي إِذَا نَظَرْتَ إِلَيْهَا سَرَّكَ، وَإِذَا أَمَرْتَهَا أَطَاعَتْكَ، وَإِذَا غَبَتْ عَنْهَا حَفِظْتَكَ فِي مَالِكَ وَنَفْسِهَا». [ئیمامی ئیبنو جەریر و بەیھەقی گێراویانە تەو].

واته: باشتريڻ ژن ٿو ڙنه يه کاتيک ته ماشتکرد دلخوشت بکات،
 کاتيکيش فرمانت پتکرد به قسه ت بکات، کاتيکيش له مال نه بوويت و
 له بهر چاواني ون بوويت شکو و که سایه تيت پياريزت، هم له باره ي مال
 و سامانته وه هم له باره ي خو يه وه.

✓ مانگه کان و ساله کاني سهره تاي هاوسه ريتي زور گرنگن،
 چونکه ټمه کاتي يه کناسين و دروستبووني تپروانيه کانه بو
 يه کتري، ټو هاوسه رانه ي له م کاته دا له يه کتري ناگه ن، ټوا
 ژياني هاوسه رييان له مه تر سيدا يه.

✓ هيچ موسولمانيتک موسولمانيتکي باش نيي، هه تا مروفيکي
 باش نه ييت.

✓ چهند جوانه به نيو خه لکيدا گوزهر بکه يت و بوني ره وشت
 لييت.

مافی ژن و هیږد له سهر یه کتری

خودای گه وړه ده فەرمووی: ﴿وَكُلْنَ مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَلْيَذَرْنَ لَهُ خِيطًا لَا يَرَوْنَ عَيْنًا ذَلِكَ ظَنُّهُمْ﴾. [سوره تی (البقرة)، ثایه تی: (۲۲۸)].

واته: ژنان مافیان هه یه به سهر میږده کانیانه وه به وینه و نه ندازه ی شه و مافانه ی که میږده کان هه یانه به سهر ژنه کانیانه وه به گوږه ی ده ستوورنیک که په سه نده له ئیسلامدا، به لام پیاوان پله یه ک به رزترن له وان شه و شه به هوی شه وه وه یه که خودا ئه رکی سهر په رشتیکردن و به پڼه و به رڼی خیزانی خستو ته سهریان، خوداش بالاده سته به سهر هه مواندا و دانایه له دابه شکردنی ئه رک و مافه کاندا.

حه کیمی کوږی موعاویه - خودا لئیان رازی بڼ - له باوکیه وه ده گڼ پڼه وه و ده فەرمووی: چوومه خزمه تی پڼغه مبه ری خودا (ﷺ) وتم: ئه ی پڼغه مبه ری خودا! هاوسه ره کانمان چ مافیکیان له سهرمانه؟

فه رمووی: «أَنْ تَطْعَمَهَا إِذَا طَعِمْتَ، وَتَكْسُوَهَا إِذَا اكْتَسَيْتَ، وَلَا تَضْرِبَ الْوَجْهَ، وَلَا تُقَبِّحَ، وَلَا تَهْجُرَ إِلَّا فِي الْبَيْتِ». [ئیمامی أبوداود و ئینوماجه و ئه حمده گڼراویانه ته وه].

واته: خوارده مه نی پڼښه یت و، پوښته ی بکه یت به گوږه ی توانا، نابڼ له رووخساری بده یت و، جوڼ و

قسه‌ی ناشیرینی پی بلنیت، ناشبی دهنگی لیوهر بگریت و پشتی تیبکه‌یت
ته‌نھا له نیو ژوور و جینگه‌ی نووستن نه‌بی.

هه‌روه‌ھا حوصه‌ینی کوپی میحصه‌ن - خودا لئی پازی بی -
ده‌فهرمووی: پوریکم هاته خزمه‌تی پیغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) ، پیغه‌مبه‌ر
(ﷺ) پیی فهرموو: «أَذَاتُ رَوْحٍ أَنْتِ؟»، قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: «كَيْفَ أَنْتِ
لَهُ؟»، قَالَتْ: مَا أَلَوْهُ إِلَّا مَا عَجَزْتُ عَنْهُ. قَالَ: «انْظُرِي أَيْنَ أَنْتِ مِنْهُ، فَإِنَّهُ
جَنَّتِكَ وَنَارُكَ». [ایمامی ته‌حمه‌د و ته‌به‌پانی گیراویانه‌ته‌وه].

واته: خوشکم! هاوسه‌رت هه‌یه؟

وتی: به‌لئی.

فهرمووی: چۆنی بۆی؟

وتی: که‌مته‌رخه‌می ناکه‌م له خزمه‌تکردن و جیبه‌جی کردنی مافه‌کانی،
مه‌گه‌ر شتیک له توانامدا نه‌بی.

فهرمووی: بیربکه‌وه بزانه تو له ئاستی ته‌ودا چۆنی، چونکه‌ ته‌و
به‌هه‌شت و دۆزه‌خی تۆیه.

دروستکردنی خوښه‌ویستی

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ . [سوره‌تی (الأحزاب)، ثایه‌تی: (۲۱)].

واته: یتگومان بو ئیوه له پیغه‌مبری خودا (ﷺ) جوانترین و چاکترین نمونده‌ی ته‌واو و ریڅوپیڅ هه‌یه، تا چاوی لیڅکه‌ن و شوینی بکه‌ون.

۱. زمانی قسه (خوښمه‌وینی، به‌قوربانتم) به‌نمونه:

عه‌مری کوری عاص - خودا لیبی پازی بی - ده‌گپ‌رته‌وه و ده‌فهرمووی: کاتیک پیغه‌مبری خودا (ﷺ) کردمی به‌نمیری سوپای (ذات السلاسل)، پيش ته‌وه‌ی وه‌ریکه‌وین چوومه‌خزمه‌تی و وتم: "أَيُّ النَّاسِ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: «عَائِشَةُ»، قُلْتُ: مِنْ الرِّجَالِ؟ قَالَ: «أَبُوهَا»". [نیمای بوخاری و موسلیم گپ‌راویانه‌ته‌وه].

واته: خوښه‌ویست‌ترین که‌س به‌لاته‌وه‌کیه؟

فهرمووی: عائشه!

وتم: مه‌به‌ستم له‌پیاوان؟

فهرمووی: باوکی عائشه (خه‌زورم).

هه‌روه‌ها پیغه‌مبری خودا (ﷺ) بو خوښه‌ویستی ناوی خیزانه‌کانی کورت ده‌کرده‌وه، له‌مباروه‌ه دایکی نیمانداران

خاتوو عائیشه - خودا لئی پازی بی - ده فهرمووی: پیغه مبهری خودا
 (ﷺ) فه مووی: «يَا عَائِشُ! هَذَا جِبْرِيلُ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ»، قُلْتُ: «وَعَلَيْهِ
 السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گئیراویانه ته وه].

واته: عایشی! ئەمه چه زه تهی جیبریله - سه لامی خودای لیبی -
 سه لامت لیده کات!

منیش وتم: سه لام و ره حمه تهی خودا له ویش بی.

۲. زمانی جهسته (خهنده، له نامیزگرتن، ماچ) به نموونه:

دایکی ئیمانداران خاتوو عائیشه و خاتوو حه فسه - خودا لیبان پازی
 بی - ده گئیرنه وه و ده فهرموون: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يُقْبَلُ، وَهُوَ صَائِمٌ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گئیراویانه ته وه].

واته: پیغه مبهری خودا (ﷺ) هاوسه ره کانی خوی ماچ ده کرد،
 ته نانه ت به زمانی به پۆژو و شه وه.

۳. زمانی دیاری:

پیغه مبهری خوشه و یستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «تَهَادَوْا تَحَابُّوا». [ئیمامی بوخاری له (الأدب المفرد) و، به یه قی و مالیک گئیراویانه ته وه].

واته: دیاری بدهن به یه ک، یه کتریتان خوشده وی.

۴. پٽيه خشيڻي کات:

دايکي ٿيمانداران خاتوو عائيشه - خودا لٽي پازي بي - ده گٽر ٽه وه
و ده فهرمووي: پڙزي جهڙن بوو، حه به شيه کان له نٽو مزگه وتدا
به ږمه کانيان ياريان ده کرد، پٽغه مبهري خودا (ﷺ) بانگي کردم و
فهرمووي: سپيلکه له گيان! حه زده که ي ته ماشايان بکه ي؟
وتم: به لٽي.

فهرمووي: "ده وهره پاش من"، جا شاني بڙ نه وي کردم و منيش
چه ناگهم له سهر شاني دانا و ږوومه تيشم نووساند به ږوومه تيه وه و،
له نيواني گوځ و شانيه وه ته ماشام ده کردن، ناوه ناوه ده يفهرموو: ټه ي
عائيشه! به سه؟

منيش ده موت: نا، جاري په له مه که، ههرچهند من حه زم له
ته ماشا کردنيان نه بوو، به لام بږيه و امده کرد تا بزاتم پله وپايه م لاي جه نايان
چهنده و چهنده ي خوښده وټم! ټير به رده و امبووم هه تا وهره زبووم و،
زانيم که پٽغه مبهريش (ﷺ) پٽه کاني سر بوون و ټه لوگوږيان پټده کات،
جا فهرمووي: ټيستا به سه؟!

وتم: به لٽي.

فهرمووي: ده ږو، خوا ناگادارت بي. [ټيمامي بوخاري
و موسليم گټراويا نه ته وه].

هەر خاتوو عائشه - خودا لئی پازى بى - ده فەرمووی: جارێک
له گەڵ پیڤه مبهردا (ﷺ) چوومه سه فەر، له و کاته دا گهنج بووم و هیشتا
قه له و نه بوو بووم، به خه لکه که ی فەرموو: «تَقَدَّمُوا - پیشکه ون».

ئه وانیش پیشکه وتن و به ته نها جیانه یشتین، ئه نجا فەرمووی: «تَعَالِي
حَتَّى أَسَاقِبَكَ - وه ره با پیشبرکێ بکه ین»، منیش پیشبرکیم له گەڵ کرد و
لیمبرده وه، هیچ دهنگی نه کرد.

تا پوژگار تیه پری و گه وه و قه له و بووم، دیسان سه فەرێک هاته
پیشه وه و من له گه لیدا ده رچووم، جا به خه لکه که ی فەرموو: «تَقَدَّمُوا -
ئیه وه له پیش ئیمه وه برۆن».

ئه وانیش پیشکه وتن، ئه نجا فەرمووی: «تَعَالِي حَتَّى أَسَاقِبَكَ - وه ره
با پیشبرکێ بکه ین»، منیش پیشبرکیم له گەڵ کرد و لئی برده وه، جا
ده ستیکرده پیکه نین و فەرمووی: «هَذِهِ يَتْلُكَ - ئه مه له جیاتی جاره که ی
پیشوو (پاک له پاک)». [ئیمامی ئیبنو ماجه و ئه بوداوود و ئه حمه د
گیراویانه ته وه].

٥. پزگرتن و بایه خپێدان:

ئهنه سی کوپی مالیک - خودا لئی پازى بى - ده فەرمووی:
پیڤه مبه ری خودا (ﷺ) درواستیه کی فارسی هه بوو، ده ستاو و خواردنی
زۆر خوشبوو، جارێک خواردنیکى خوشی بۆ پیڤه مبه ری
خودا (ﷺ) دروستکرد، پاشان هاته خزمه تی و داواى لیکرد

تەشریفیان بهێنن بۆ مالى ئەوان، پىڤه مبهەر (ﷺ) فەرمووی: (عائیشه) ش له گه‌ڵ خۆم بێنم؟

کابرا وتی: نا.

پىڤه مبه‌رى خودا (ﷺ) فەرمووی: كه‌واته من ناهيتم.

کابرا پ‌ويشته‌وه مالى و، دواى ت‌وزيک هاته‌وه و بۆ جارى دووهم داواى له پىڤه مبه‌ر (ﷺ) کرد تەشریف بێنى بۆ مالى ئەوان، پىڤه مبه‌ر (ﷺ) دووباره فەرمووی: (عائیشه) ش له گه‌ڵ خۆم بێنم؟

کابرا وتی: نا.

پىڤه مبه‌رى خودا (ﷺ) فەرمووی: كه‌واته منيش ناهيتم.

کابرا پ‌ويشته‌وه مالى و، دواى ت‌وزيک هاته‌وه و بۆ جارى سێههم داواى له پىڤه مبه‌ر (ﷺ) کرد تەشریف بێنى بۆ مالى ئەوان، پىڤه مبه‌ر (ﷺ) سێباره فەرمووی: (عائیشه) ش له گه‌ڵ خۆم بێنم؟

کابرا وتی: به‌لى.

ئيت‌ر پىڤه مبه‌رى خودا (ﷺ) له گه‌ڵ خاتوو عائیشه - خوا لى پازى بى - هه‌ستان پ‌يکه‌وه كه‌وته‌رئى به‌ خوشيى و شانبه‌شانى يه‌كترى تا گه‌يشته مالى کابرا. [ئيمامى موسليم و ئەحمەد و نەسائى و داريمى گي‌راويانه‌وه].

هەر ئەنەسى كۆرى مالىك - خودا لىي پازى بى - دەگىرپتەو و
 دەرەمووى: "رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) ، يُحَوِّي لَهَا وَرَاءَهُ بَعَاءَةً، ثُمَّ
 يَجْلِسُ عِنْدَ بَعِيرِهِ فَيَضَعُ رُكْبَتَهُ، فَتَضَعُ صَفِيَّهُ رِجْلَهَا عَلَى رُكْبَتِهِ حَتَّى
 تَرْكَبَ". [ئىمامى بوخارى و ئەحمەد گىراوىانەتەو].

واتە: بىنىم پىغەمبەرى خودا (ﷺ) پۇشاكىكى دەدا بەسەر پىشتى
 حوشترەكەى خاتوو صەفەدە - خوا لىي پازى بى - پاشان لەلای
 حوشترەكەى دادەنىشت و ئەژنۆى خۆى بۆ دادەنا، خاتوو صەفەدەش
 پىي خۆى لەسەر ئەژنۆى پىغەمبەر (ﷺ) دادەنا و سەردەكەوت.

هەر وەها دابكى ئىمانداران خاتوو عائىشە - خودا لىي پازى بىت -
 دەرەمووى: "كُنْتُ أَطِيبُ النَّبِيَّ (ﷺ) بِأَطِيبٍ مَا يَجِدُ، حَتَّى أَجِدَ وَبِيضَ
 الطَّيِّبِ فِي رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ". [ئىمامى بوخارى و موسلىم گىراوىانەتەو].

واتە: من بۆنم لە پىغەمبەر (ﷺ) دەدا بە بۆنخۆشترى بۆنەكانى، هەتا
 شۆقى بۆنەكەم لە ئىو سەر و پىشیدا دەبىنى.

ئەگەر هاوسەران يەكترىان خۆشبویت، لە هەموو هەلەبەكى
 يەكتر دەبوورن، بەلام ئەگەر يەكترىان خۆشنەویت پەرخە لە
 هەموو شتىكى يەكترى دەگرن، كەواتە ئەركى هاوسەران ئەو يە
 خۆيان لای يەكترى خۆشەويست بکەن.

گه‌وره‌ترین به‌خشین

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ وَمَن قَدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا ءَاتَاهُ اللَّهُ لَا يَكْلَفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَأْءَاتَهَا﴾. [سوره‌تی (الطلاق)، ثابه‌تی: (۷)].

واته: جائه‌و پیاوه‌ی گوزه‌رانخوش و ده‌وله‌مهنده‌با به‌پتی ده‌وله‌مه‌ندی خوی مه‌سره‌ف و بژیویی بدات به‌خیزانی، ته‌وه‌یش که ده‌ستکورت و هه‌زاره‌با به‌پتی ته‌وه‌ی که خودا پیتداوه‌مه‌سره‌ف و بژیویی بدات به‌خیزانی، چونکه خودا به‌گویره‌ی توانا و دارایی هه‌رکه‌سینک داوای مه‌سره‌ف و بژیویی ده‌کات.

پیتغه‌مبه‌ری خوشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «دِينَارٌ أَنْفَقْتُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَدِينَارٌ أَنْفَقْتُهُ فِي رَقَبَةٍ، وَدِينَارٌ تَصَدَّقْتُ بِهِ عَلَى مُسْكِينٍ، وَدِينَارٌ أَنْفَقْتُهُ عَلَى أَهْلِكَ. أَعْظَمُهَا أَجْرًا الَّذِي أَنْفَقْتُهُ عَلَى أَهْلِكَ». [ئیمامی موسلیم و ته‌حمه‌د گپراویانه‌ته‌وه].

واته: دیناریک له‌پتی خوادا بته‌خشیی، دیناریکیش بو‌ئازادکردنی کۆیله‌یه‌کت به‌خشیی، دیناریکی تریش به‌هه‌زاریکت به‌خشیی، دیناریکیش به‌خیزانه‌که‌تت به‌خشیی، له‌هه‌موویان گه‌وره‌تر و خیرتر ته‌وه‌یانه‌که به‌خیزانه‌که‌تت به‌خشیوه.

ههروه‌ها بیلالی کۆری په‌باح - خودا لئی پازی بئ - ده‌گیرته‌وه و ده‌فرمووی: زه‌ینه‌بی ژنی عه‌بدوللای کۆری مه‌سعود - خودا لئیان پازی بئ - هات و وتی: ئە‌ی بیلال! پرسیارم بۆ له‌ پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) بکه‌، ئایا بۆم دروسته‌ زه‌کاتی خۆم بده‌م به‌ عه‌بدوللای می‌ردم و ئە‌و منداله‌ بیاوکانه‌ی له‌ ژێر سه‌ره‌رشتی مندان؟

منیش پرسیارم بۆ کرد، پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) فرمووی: «نَعَمْ، وَلَهَا أَجْرَانِ: أَجْرُ الْقَرَابَةِ، وَأَجْرُ الصَّدَقَةِ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گیراویانه‌ته‌وه‌].
واته‌: به‌لێ بۆی دروسته‌ و دوو پاداشتی‌شی بۆ ده‌نووسری: ١. پاداشتی خزمایه‌تی. ٢. پاداشتی زه‌کات و به‌خشین.

پێویسته‌ به‌خێوکاری خێزان سه‌ر له‌ کاروباری ئابووری ماله‌که‌ی ده‌ربکات و، خه‌رجیه‌کانی به‌ وریایه‌که‌ی زۆره‌وه‌ پیکبخت، ئە‌گه‌ر نا تیکچوونی باری ئابووری خێزان کۆتایه‌که‌ی ترسناکی هه‌یه‌.

قه ناعه ت و شوكرانه بيزي

خوداي گه و ره ده فهرمووي: ﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾.
[سوره تي (طه)، ثايه تي: (۱۳۱)].

واته: چاو مه بره نهو ناز و نيعمه ته ي داومانه به هه ندي
خه لك، له جواني و خوشيه كان ي دونيا، بويه داومانني تا
تاقيبانكه ي نه وه، بيگومان رزق و ريزي په روه ردگارت زور
باشتر و به رده وامتره.

عوړوه ي كوپي زوبه ير - خودا لبيان رازي بي - ده گيرته وه
و ده فهرمووي: پورم خاتوو عايشه - خودا لبي رازي بي -
ده يفهرموو: "وَاللَّهِ، يَا ابْنَ أُخْتِي! إِن كُنَّا لَنَنْظُرُ إِلَى الْهَلَالِ ثُمَّ
الْهَلَالِ ثُمَّ الْهَلَالِ، ثَلَاثَةَ أَهْلَةٍ فِي شَهْرَيْنِ، وَمَا أُوقِدَتْ فِي
أَبْيَاتِ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) نَارٌ"، فَقُلْتُ: يَا خَالَهٗ، مَا كَانَ يُعِيشُكُمْ؟
قَالَتْ: "الْأَسْوَدَانِ، التَّمْرُ وَالْمَاءُ، إِلَّا أَنَّهُ قَدْ كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ
(ﷺ) جِيرَانٌ مِنَ الْأَنْصَارِ وَكَانَتْ لَهُمْ مَنَاجِحٌ، فَكَانُوا يُرْسِلُونَ
إِلَى رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) مِنَ الْبَانِهَاءِ، فَيَسْقِيْنَاهُ".
[ثيمامي بوخاري و موسليم گيراويانه ته وه].

واته: ئەي خوشکه زام! سویند به خودا، جاری وابووہ
 سی مانگی یه کشه وه مان له سهریه ک بینوه، که ریک ده کاته
 دوو مانگی ته واو، له م ماوه یه دا ئاگر له مالی هاوسه ره کانی
 پیغه مبهری خوا (ﷺ) نه کراوه ته وه.

منیش وتم: پورئ! ئەي به چی ده ژیان؟

فهرمووی: خورما و ئاو، به لام چهند مالیکی مه دینه یی
 دراوسی پیغه مبهری خودا (ﷺ) بوون، ئاژه لی شیرده ریان
 هه بوو، جا له شیره که یان به شیان بو پیغه مبهری خودا (ﷺ)
 ده نارد، ئه ویش ده رخواردی ئیمه ی ده دا.

ههروه ها دایکی ئیمانداران خاتوو عائیشه - خودا لئی رازی
 بی - ده گیریته وه و ده فهرمووی: جاریک پیغه مبهری خودا
 (ﷺ) هاته وه مال، بینی له تکه نانیک له وی که وتوو، ئه ویش
 ده موده ست هه لیگرته وه و سهریه وه و، پاشان خواردی، جا
 فهرمووی: «يَا عَائِشَةُ! أَحْسِنِي جَوَارَ نِعَمِ اللَّهِ تَعَالَى، فَإِنَّهَا قَلَّ
 مَا نَفَرْتُ مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ فَكَادَتْ أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْهِمْ». [ئیمامی ئەبو
 یه علا و به یهه قی و ته به پانی و ئینوماجه گێراویانه ته وه].

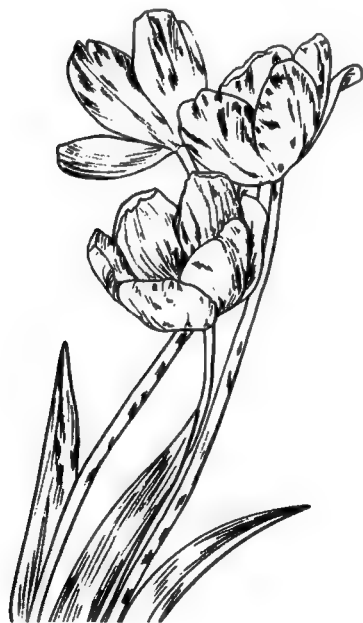
واته: ئه‌ی عایشه! له ئاستی ناز و نيعمه‌تی خودای گه‌وره‌دا مامه‌له‌ت جوان بێت، چونکه کاتیک له مالیک پڕوشت، زۆر به زه‌حمه‌ت ده‌گه‌رێته‌وه لایان.

هه‌ر له‌مباره‌وه ئه‌نه‌سی کو‌ری مالیک - خودا لێی پازی بێ - ده‌فه‌رموو: "أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) كَانَ إِذَا أَكَلَ طَعَامًا لَعِقَ أَصَابِعَهُ الثَّلَاثَ، وَقَالَ: «إِذَا سَقَطَتْ لُقْمَةٌ أَحَدِكُمْ فَلْيُمِطْ عَنْهَا الْأَذَى، وَلْيَأْكُلْهَا، وَلَا يَدْعُهَا لِلشَّيْطَانِ»، وَأَمَرَنَا أَنْ نَسْلُتَ الْقُصْعَةَ، وَقَالَ: «فَإِنَّكُمْ لَا تَذَرُونَ فِي أَيِّ طَعَامِكُمْ الْبُرْكَهَ»". [ئیمامی موسلیم و ئه‌بوداوود و تیرمیزی و ئه‌حمه‌د گێڕاویانه‌ته‌وه].

واته: بێگومان پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) کاتیک نانی ده‌خوارد هه‌ر سی پهنجه‌کانی خۆی ده‌لیسته‌وه و، ده‌یفه‌رموو: «هه‌ر کاتیک پاروویه‌کتان لێ به‌ربۆوه، پاک‌ی بکه‌نه‌وه و بیه‌خۆن و، بۆ شه‌یتانی لیمه‌گه‌رین»، هه‌روه‌ها فه‌رمانی پێکردین که قاب و ده‌فره‌کانمان پاک بکه‌ینه‌وه و هیه‌چیان تێدا نه‌هێلینه‌وه و، ده‌یفه‌رموو: «چونکه ئیوه‌ نازانن پیتوبه‌ره‌که‌ت له‌ چ به‌شیک‌ی خواردنه‌کانتاندایه».

✓ سوپاسگوزارى، پۆزى پۆزىيەكانە، ھەر كەسنىڭ
 دەست بە پارەوۋە بگىرىت بەرەكەتى بەسەردا دەرڭى و،
 كېشەي گوزەرانى نابى.
 ✓ بەراورد كىردى زىيانى خۆت بە زىيانى كەسىكى تر،
 ئاسانتىرىن پىگەيە بۆ تووشبون بە خەمۆكى.

پیکه وه نانخواردن

خودای گه وره ده فهرمووی: ﴿وَقُلْنَا يٰۤاٰدَمُ اَسْكَنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَعَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِيْنَ﴾.
[سوره تنی (البقرة)، ثایه تی: (۳۵)].

واته: وتمان: نهی ئادهم! خۆت و (حهووا)ی هاوسه رت پیکه وه
له م بهه شته دا دانیسن و، هر پیکه وهش له هر شوینتیکی ئاره زووتان
لییه تی به تیتری له خواردنه مه نی بهه شت بخۆن، به لام نه که ن له م دره خته
(ههروه ها گشت حه پرامکراوه کان بو هاوسه ران) نزیک بینه وه، نه گینا
ده چنه پیزی سته مارانه وه و (ژیانتان لی تیکده چی و لیتان ده بیته ژان).

پیغه مبه ری خو شه و یستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «طَعَامُ الْوَاحِدِ يَكْفِي
الِاثْنَيْنِ، وَطَعَامُ الْاِثْنَيْنِ يَكْفِي الْاَرْبَعَةَ، وَطَعَامُ الْاَرْبَعَةِ يَكْفِي الثَّمَانِيَةَ».
[ئیمامی بوخاری و موسلیم گێراویانه ته وه].

واته: (ئه گهر پیکه وه نان بخۆن، نه وه خودا به ره که تی تیده خات و)
خواردنی یه ک کهس به شی دوان و، دوان به شی چواران و، چواران
به شی هه شتان ده کات.

هر له مباره وه وه حشی کوپی حه رب - خودا لئی رازی بئ -
ده گێریته وه و ده فهرمووی: "اَنَّ اَصْحَابَ رَسُوْلِ اللّٰهِ (ﷺ)
قَالُوا: يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ! اِنَّا نَاْكُلُ وَلَا نَشْبِعُ. قَالَ: «فَلَعَلَّكُمْ

تَأْكُلُونَ مُتَقَرِّقِينَ؟»، قَالُوا: نَعَمْ. قَالَ: «فَاجْتَمِعُوا عَلَى طَعَامِكُمْ، وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ، يُبَارِكْ لَكُمْ فِيهِ». [ایمامی ته‌حمده و ته‌بوداوود و ئیینوماجه گئیراویانه‌ته‌وه].

واته: هاوه‌لانی پیغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ)، وتیان: ته‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا! ئیمه زۆر ده‌خۆین و تیرناییین!

فهرمووی: پنده‌چی به‌جیا جیا نان بخۆن؟

وتیان: به‌لێ.

فهرمووی: پیکه‌وه له‌سه‌ریه‌ک‌خووان و سفره‌نان بخۆن و، هه‌موو شتان له‌سه‌ره‌تادا (بسم‌الله) بکه‌ن، خودا پیتوبه‌ره‌که‌تی تیده‌خات.

قه‌ناعه‌ت بکه‌ن به‌و خۆشیه‌ی له‌بازنه‌یه‌کی شه‌رعیدا ده‌ستان ده‌که‌ویت، قسه‌یه‌کی خۆش له‌گه‌ڵ ڕۆڵه‌ دلپاکه‌ کانتان له‌سه‌د فیلم و سینه‌ما باشته‌ره‌، بشزانن که خۆشی پراسته‌قینه‌ی ژیا‌نی دونیا ته‌نها له‌چوارچێوه‌ی ئیماندا به‌.

پرس و ږاويز کړدن به يه کتری

خودای گه وړه ده فەرمووی: ﴿وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ﴾. [سورەتی (الشوری)، نایەتی: (٣٨)].

واته: کاروباری نیتو خۆیان به پرس و ږاويز و گوی بۆ یه کتر شل کړدن به ږتو ده به ن.

کاتیک پیغه مبهري خودا (ﷺ) بۆ یه که مجار له نیتو نه شکەوتی (حیراء) دا حەزرتی جیبریل - سهلامی خودای لینی - هاته لای و په یامی خودای گه وړه ی بۆ هیتا، پیغه مبهري خودا (ﷺ) زۆر ترسا و لهرز هه موو گیانی داگرت، بۆ یه به خیرایی گه ږایه وه لای دایکی ئیمانداران خاتوو خه دیجه ی هاوسه ری - خوا لیبی پازی بی - فەرمووی: دامپوشن، دامپوشن.

نه وانیش جوان دایانپوشت، تا کاتیک ئارامبووه، جا له سه ره تاوه باسه که ی بۆ خاتوو خه دیجه گپړایه وه و، فەرمووی: خه دیجه گیان! زۆر ده ترسم تووشی به لایه ک بیم!

خاتوو خه دیجه فەرمووی: "كَلَّا أَبْشِرْ، وَاللَّهِ لَا يُخْزِيكَ اللَّهُ أَبَدًا، إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ، وَتَصْدُقُ الْحَدِيثَ، وَتَحْمِلُ الْكَلَّ، وَتَكْسِبُ الْمَعْدُومَ، وَتَقْرِي الضَّيْفَ، وَتُعِينُ عَلَىٰ نَوَائِبِ الْحَقِّ". [ئیمامی بوخاری و موسلیم گپړایانه ته وه].

واته: نه خیر، مزگینی بی، سویند به خودا قهت خودای گه وړه شه رمه زارت ناکات و پرووت لیتو ه ناگپړی، چونکه تو په یوه ندی خزمایه تی ده گه یه نیت، قسه ی راست ده لیت، باری گرانی سه رشانی خه لک سووک ده که ی، هاوکاری نه داران ده که ی، ږت له میوان ده گرت، به شداری هه موو کارنکی راست و چاکي نیتو کۆمه لگا ده که ی!

هر له مباره وه پیغه مبهري خودا (ﷺ) له واژو کړدنې

پښککه و تننامه ی (خوده بیسه)، بانگی راهیشت به نیو هاوه لانیډا و فهرمووی:
خه لکینه! تهو ناژه لانه ی هیناوتانه له (مه ککه) دا بیکه نه قوربانی، هر لیره
بیکه نه قوربانی و سریشان بتاشن!

مه به سستی پیغه مبهری خودا (ﷺ) تهو بوو که خوی گه وره عمره که ی
لیوه رگرتون، به لام هاوه لان تهو ونده تامه زرو بوون بو دیداری که عبه و
تهو افکردن و عمره کردن، کهس له جی خوی نه بزوت و هه لنه ستا فرمانه که ی
پیغه مبهر (ﷺ) جیبه جی بکات، دیسان پیغه مبهر (ﷺ) فرمانه که ی دووباره
کرده وه، که چی ته مجارهش کهس هه لنه ستا، بو جاری سیه میش دووباری
کرده وه، دیسان کهس له جی خوی نه بزوت و به قسه ی نه کرد!

پیغه مبهری خودا (ﷺ) به نیگه رانیسه وه هاته لای دایکی ئیمانداران نوم
سه له مه - خوالی پازی بی - پرس و پراویزی پتکرد و فهرمووی: نوم سه له مه!
تهو تهو خه لکه چیان لی قه و ماوه؟ بو وا ده کهن؟!

نوم سه له مه فهرمووی: تهی پیغه مبهری خودا! حه زده که ی به قسه ت بکه ن؟
پرؤ له گه ل که سیاندا قسه مه که، سهره تا خوت ههسته تهو ناژه لای له گه ل
خوت هیناوته بو قوربانی، سهری بیره و سهری خوت بتاشه، لیمر وونه
ته گهر خوت تهو کاره جیبه جی بکه ی، تهو انیش وهک تو جیبه جی ده کهن!

پیغه مبهری خودا (ﷺ) ههستا و قسه ی له گه ل که سدا نه کرد و ناژه لای که ی
خوی سهربری و سهری خوی تاشی، کاتیک هاوه لان تهو هیان بینی،
ده سته جی هه موویان ههستان و ناژه لی خویان سهربری و سهری خوشیان
تاشی. [ئیمامی بوخاری و ته بوداود و ته حمده گپراویانه ته وه].

شیرینترین گفتوگو، گفتوگوی نوان هاو سهرانه، چونکه
وته کانیان له دله وه درده چی و فیل و دروی تیلدا نیسه.

خۆجوانکردن، نهك خۆگۆرپن

خودای گهوره دهفهرمووی: ﴿يَبْنَىٰ ۡاٰدَمَ خُذُوْا زَيْنَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾.
[سوره تی (الأعراف)، ئایه تی: (۳۱)].

واته: ئه ی نه وه کانی ئاده م! جوانی خۆتان رابگرن (پۆشاکى پاک و جوان له بهر بکه ن، بۆنتان خۆش بکه ن له هه موو کاتیکدا، به تايه ت) له کاتی هه موو نوێژ و چوونه مزگه وتیک.

خودای گهوره دهفهرمووی: ﴿وَلَا ضَلٰلَتُهُمْ وَلَا مَنِيْنُهُمْ وَلَا مَرۡهَمٌ... فَلْيَعۡزِبُكَ خَلَقَ اللّٰهُ وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطٰنَ وَلِيًّا مِّنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرًا نَّا مُبِيۡنًا﴾. [سوره تی (النساء)، ئایه تی: (۱۱۹)].

واته: شه يتان ده لێ: سوێند بیت به تو گو مریان ده که م و به ئاوات و خه یالی پوچه وه سه رگه رمیان ده که م، خۆم فه رمانیان پێ ده ده م و هانیان ده ده م نه خش و نیگاری خودا بگۆرپن و ده ستکاری بکه ن، ئه و جا ئه وانیش به گویم ده که ن و نه خش و نیگاری خودا ده گۆرپن و ده ستکاری ده که ن، جا ئه وه ی له جیاتی خودا شه يتان بکاته دۆست و پشتیوانی خۆی، ئه وه به راستی دوو چاری زیان و زه ره رێکی گهوره و ئاشکرا بووه.

پێغه مبه ری خۆشه و یستمان (ﷺ) ده فه رمووی: «إِذَا قَدِمَ أَحَدُكُمْ لَيْلًا، فَلَا يَأْتِيَنَّ أَهْلَهُ طُرُقًا، حَتَّى تَسْتَحِدَّ الْمُغِيبَةَ، وَتَمْسُطَ الشَّعْثَةَ». [ئیمامى موسليم گپرا ویتیه وه].
واته: هه رکاتیک به شه و له سه فه ر گه رانه وه، له نا کاو و بێ ئاگا دار کردنه وه

مه پۆنه لای هاو سه ره کانتان، به لکو ئاگاریان بکه نه وه تا ئه وانیش خۆیان پاک بکه نه وه و سه ریان شانه بکه ن.

ههروه ها دایکی ئیمانداران خاتوو عائیشه - خوا لێی رازی

بئ - ده گيرپته وه و ده فهرمووی: "دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) فَرَأَى فِي يَدَيَّ فَتَحَاتٍ مِنْ وَرَقٍ، فَقَالَ: «مَا هَذَا يَا عَائِشَةُ؟»، فَقُلْتُ: صَنَعْتُهُنَّ أَتْرِبُنُ لَكَ بِهِنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ!". [ئيمامی نه بوداوود و حاکيم گيراويانه ته وه].

واته: پيغه مبهري خودا (ﷺ) هاته لام و، چهند نه نگوستيله يه کي گه وره ي زيوي له ده ستمدا بيني، فهرمووی: نه ي عايشه! نه مانه چين؟ بو چيتن؟! و تم: نه ي پيغه مبهري خودا! نه م نه نگوستيلانه م دروست کردوون تا خو م بو تو جوان بکهم!

عبداللای کوري مه سعوود - خودا لي پازي بيت - ده فهرمووی: «لَعَنَ اللَّهُ الْوَائِمَاتِ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ، وَالنَّامِصَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ، وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ، الْمُغِيرَاتِ خَلْقَ اللَّهِ، مَا لِي لَا أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَهُ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) ، وَهُوَ فِي كِتَابِ اللَّهِ؟!». [ئيمامی: بوخاري و موسليم گيراويانه ته وه].

واته: خودا نه فره تي کردوه له خالکوت و خالبوکوتراو، له وانه ش پرؤ هه لده گرن و پرؤيان بو هه لده گيريت، نه وانه ش که بو جواني ددانيان باريک و شاش ده کهن، نه مانه هه موويان به م ده ستکاري کردنه ي خويان نه خش و نيگار و ده ستووري خودا ده گورن. جا من چيم نه فره ت له که سانيک نه که م که پيغه مبهري خودا (ﷺ) نه فره تي لي کردوون، سه ره پاي نه وه ش نه مه له قورئانيشدا هاتوه؟!

✓ خيزان، کوشکيکه ته نانه ت پاشا کانيش ناتوان بچه نيوي، چونکه به بهرژيني خوشه ويستي ده وه دراهه.

✓ له سه خترين شويني زه ويذا، خوشه ويستي ده توانيت

ريگه بدوزپته وه..

گالته و ده‌ستبازی کردن

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ﴾.
[سوره‌تی (الأعراف)، ثایه‌تی: (۳۲)].

واته: بَلَّی ئەوه کێیه ئەو خۆشیی و جوانییانه‌ی حه‌رام کردووه که
خودای گه‌وره بۆ به‌نده‌کانی به‌دییه‌تاوه؟!

پێغه‌مبه‌ری خۆشه‌وێستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «كُلُّ شَيْءٍ لَيْسَ فِيهِ
ذِكْرُ اللَّهِ فَهُوَ لَعْنٌ وَلَهُوَ، إِلَّا أَرْبَعُ خِصَالٍ: مُلَاعِبَةُ الرَّجُلِ امْرَأَتَهُ، وَتَأْدِيبُهُ
فَرَسَهُ، وَمَشْيُهُ بَيْنَ الْغَرَضَيْنِ، وَتَعْلِيمُهُ السَّبَّاحَةَ». [ئیمامی نه‌سائی و
به‌ززار و ته‌به‌پانی گێپراویانه‌ته‌وه].

واته: هه‌ر شتێک که ده‌کړئ گه‌ر یاد و زیکړی خودای تیدا نه‌بێ
ئەوه پووج و بیکه‌لکه، ته‌نها چوار شت نه‌بێ: ۱. گالته و ده‌ستبازی پیاو
له‌گه‌ل ژنه‌که‌ی. ۲. پراهی‌تان و په‌روه‌رده‌کردنی ئەسپ. ۳. پیش‌پکێ و
پوښتن له‌ نێوان دوو نیشانه و ئامانج. ۴. خه‌لک فێری مه‌له‌وانیکردن.

هه‌ر له‌مباروه جایی‌ری کۆری عه‌بدوڵلا - خودا لێان رازی بیت -
ده‌فهرمووی: پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) پێمی فهرموو: ئەی جابر! ئەرئ
ژنت نه‌هیتنا؟

وتم: به‌لێ.

فهرمووی: کچه یان بیتوه ژنه؟

وتم: بیتوه ژنه

فهرمووی: «هَلَّا بَكَرًا، تُلَاعِبُكَ وَتُلَاعِبُهَا، وَتُضَاحِكُكَ وَتُضَاحِكُهَا».
[ئیمامی بوخاری و موسلیم و ئەحمەد گێڕاویانەتەو].

واته: خۆزگه کچت هینابایه، تا گالته و دهستبازی له گهلت بکردایه و
تۆش گالته و دهستبازیت له گهلی بکردایه، ههروهها تا بتهینهنایه پیکه نین
و تۆش نهوت بهینهنایه ته پیکه نین.

✓هیچ هیز و خوشیهك نیه بگاته ئاستی تێروانینه دلسۆزانه کانی
دوو هاوسهر بۆ یه کتری و، و ته شیرین و، دیارییه جوان و،
دهستلێدانه ههست بزوینه کانیان.

✓کرداره کان له وشه کان بهرزتر قسه ده کهن و، دهنگیان بهرزتره.

سەر جیی هاوسه رییتی و بابته کانی

۱. گرنگی سەر جیی:

پێغه مبه‌ری خۆشه‌ و یستمان (ﷺ) ده‌فه‌رمووی: «وَفِي بَعْضِ أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَيُّنَايِ أَحَدُنَا شَهْوَتُهُ وَيَكُونُ لَهُ فِيهَا أَجْرٌ؟» قَالَ: «أَرَأَيْتُمْ لَوْ وَضَعَهَا فِي حَرَامٍ، أَكَانَ عَلَيْهِ وَزْرٌ؟ فَكَذَلِكَ إِذَا وَضَعَهَا فِي الْحَلَالِ، كَانَ لَهُ أَجْرٌ». [ئیمامی موسلیم و نه‌حمه‌د گێڕاویانه‌ته‌وه‌].

واته‌: به‌هۆی سەر جیی و جوتبوونی هه‌ر یه‌کیکتان له‌ گه‌ل هاوسه‌ره‌ کانتان خیرتان ده‌گاتێ.

هاوه‌لان وتیان: ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خودا! تیمه‌ بۆ تیرکردنی ئاره‌زووی خۆمان ئه‌م کاره‌ ده‌که‌ین، چۆن خیرمان ده‌گاتێ؟!

فه‌رمووی: پێمبێتین: ئه‌گه‌ر که‌سیک ئه‌م ئاره‌زووه‌ی خۆی به‌ چه‌رامی تیر بکات ئایه‌ گوناخی ناگاتێ؟ هه‌ر به‌م جوژه‌ کاتیک به‌ چه‌لالی تیری ده‌کات خیری ده‌گاتێ و پاداشتی هه‌یه‌.

۲. نزای سەر جیی:

پێغه‌مبه‌ری خۆشه‌ و یستمان (ﷺ) ده‌فه‌رمووی: «لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ، قَالَ: "بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ، وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا"، فَإِنَّهُ إِنْ يُقَدَّرَ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فِي ذَلِكَ، لَمْ يَضُرَّهُ شَيْطَانٌ أَبَدًا». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گێڕاویانه‌ته‌وه‌].

واته‌: بێگومان ئه‌گه‌ر هه‌ر یه‌کیکتان کاتیک یستی سەر جیی له‌ گه‌ل هاوسه‌ره‌که‌یدا بکات، له‌ پێشدا وتی: (به‌ناوی خودا،

خودایه گیان! ئیمه و ئەو مندالەش که یتیمان دەبەخشی پاریزە لە شەیتان)، ئەو ئەگەر لەم سەرچێشەوه مندالێکیان پێدرا، هەرگیز هیچ شەیتانیک ناتوانی زیانی لێ بدات.

۳. پاراستنی نەهیتی سەرچیی:

پێغه مبه‌ری خۆشه‌وێستمان (ﷺ) دەفەرمووی: «إِنَّ مِنْ أَشَرِّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْزِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ الرَّجُلُ يُفْضِي إِلَى الْمَرْأَةِ وَتُفْضِي إِلَيْهِ، ثُمَّ يَنْشُرُ سِرَّهَا». [ئیمامی موسلیم گێڕاویته‌وه].

واته: به‌راستی خراپترین جێگه‌ له‌ پرۆژی قیامه‌تدا بۆ ئەو پیاوه‌ یان بۆ ئەو ئافره‌ته‌یه‌ که‌ له‌ گه‌ڵ هاوسه‌ری هه‌ڵاڵی خۆیدا سەرچیی ده‌کات، پاشان ئەو نەهیتییه‌ بڵاوده‌کاته‌وه‌.

۴. ده‌ستنۆژگرتن له‌ یتوان دوو سەرچێدا:

پێغه مبه‌ری خۆشه‌وێستمان (ﷺ) دەفەرمووی: «إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ، ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يَعُودَ، فَلْيَتَوَضَّأْ». [ئیمامی موسلیم و ئەبو داوود و تیرمیزی و نه‌سائی و ئیبنو ماجه‌ و ئەحمه‌د گێڕاویانه‌ته‌وه‌].

واته: هه‌ر یه‌کیکتان سەرچیی له‌ گه‌ڵ هاوسه‌ری خۆیدا کرد، پاشان وێستی دووباره‌ی بکاته‌وه‌، با ده‌ستنۆژ بگرئ.

۵. ده‌ستنۆژگرتن پێش نووستن و نانخواردن:

دایکی ئیمانداران خاتوو عایشه‌ - خودا لێی پازی بێ - ده‌فەرمووی: "كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِذَا كَانَ جُنُبًا، فَأَرَادَ أَنْ يَأْكُلَ أَوْ يَتِمَّ، تَوَضَّأَ وَضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ". [ئیمامی موسلیم و ئەبو داوود و نه‌سائی و

ئىبنوماجە و ئەحمەد گىراويانەتەوہ].

واتە: ھەر كاتىك پىغەمبەرى خودا (ﷺ) لەشگران بوايە و بيوستبايە شتىك بخوات يان بخەويت، ئەو دەستنويزى ھەلدەگرت وەك دەستنويزگرتن بۆ نويز.

٦. پتويستبوونی خوشتن:

پىغەمبەرى خوشەويستمان (ﷺ) دەفەرمووی: «إِذَا جَلَسَ بَيْنَ شُعْبَيْهَا الْأَرْبَعِ، ثُمَّ جَهْدَهَا، فَقَدْ وَجَبَ الْغُسْلُ». [ئىمامى بوخارى و موسليم گىراويانەتەوہ].

واتە: ھەر كاتىك پياو لە نىوان چوار پەلى ژن دانىشت، ئەنجا ئەندامى نىرينەى خۆى بردە ژووورەوہ، ئەو خوشتن لەسەر ھەردووکیان پتويست دەبى، ھەرچەند ئاويشيان نەيەتەوہ.

ھەر لەمبارەوہ داىكى ئيمانداران خاتوو عائيشە - خودا لىي پازى بى - دەگىرپتەوہ و دەفەرمووی: پياويك پرسیارى لە پىغەمبەرى خودا (ﷺ) کرد، دەربارەى پياويك سەرچىي لەگەڵ ژنى خويدا دەكات، پاشان وازدەهێنى پيش ئەوہى ئاوى بىتەوہ، ئايا پتويستە خويان بشۆن؟ فەرمووی: «إِنِّي لَأَفْعَلُ ذَلِكَ أَنَا وَهَذِهِ، ثُمَّ نَغْتَسِلُ». [ئىمامى موسليم گىراويتەوہ].

واتە: من و عائيشە ئەمە دەكەين، پاشان خۆمان دەشۆين.

ھەرەوہا داىكى ئيمانداران ئوم سەلەمە - خوا لىي پازى بى - دەگىرپتەوہ و دەفەرمووی: داىكى سولەيم ھاتە خزمەتى پىغەمبەرى خودا (ﷺ)، وتى: ئەي پىغەمبەرى خودا! بىگومان خوا شەرم لە راگەياندن و پروونکردنەوہى حەق ناکات، ئايا ژن پتويستە

له سه‌ری خۆی بشوات کاتیک له‌خه‌ودا بیینی جیماع و سه‌رجیی ده‌کات؟
 فه‌رمووی: «نَعَمْ، إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گێڕاویانه‌ته‌وه].
 واته: به‌لێ، هه‌رکاتیک ئاوی بیی.

هه‌ر له‌مباره‌وه‌وه‌ خه‌وله‌ی کچی هه‌کیم - خودا لێی پازی بێ - ده‌گێڕێته‌وه‌ و
 ده‌فه‌رمووی: پرسیارم له‌ پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) کرد، ده‌رباره‌ی ئه‌وه‌ی پیاو له‌
 خه‌ودا ده‌بیینی ژنیش ده‌بیینی؟ فه‌رمووی: «لَيْسَ عَلَيْهَا غُسْلٌ حَتَّى تُنْزَلَ، كَمَا أَنَّهُ
 لَيْسَ عَلَى الرَّجُلِ غُسْلٌ حَتَّى يُنْزَلَ». [ئیمامی ئیبنوماجه و نه‌حمه‌د گێڕاویانه‌ته‌وه].
 واته: ژن خۆشتنی له‌سه‌ر پتۆیست نییه‌ هه‌تا ئاوی نه‌یه‌ته‌وه‌، هه‌روه‌ک
 پیاویش خۆشتنی له‌سه‌ر پتۆیست نییه‌ هه‌تا ئاوی نه‌یه‌ته‌وه‌.

٧. پێکه‌وه‌ خۆشتن:

دابکی ئیمانداران خاتوو عایشه - خودا لێی پازی بێ - ده‌فه‌رمووی: "كُنْتُ
 أَغْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ، فَيُبَادِرُنِي وَأُبَادِرُهُ، حَتَّى يَقُولَ: «دَعِي
 لِي»، وَأَقُولُ أَنَا: دَعْ لِي". [ئیمامی بوخاری و موسلیم و نه‌سائی گێڕاویانه‌ته‌وه].
 واته: من و پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) پێکه‌وه‌ له‌ ئاوی یه‌ک ته‌شت خۆمان
 ده‌شت، ئێتر پێشپه‌رکیمان ده‌کرد، هه‌ندێ جار ئه‌و پێش من ئاوی له‌ ده‌شته‌که‌وه
 ده‌رده‌هێنا، هه‌ندێ جارێش من، تا ده‌یفه‌رموو: بۆ منی لێگه‌ری و ئاوم بۆ
 به‌یڵه‌وه‌، منیش ده‌موت: تۆ بۆ منی لێگه‌ری و ئاوم بۆ به‌یڵه‌وه‌، له‌و کاته‌شدا
 هه‌ردووکه‌مان له‌شگه‌ران بووین.

ژیانی هاوسه‌رداری موسوڵمان، باخێکه‌ له‌ باخه‌کانی به‌هه‌شت،

چونکه‌ هه‌موو شتی که‌ له‌وێ هه‌لāl و شیرین و خۆشه‌.

هاوسه‌ری ژیانته له ده‌ست مه‌ده

١. باسکردنی جوانی کهسانی دی بۆ یه‌کتری:

په‌غه‌مبه‌ری خۆشه‌وێستمان (ﷺ) ده‌فرمووی: «لَا تُبَاشِرِ الْمَرْأَةَ الْمَرْأَةَ، فَتَنْتَعَهَا لِزَوْجِهَا كَأَنَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا». [ئیمامی بوخاری و ئه‌بو داود و تیرمیزی و ئه‌حمه‌د گه‌یراویانه‌ته‌وه].

واته: با هیچ ژنیک تیکه‌ل نه‌بی له‌گه‌ل ژنیکێ تردا و ده‌ست له‌ پیستی بدات (پیاوانیش هه‌روه‌ها)، دواتر بیت بۆ پیاوه‌که‌ی باس بکات وه‌ک ئه‌وه‌ی سه‌یری بکات.

٢. تیکه‌لاوی و ته‌نها‌بوونی ژن و پیاو:

په‌غه‌مبه‌ری خۆشه‌وێستمان (ﷺ) ده‌فرمووی: «لَا يَخْلُونَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ، إِلَّا وَمَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ». [ئیمامی بوخاری و موس‌لیم گه‌یراویانه‌ته‌وه].

واته: نابێ هیچ پیاوێک له‌گه‌ل ژنیکێ بیگانه‌دا ته‌نها‌بێته‌وه، مه‌گه‌ر ئه‌و ژنه‌ مه‌حره‌میکی خۆی له‌گه‌لدا بێ، (وه‌ک: می‌ردی، باوکی، برای، کوری...).

هه‌ر له‌مباره‌وه عوقبه‌ی کوری عامیر - خودا لێی پازی بێ - ده‌گه‌ڕێته‌وه و ده‌فرمووی: په‌غه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) ده‌فرمووی: «إِيَّاكُمْ وَالذُّخُولَ عَلَى النِّسَاءِ»، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ: أَفَرَأَيْتَ الْحَمَو؟ قَالَ: «الْحَمَوُ الْمَوْتُ». [ئیمامی بوخاری و موس‌لیم گه‌یراویانه‌ته‌وه].

واته: ئه‌مان ده‌خه‌لتانیم! نه‌که‌ن به‌ته‌نها بچنه‌ لای ئافره‌تانی

بیگانه و ته‌نها‌بێته‌وه له‌گه‌لێاندا!

کابرایه کی مه‌دینه یی وتی: ئە ی پئغه‌مبه‌ری خودا! ئە ی چ ده‌فهرمووی له‌باره‌ی خزمی می‌رده‌وه (بۆ نموونه: شویرا)؟

فه‌رمووی: خزمی می‌رد هه‌ر مردنه و له‌هه‌مووی مه‌ترسیدارتره.

۳. دانانی پۆشاک له‌ده‌ره‌وه‌ی مال:

پئغه‌مبه‌ری خۆشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «مَا مِنْ امْرَأَةٍ تَضَعُ ثِيَابَهَا فِي غَيْرِ بَيْتِ زَوْجِهَا، إِلَّا هَتَكَتِ السُّتْرَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ رَبِّهَا». [ئیمامی ته‌به‌رانی و تیرمیزی و ئیبنوماجه گێراویانه‌ته‌وه].

واته: هه‌ر ژنیک بێجگه له‌مالی می‌ردی خۆی له‌هه‌ر شوێنیکێ تر (وه‌ک: مه‌له‌وانگه و گه‌رمه‌وه گشتیه‌کان، ئارایشتگا‌کان، بازا‌ر و فروشتگا‌کان) جل‌ه‌کانی دا‌که‌نێ و خۆی پوو‌تکا‌ته‌وه، ئە‌وه په‌رده‌ی حه‌یا و شه‌رمی نێوان خۆی و په‌روه‌ردگاری دراندووه و لا‌بردووه.

۴. تازییه‌باری له‌سێ پۆژان زیاتر:

پئغه‌مبه‌ری خۆشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «لَا يَحِلُّ لَامْرَأَةٍ تَزْنِي بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، أَنْ تُحَدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ، إِلَّا عَلَى زَوْجٍ، أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گێراویانه‌ته‌وه].

واته: دروست نییه بۆ ژنیک که با‌وه‌ری ته‌وا‌وی به‌خودا و به‌پۆژی دوا‌یی هه‌یه، له‌سێ پۆژان زیاتر تازییه‌بار بێ بۆ هه‌یج مردوویه‌ک، مه‌گه‌ر مردووه‌که می‌ردی بێ، ئە‌و کا‌ته پێ‌ویسته چوا‌ر مانگ و ده‌پۆژان تازییه‌بار بێ.

۵. سه‌فهر کردن به‌تنه‌ها:

له مباره وه عه‌بدوللای کورپی عه‌بیاس - خودا لیان رازی بی - ده‌گیرته وه
و ده‌فهرمووی: گویم له پیغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) بوو ده‌یفهرموو: «لا تُسَافِرَنَّ
امْرَأَةً، إِلَّا وَمَعَهَا مُحْرَمٌ»، فَقَامَ رَجُلٌ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! اكْتَتَبْتُ فِي غَزْوَةٍ
كَذًّا وَكَذًّا، وَخَرَجْتُ امْرَأَتِي حَاجَةً، قَالَ: «اذهَبْ، فَحِجَّ مَعَ امْرَأَتِكَ». [ایمامی
بوخاری و موسلیم گیراویانه‌ته‌وه].

واته: نابیی هیچ ژنیک پروات بۆ سه‌فهر، مه‌گهر مه‌حره‌میکی خوی له‌گه‌لدا بی.
پیاوینک هه‌ستا و وتی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا! ده‌نا نه‌من ناوم له‌لیستی
غه‌زاکاراندا بۆ فلانه‌غه‌زایه‌نووسراوه‌و، ژنه‌که‌شم چووه‌بۆ حه‌جکردن!
فهرمووی: پرۆ بگه‌به‌ژنه‌که‌ت و حه‌جی له‌گه‌لدا بکه‌.

۶. پژیشتن بۆ لای فالجیه‌کان:

پیغه‌مبه‌ری خو‌شه‌و‌یستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «مَنْ أَتَى كَاهِنًا، أَوْ عَرَّافًا،
فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ (ﷺ)». [ایمامی نه‌حمه‌د و
به‌ززار گیراویانه‌ته‌وه].

واته: ههر موسولمانیک پژیشته‌لای فالجیه‌ک، یان هه‌والگۆیه‌ک، یان
جادووگه‌ریک، باوه‌پیشی به‌قه‌سه‌کانی کرد، نه‌وه‌به‌پراستی گونا‌هیتیکی گه‌وره‌ی
کردووه، یاخود کاری به‌و قورئانه‌نه‌کردووه که بۆ پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) دابه‌زیوه‌.

هه‌روه‌ها ده‌فهرمووی: «مَنْ أَتَى عَرَّافًا، فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ،
لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً». [ایمامی موسلیم و نه‌حمه‌د
گیراویانه‌ته‌وه].

واته: هەر موسولمانیک پزیشته لای ههوالگۆیه ک و، له باره ی شتی که وه
پرسیاری لیکرد، ته وه تا چل شه و نوێزه کانی لیه و رناگیرئ (واته: پاداشتی ته و
نوێزانه ی بۆ نانو و سړئ، هەر چهند له سه ری لاده چن).

۷. گۆینه دان به یه کتری:

پیغه مبه ری خوشه و یستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ،
لَا تُؤَدِّي الْمَرْأَةُ حَقَّ رَبِّهَا، حَتَّى تُؤَدِّيَ حَقَّ زَوْجِهَا، وَلَوْ سَأَلَهَا نَفْسُهَا وَهِيَ عَلَى
قَتَبٍ لَمْ تَمْنَعْ». [ئیمامی ئینوماجه و نه حمه د و ئینو حیبیان گپرا و یانه ته وه].

واته: سویند به و زاته ی گیانی موحه ممه دی به ده سه ته، ژن به ته و او ی مافی
پهروه رگاری نادات، هه تا به ته و او ی مافی میتردی خوی ده دات، ته نانه ت نه گهر
میترد داوای سه رجیی لیکرد و ئه ویش له و کاته دا له سه ر پستی حوشر بوو،
ده بی وه لاهی بداته وه و نابی پئی لیکرئ.

پێویسته مڕۆف زۆرترین توانای خۆی بۆ خێزانه که ی ته رخا ن بکات،
دلناییت ئه مه له کاری پڕۆزانه ی گرنگتره، چونکه ژیا نی مڕۆف ژیا نی
خێزانه که یه تی، پێویسته خوشه و یستی به ته و او ی و اتا و شکۆیه وه له خێزاند
رهنگ بداته وه، خوشه و یستی خه نده یه که، ده ست به سه ردا هینا ئێکه،
هه ندی جار سلا و کردنی که له قولایی دله وه، ئه و هاو سه رانه ی که وریای
ئهم ورده کاری و تاییه تمه ندینانه ده بن، لانه یه کی ته مه ندریژ پێکه ده هینن،
که جیی ئیره یی پێردنه.

دلسۆزی نه ک دلیسی

خودای گه وره ده فهرمووی: ﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ﴾. [سوره تی (النساء)،
ثایه تی: (۳۴)].

واته: پیاوان سهردار و سه په رشتیاری ژنه کانیان، نه مهش به هوی
کومه لیک تاییه تمه ندی و پز که خودا داویه تی به هندی که به سهر
هندی که ترده، سهره پای ته و ترکه ی که خراوه ته سهر پیاوان که ده بیت
له مال و سامانی خویان ماره یی به ژنه کانیان بدهن و بژیویشیان بکیشن.

پیغه مبه ری خوشه ویستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «مِنَ الْغَيْرَةِ مَا يُحِبُّ
اللَّهُ، وَمِنْهَا مَا يُغَضُّ اللَّهُ؛ فَأَمَّا الَّتِي يُحِبُّهَا اللَّهُ فَالْغَيْرَةُ فِي الرَّبِّیَّةِ، وَأَمَّا
الَّتِي يُغَضُّهَا اللَّهُ فَالْغَيْرَةُ فِي غَيْرِ رَبِّیَّةٍ». [ایمامی نه بوداود نه سائی و
ئینوماجه و داریمی و نه حمده گپراویانه ته وه].

واته: بیگومان (غیره - تووندی) مان هیه خودا پتی چاکه، هه شمانه
خودا پتی خراپه، تهو (غیره - تووندی) یه ی خودا پتی چاکه بریتیه له وه ی
پیاو پتی نه دات ژن و مندا له کانی بی شه رع ی بکه ن، تهو (غیره - تووندی)
یه ش خودا پتی خراپه بریتیه له وه ی پیاو پتی شتیک له ژن و مندا له کانی
بگری که حه رام نه بی.

ههروه‌ها ده‌فهرمووی: « ثَلَاثَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: الْعَاثُ لَوَالِدَيْهِ، وَالْمَرْأَةُ الْمُتَرَجِّلَةُ، وَالذَّيْوُثُ ». [ئیمامی نه‌سانی و نه‌حمه‌د گێراویانه‌ته‌وه]:

واته: سێ که‌س هه‌ن خودای گه‌وره له پڕۆژی قیامه‌ندا به‌ چاوی به‌زه‌یه‌وه تاماشایان ناکات:

١. ئەو که‌سه‌ی نازاری دا‌ک و بابی دا‌وه.
٢. ئەو ژنه‌ی له‌ شێوه و به‌رگ و پۆشاکدا خۆی به‌ پیاوان چواندووه.
٣. ئەو پیاوۆکه‌ی بێشه‌رعی و داوێنپێسی له‌ خێزانه‌که‌یدا دیوه و لێی بێده‌نگ بووه.

✓ ئەو پیاوه‌ی (غیره) له‌ هاوسه‌ره‌که‌ی ناکات، به‌هایه‌کی مرو‌ثبوونی لێ هه‌لوه‌ریوه.

✓ هێچ شتێک هه‌میشه‌یی نییه‌ له‌م دونیایه‌دا، ته‌نانه‌ت زه‌حمه‌ته‌کانیش.

پڻ مهڏهن گوماني خراپتان پيڀري

دايڪي ٿيمانداران خاتو و صهفيه - خودا لئي رازي بي - ده گير پته وه و ده فهرمووي: ٺه و کاته پيڻه مبهري خودا (ﷺ) له ده شه وه کاني کو تاي مانگي ره مهزان له نيو مزگه وتدا له (ٿي عتيكاف) دا بوو، شه ويڪ چوومه سهرداني و ماوه يهڪ له خزمه تيدا مامه وه، کاتيڪ هه ستام بگه ريمه وه، پيڻه مبهريش (ﷺ) له گه لمدا هه ستا و به ريمه كردم، جا کاتيڪ گه يشتينه نزديڪ ده رگاي مزگه وت و بهر ده رگاي مالي خومان، دوو پياوي خه لڪي مهدينه به لاماندا تي پهرين و سه لاميان له پيڻه مبهري خودا (ﷺ) كرد و به پهله پريستن، پيڻه مبهري خودا (ﷺ) پيڻاني فهرموو: «عَلَى رَسْلِكُمْ، إِنَّهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حَبِيبٍ»، فَقَالَا: سُبْحَانَ اللَّهِ، يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَقَالَ: «إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنَ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِ، فَخَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمْ شَيْئًا». [ٿيمامي بوخاري و موسليم گير اويانه ته وه].

واته: له سه رخوبن، پهله مهه کن، ٺه زنه له گه لي پاهه ستاوم (صهفيه ي کچي حويه ي) هاوسه رمه.

هه ردو وکيان وتيان: "پاکو يي گه ردي بو خودا، ٺه پيڻه مبهري خودا! جا ٿيمه چوَن گوماني خراپ به تو ده بهين!"، ٿيتر زور له سه ر دلين گران بوو.

پتغه مبهري خودا (ﷺ) فرموى: نيگه ران مهن، من بويه واموت،
چونكه به راستى وه سوه سه و خه يالى خرابى شه يتان به ناو گشت نه و
شوينانه ي مروڤدا هاتوو چۆ ده كات كه خوښى پتدا تپده پهرى، جا تر سام
شه يتان گومان و خه يالتيكى خراب بخاته دلتانه وه.

✓ متمان به چهند سالتك دروسته كريت، به چهند چركه يهك
له نيوده چيت، وه ههر گيز دروست نابيته وه.

✓ ژيني خيراني به ههشتى دونيای مروڤه كانه، دهسته بهر كردنى
هه موو شتت ك مهرج نيه، به لكو گرنگ نه وه يه خيرانيكى ئاسووده
بيت و، ژن و ميرده كه متمان يان به يهك بيت.

✓ نه گهر ده ته ویت له گه ل پياوێكدا دلخۆش بیت لێ تېیگه،
نه گهر ده ته ویت له ژنێكدا دلخۆشیت خۆشبویت.

نزا خویندن به سهر یه کتريدا

دایکی ئیمانداران خاتوو عائشه - خودا لئی پازی بڼ - ده فهرمووی:
 "كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِذَا مَرَضَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِهِ، نَفَثَ عَلَيْهِ بِالْمُعَوَّذَاتِ،
 فَلَمَّا مَرَضَ مَرَضُهُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ، جَعَلْتُ أَنْفُثُ عَلَيْهِ وَأَمْسَحُهُ بِيَدِ نَفْسِهِ،
 لِأَنَّهَا كَانَتْ أَعْظَمَ بَرَكَةٍ مِنْ يَدِي". [ئیمامی موسلیم گپراویتییه وه].

واته: پیغه مبهری خودا (ﷺ) ده ستوری وابوو کاتیک یه کتیک له
 هاوسهره کانی نه خوښ ده کهوت، سوږه تی: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ و
 ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ ی له سهر ده خویند و به نهرمی فوری به سهردا
 ده کرد، تا کاتیک خوی نه خوښ کهوت نه و نه خوښییه ی که تیدا وه فاتی
 فهرموو، نه و کاته من له سهرم ده خویند و به نهرمیش فووم به سهردا
 ده کرد، به لام دهستی خویم به سهردا ده هینا، چونکه دهستی جه نایان زور
 له دهستی من پیروزتر بوو.

هر لهم باره وه دایکی ئیمانداران خاتوو عائشه - خودا لئی پازی بڼ
 - ده فهرمووی: "أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) كَانَ يُعَوِّذُ بَعْضَ أَهْلِهِ، يَمْسَحُ بِيَدِهِ الْيُمْنَى،
 وَيَقُولُ: «اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ، أَذْهِبِ الْبَاسَ، اشْفِهِ وَأَنْتَ الشَّافِي، لَا شِفَاءَ
 إِلَّا شِفَاؤُكَ، شِفَاءَ لَا يُغَادِرُ سَقَمًا»". [ئیمامی بوخاری گپراویتییه وه].

واته: پیغه مبهری خودا (ﷺ) ده ستوری وابوو، نزا ی
 به سهر هاوسهره کانیدا ده خویند و دهستی راستیشی به سهر

ئەو شۇنىدا دەھىتىنا كە ئازارى تىدا بوو، دەيفەرموو: خودايە گيان، ئەي
 پەروردگارى ھەموو خەلكى! ئەم ئازارە لايىبە، شىفای بۇ بىتىرە ھەر تۆ
 شىفا بەخشىت، ھىچ شىفایەك نىيە تەنھا شىفای تۆ نەبى، شىفایەك ھىچ
 نەخۆشىيەك جىئەھىلىت.

✓ پىويستە نزاكان پر بە دل بن، نەك پر بە دەم.

✓ ئەوانەى كە بەيەك ھەست دەدوین لەيەك دەگەن، نەك ئەوانەى

بە يەك زمان قسە دەكەن.

یارمه تیدانی یه کتری گه وره بیه

ئه سوه دی کوری یه زید - په حمه تی خودای لیبی - ده فهرمووی:
پرسیارم له دایکی ئیمانداران خاتوو عایشه - خودا لئی پازی بئ - کرد
و وتم: پیغه مبهری خودا (ﷺ) چی ده کرد له ماله وه؟

فهرمووی: "كَانَ فِي مِهْنَةِ أَهْلِهِ، فَإِذَا سَمِعَ الْأَذَانَ خَرَجَ". [ئیمامی
بوخاری و موسلیم گێراویانه ته وه].

واته: ئه وه ده ستووری وابوو هه میسه خهریکی ئیشوکاری ماله وه و
یارمه تیدانی هاوسه ره کانی بوو، تا گوئی له بانگ ده بوو ئیتر وازی له
هه موو شتیگ ده هینا و ده چوو بۆ نوێژ.

هه ره له مباره وه دایکی ئیمانداران خاتوو عایشه - خودا لئی پازی بئ -
ده فهرمووی: "كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يَخْصِفُ نَعْلَهُ، وَيَخِيطُ ثَوْبَهُ، وَيَعْمَلُ
فِي بَيْتِهِ كَمَا يَعْمَلُ أَحَدُكُمْ فِي بَيْتِهِ". [ئیمامی ئه حمه د گێراوێتیه وه].

واته: پیغه مبهری خودا (ﷺ) ده ستووری وابوو، نه عله کانی خۆی
چا که ده کرده وه و، پۆشاکێ خۆی ده دوریه وه و، له ماله وه ئیشی ده کرد،
وه ک چۆن ئیوه له ماله وه ئیش ده که ن.

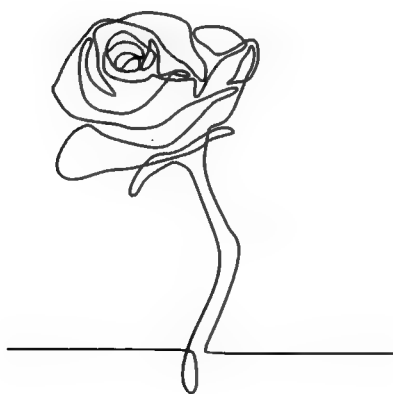
هه ره ها ده فهرمووی: "كَانَ بَشَرًا مِنَ الْبَشَرِ، يَقْلِي ثَوْبَهُ، وَيَخْلُبُ
شَاتَهُ، وَيَخْدُمُ نَفْسَهُ". [ئیمامی ئه حمه د و ئینو حیبیان
گێراویانه ته وه].

واته: پېغمبهری خودا (ﷺ) له مال‌وه وهک مروغه‌کانی تر بوو،
پوشاکی خوی ده‌دوزی و، مېړه‌کې خوی ده‌دوشي و، خزمه‌تی
خوشي ده‌کرد.

✓ له خېزاندا هر تاکيک خاوه مال، بويه پويسته هر
تاکيکيش ټرکيکي هېي.

✓ دابه‌شکردنی کار له خېزاندا، واته هيز و پالپشتي به‌يه‌ک دان،
چونکه ټرکي خېزان چهنديک له لايه‌ن ټندامانيه‌وه به‌هاوبه‌شي
له ټه‌ستو بگيردری، هينده‌ش پالپشتيه‌کی شیرين و هريميکی
خوشه‌ويستی دريژخايه‌ن دروست ده‌بيت.

ده‌ستپیشخه‌ربن بۆ ناشتبوننه‌وه

پینگه‌مبه‌ری خو‌شه‌و‌یستم‌ان (ﷺ) ده‌فه‌رمو‌وی: «أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِنِسَائِكُمْ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ؟ الْوَدُودُ الْوَلُودُ الْعَتُودُ عَلَى زَوْجِهَا، الَّتِي إِذَا آذَتْ أَوْ أُودِيَتْ جَاءَتْ حَتَّى تَضَعَ يَدَهَا فِي يَدِ زَوْجِهَا، وَتَقُولُ: وَاللَّهِ لَا أَذُوقُ غَمًّا حَتَّى تَرْضَى عَنِّي». [ئیمامی به‌یه‌قی و نه‌سائی و ته‌به‌رانی گپ‌راویانه‌ته‌وه].

واته: ئه‌ری هه‌والتان پێده‌م به‌و ژنانه‌ی به‌هه‌شتین؟ ئه‌وانه‌ن می‌ردی خو‌یان زۆر خو‌شده‌و‌ی و زۆریش چه‌زبان له‌ مندا‌له‌، زووش ناشت ده‌بنه‌وه‌، به‌جو‌ریک کاتی‌ک ئازاری می‌رده‌کانیان ده‌ده‌ن یان له‌لایه‌ن می‌رده‌کانیان‌ه‌وه‌ ئازار ده‌درێن، دێن تا ده‌ست ده‌خه‌نه‌ نێو ده‌ستی می‌رده‌کانیان و ده‌لێن: سو‌پێند به‌خودا، خه‌و ناچیت‌ه‌ چاو‌مان تا ناشتنه‌بنه‌وه‌ له‌گه‌لم‌ان.

هه‌ر له‌مبار‌ه‌وه‌ دایکی ئیمانداران خاتو و عایشه - خودا لێی پازی بێ - ده‌فه‌رمو‌وی: پینگه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) پتی فه‌رمو‌وم: "إِنِّي لَأَعْلَمُ إِذَا كُنْتُ عَنِّي رَاضِيَةً، وَإِذَا كُنْتُ عَلَيَّ غَضَبِي"، قَالَتْ: فَقُلْتُ: مِنْ أَيْنَ تَعْرِفُ ذَلِكَ؟ فَقَالَ: «أَمَّا إِذَا كُنْتُ عَنِّي رَاضِيَةً، فَإِنَّكَ تَقُولِينَ: لَا وَرَبَّ مُحَمَّدٍ، وَإِذَا كُنْتُ عَلَيَّ غَضَبِي، قُلْتُ: لَا وَرَبَّ إِبْرَاهِيمَ»، قَالَتْ: فَقُلْتُ: أَجَلْ، وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا أَهْجُرُ إِلَّا اسْمَكَ". [ئیمامی بو‌خاری و موس‌لیم گپ‌راویانه‌ته‌وه].

واته: من زۆر باش دهزانم که ی لیم پازی و که ی لیم زویری.

وتم: چۆن ئەمە دهزانی؟

فرموی: کاتیک لیم پازی دهلی: نا، سویند به پهروهردگاری
موحه ممه د، کاتیکیش لیم زویری دهلی: نا، سویند به پهروهردگاری
ئیپراهیم!

وتم: به لی پاست وایه ئە ی پتغه مبهری خودا، به لام سویند به خودا،
بهس دهنگم له گه ل ناوه که ت نییه و له ئەو زویرم، ئەگینا دلم پره له ئەوین
و خوشه ویستی تو.

✓ چاره سهری زویری و دلره نجانندن و زۆربه ی کیشه کان:
تیپروانینه ئەویندارییه کان و، خهنده ی شیرین و، ده برینی ههسته
قوله کانه، خوشه ویستی شتی که که که سیکی ئەفسوناوی له مالدا
دهسازینی و چاره سهری دله برینداره کان دهکات.

✓ ئەو که سهی که دان به هه له کهیدا ده نیت و، پاشان به پروونی
داوای لیووردن دهکات، ده توانیت تاهه تابه له گه لیدا بژیت.

له هه‌ندی شت خۆتان بێناگا بکه‌ن

ئه‌هه‌سی کۆری مالیک - خودا لێی رازی بێ - ده‌گێرێته‌وه و ده‌فه‌رمووی: "كَانَ النَّبِيُّ (ﷺ) عِنْدَ بَعْضِ نِسَائِهِ، فَأَرْسَلَتْ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ بِصَحْفَةٍ فِيهَا طَعَامٌ، فَضَرَبَتِ الَّتِي النَّبِيُّ (ﷺ) فِي بَيْتِهَا يَدَ الْخَادِمِ، فَسَقَطَتِ الصَّحْفَةُ، فَانْفَلَقَتْ، فَجَمَعَ النَّبِيُّ (ﷺ) فَلَقِيَ الصَّحْفَةَ، ثُمَّ جَعَلَ يَجْمَعُ فِيهَا الطَّعَامَ الَّذِي كَانَ فِي الصَّحْفَةِ، وَيَقُولُ: «غَارَتْ أُمُّكُمْ»، ثُمَّ حَبَسَ الْخَادِمَ حَتَّى أَتَى بِصَحْفَةٍ مِنْ عِنْدِ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا، فَدَفَعَ الصَّحْفَةَ الصَّحِيحَةَ إِلَى الَّتِي كُسِرَتْ صَحْفَتُهَا، وَأَمْسَكَ الْمَكْسُورَةَ فِي بَيْتِ الَّتِي كُسِرَتْ". [ئیمامی بوخاری و ئه‌بوداوود و نه‌سائی و ئیبنوماجه و داریمی و ئه‌حمه‌د گێراویانه‌ته‌وه].

واته: پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) له‌ مائی یه‌کیک له‌ هاوسه‌ره‌کانی بوو، جا یه‌کیکی تر له‌ هاوسه‌ره‌کانی به‌ خزمه‌تکارێکدا قایێکی گه‌وره‌ خواردنی نارد بۆ ئه‌م ماله‌، ئیتر ئه‌و هاوسه‌ره‌یان که‌ پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) له‌ مالبان بوو تووڤه‌بوو و ده‌ستێکی کێشا به‌ ده‌ستی خزمه‌تکاره‌که‌دا و قاپه‌که‌ که‌وته‌خواره‌وه و بووه‌ چه‌ند پارچه‌یه‌ک، پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) هیچ خۆی تێکنه‌دا و تووڤه‌ نه‌بوو، ورده‌ ورده‌ ده‌ستیکرد به‌ کۆکردنه‌وه‌ی پارچه‌ شکاوه‌کان، پاشان خواردنه‌که‌ی کرده‌ یه‌کیک له‌ پارچه‌کان، ئه‌نجا

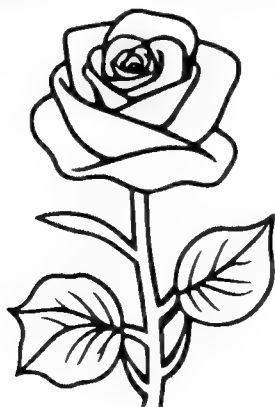
بیانووی بۆ هێنایه‌وه و فه‌رمووی: «لێی مه‌گرن، دایکتان زۆر تووڤه‌ بووه‌»، پاشان لێنه‌گه‌را خزمه‌تکاره‌که‌ بگه‌رێته‌وه

ههتا له مالى ئه و هاوسه رهيان كه جه نايان له مالىان بوو قايىكى ساغيان
 بو هينا و دايه دهستى خزمه تكاره كه تا بيا ته وه بو ئه و هاوسه رهيان كه
 قاپه كه ي شكيند رابوو، قاپه شكاهه كه شى خسته مالى ئه وه يان كه
 قاپه كه ي شكاند بوو.

✓ له هه له كاني ئه ندا ماني خيزانه كه ت خوشبه، چونكه به مه
 گه و ره ده بيت، به لام له هه له كاني خوت خوش مه به، چونكه
 به مه به چووك ده بيته وه.

✓ پيش هاوسه رگيري چاوت بكه ره وه، دواي هاوسه رگيري
 چاوت دابخه.

✓ ده توانيت له كاني توو ره ييدا قسه بكه يت، به لام چاك بزانه
 قسه يه كه ده كه يت كه هه موو ته مه نت لي په شيمان ده بيته وه.

له گومانی باشدا بئزین

خودای گه وره ده فهرمووی: ﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اَجْتَبِنَا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ اِنَّ
بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ﴾. [سوره تى (الحجرات)، ئايه تى: (۱۲)].

واته: ئه ئه وه كه سانه ئيماننان هئناوه! خۆتان بپاريزن و به دوور بگرن
له زۆر گومان بگرن، چونكه له پراستيدا هه ندى لهو گومانانه گوناخ و تاوانن.
(بۆيه حه ق وايه له هه موو گومانىك خۆ بپاريزن).

پتغه مبهرى خۆ شه ويستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ، فَإِنَّ الظَّنَّ
أَكْذَبُ الْحَدِيثِ». [ئيمامى بوخارى و موسليم گپراويانه ته وه].

واته: ئه مان ده خيل تانبم! خۆتان بپاريزن و دوور كه ونه وه له به دگومانى
و گومانى خراپ به يه كبردن، چونكه به پراستى به دگومانى درۆ ترين وشه يه.

له مباره وه داىكى ئيمانداران خاتوو عائشه - خودا لى پازى بى -
ده فهرمووی: شه ويك كه نۆبه تى من بوو، پتغه مبهرى خودا (ﷺ) دواى
نويزى عيشا ته شريفى هاته وه، كاتى خهوتن جوبه كهى دانا و نه عله كانيشى
داكه ند و له لای پتته كانيه وه داينان، پاشان لايه كى جوبه كهى له سهر
جتيگه كهى پراخست و پراكشا.

پاش توژىك، كاتيك وايزانى خه وتووم، هه ستا به ئه سپايى جوبه كهى
هه لگرت و به ئه سپايى نه عله كانى له پيكره، پاشان له سهرخۆ ده رگا كهى
كرده وه و پړويشته ده ره وه و له سهرخۆش ده رگا كهى داخسته وه.

ئه منيش خيرا هه ستام و له چكه كه م له سهر كرد و عه بايه كه م
به خۆم دا دا و، ورده ورده كه و تمه دواى، هه تا گه يشته

(گۆرستانی به قیغ)، له وی زۆر به پتوه پاره ستا، پاشان سێ جار دهسته کانی بهرز کرده و زۆر دوعای بۆ کردن، ئه نجا به رهو مآل گه پرایه وه، منیش له پیشیه وه گه پامه وه، هه رچه ند ئه و خیراتر برۆیشتایه من له و خیراتر ده رۆیشتم، هه تا ئه و گه یشته وه مآله وه، ئه منیش گه یشتمه وه، هه ر زوو له پیش ئه ودا خۆم به ژووریدا کرد و چوومه نیو جینگه کهم و خۆم بیده نگکرد، هه ر ئه وه ند ه وێرا گه یشتم، پیغه مبه ری خواش (ﷺ) هاته ژووره وه، فهرمووی: عائیشه گیان! ئه م هه ناسه برکییه ت له چیه ؟!

وتم: هیچ نییه!

فهرمووی: پتمده لئی یان خوای گه وره پتمبلێ؟

وتم: "ئه ی پیغه مبه ری خودا! به داک و بابه وه به قوربانت بم"، ئه نجا له سه ره تاوه تا کوتایی باسه کهم بۆ گیرایه وه.

فهرمووی: ئه وه ئه و شته ره شه له پیشمه وه ئه تو بووی؟!

وتم: به لێ.

پیغه مبه ری خودا (ﷺ) مستیکی له سینگى دام، ئیشاندمی، پاشان فهرمووی: واتزانی پیغه مبه ری خودا (ﷺ) فیل و ستمه ت لیده کات و ده چی بۆلای هاوسه ریکی تری؟

وتم: زۆر راسته هیچ شتیکی له خوا ناشارد ریته وه.

ئه نجا فهرمووی: وه ره عائیشه با بۆت باس بکه م، ئه وه هه زره تی جیبریل - سه لامی خودای لیبی - هاتبوو بۆلام، هه ر له ده ره وه به بی دهنگی بانگی کردم، منیش به بی دهنگی

وه لآمم دایه وه، جا له بهر ئه وهی تو جله کانت دانابوو نه هاته ژووره وه، منیش
وامزانی خه وتووی و، هه زیشم نه کرد له ناکاو به خه بهرت بینم، نه کا پاچه نی
و بترسی، جیبریل - سه لامی خودای لیئ - فهرمووی: پهروه ردگارت
فرمانت پتده کات که برۆیته سهردانی (گۆرستانی به قیغ) و داوای
لیخۆشبوونیان بۆ بکه ی!

منیش وتم: ئه ی پیغه مبهری خودا! ئه ی نه گهر منیش چومه سهردانیان
چی بلیم؟

فهرمووی: بلئ: «السَّلامُ عَلَى أَهْلِ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ،
وَيَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَفْدِمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَأَخِرِينَ، وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لِلْحَقِّوْنَ».
[ئیمامی موسلیم و نه حمه دونه سائی گپراویانه ته وه].

واته: سه لامی خواتان لیئ ئه ی نیشته جییانی ئه م ماله، خوای گه وه
به زه یی به وانه ماندا بیته وه که پیشتر هاتوون و نه وانه یش که دواتر دین،
بیگومان ئیمه ش به ویستی خودا دین بۆ لای ئیوه و ده گه ین پیتان.

ههر له مباره وه ئه بو هوپه یه - خوا لی پازی بئ - ده گپرتیه وه و
ده فهرمووی: جارێک کابرایه کی ده شته کی هاته خزمه ت پیغه مبهری خودا
(ﷺ)، وتی: ئه ی پیغه مبهری خودا! ژنه که م مندالێکی ره شی بووه،
هه رچه ند ده که م به دلمه وه نانیشی، ئاخه نه من په شم نه ژنه که م، شتی وا
چۆن ده بی؟!

پیغه مبهری خودا (ﷺ) فهرمووی: حوشتت هه ن؟

کابرا وتی: به لی.

فهرمووی: په نگیان چونه؟

وتی: سورن.

فهرمووی: په نگی خو له میشیان تیدایه؟

وتی: به لن.

فهرمووی: کاتیک خوشتره کانت هه موویان په نگیان سوره، هم په نکه له کوږه هاتووه؟

وتی: نه ی پیغه مبهری خودا! له وانه یه له باب و باپیرانیان نهو په نگیان تیدا بووبی.

پیغه مبهری خودا (ﷺ) فهرمووی: ده ی له وانه یه نهو منداله ی توش هه روا ب، واته: له باب و باپیرانی تو یان ژنه که ت یه کتیک په شیان تیدا بووبی و نهو منداله چوو بیته وه سهر نهو. [ئیمامی بوخاری و موسلیم گیراویانه ته وه].

✓ غیره ی ئاسایی، هو کاریک ی پاریزهر و پرزگار بوونی زور خیزانه، به لام زور غیره بردن تا ئاستی دلپسی که لله په قیه که که ئاسووده یی خیزان تیکده دات، بویه پیویسته چاره سهر بکری.

✓ نهو که سه ی متمانه ی به هاوسه ره که ی هه بی، ناکه ویتنه ئاگری غیره وه.

✓ بوونی متمانه له نیوان دوو که سدا جوانترین خوشه ویستییه.

تامی ناسانکاری و ته‌بایی

پیتغه‌مبه‌ری خوشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فرمووی: «إِذَا أَرَادَ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - بِأَهْلِ بَيْتٍ خَيْرًا، أَدْخَلَ عَلَيْهِمُ الرَّفْقَ». [ئیمامی نه‌حمه‌د گپراو‌تیه‌وه].

واته: هر کاتیک خودا ویستی چاکه‌ی به‌خانه‌واده‌یه‌ک هه‌بوو، نه‌رمونیانی ده‌خاته‌نیویانه‌وه.

له‌مباره‌وه جابیری کو‌پی عه‌بدو‌للا - خودا لێیان پازی بی - ده‌فرمووی: "كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) رَجُلًا سَهْلًا، إِذَا هَوَيْتِ الشَّيْءَ تَابَعَهَا عَلَيْهِ". [ئیمامی موس‌لیم گپراو‌تیه‌وه].

واته: پیتغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) مرو‌فیک‌ی ئاسانکار بوو، کاتیک دایکی ئیمانداران خاتوو عایشه - خودا لێی پازی بی - داوای شتیکی بکردایه (که‌بیشه‌رعی نه‌بایه)، نه‌وه‌وه‌لامی ده‌دایه‌وه و به‌قسه‌ی ده‌کرد.

هه‌روه‌ها نه‌بو هو‌په‌په‌ - خودا لێی پازی بی - ده‌فرمووی: "مَا عَابَ النَّبِيُّ (ﷺ) طَعَامًا قَطُّ، إِنْ اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ، وَإِلَّا تَرَكَهُ". [ئیمامی بو‌خاری و موس‌لیم گپراو‌یانه‌ته‌وه].

واته: : په‌یامبه‌ری خودا (ﷺ) په‌وشت و ده‌ستووری وابوو قه‌ت په‌خنه‌ی له‌خواردن نه‌ده‌گرت، نه‌گه‌ر چه‌زی لێبایه‌ ده‌یخوارد، نه‌گه‌رنا وازی لێده‌هێنا و هه‌چی نه‌ده‌وت.

ههروه‌ها جابیری کوری عه‌بدوللا - خودا لئیان پازی بئ -
 ده‌فه‌رمووی: "أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) سَأَلَ أَهْلَهُ الْأَدَمَ، فَقَالُوا: مَا عِنْدَنَا إِلَّا خُلٌّ،
 فَجَعَلَ يَأْكُلُ بِهِ، وَيَقُولُ: «نِعْمَ الْأَدَمُ الْخُلُّ، نِعْمَ الْأَدَمُ الْخُلُّ».
 [ئیمامی موسلیم و نه‌حمه‌د گنراویانه‌ته‌وه].

واته: جارێک پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) داوای پتخوری له‌خیزانه‌کانی کرد،
 نه‌وانیش وتیان: ته‌نها سرکه‌مان هه‌یه، ئیتر بانگی‌کرد بیهێتن، جا ده‌ستی‌کرد
 به‌ نان پتخواردنی و له‌به‌ر خوشیه‌وه ده‌یفه‌رموو: باشت‌ترین پتخور سرکه‌یه،
 سرکه‌ باشت‌ترین پتخوره‌.

✓ ئه‌و ئه‌ندامانه‌ی خیزان که د‌ل‌نیان ژ‌یانی ئه‌م دون‌یایه‌یان
 تاق‌یک‌ر‌ده‌وه‌یه و له‌ د‌وار‌پ‌و‌ژ‌دا ل‌پ‌ر‌س‌ینه‌وه‌یان له‌گه‌ڵ ده‌کر‌ی، ئه‌وا ب‌و
 پ‌ا‌گ‌ر‌تن‌ی ئه‌م ماله‌ پ‌ی‌ر‌ۆ‌زه‌یان ئاماده‌ی هه‌موو ج‌ۆ‌ره‌ ف‌ی‌دا‌کار‌یه‌کن.
 ✓ م‌ر‌ۆ‌فه‌کان ئه‌گه‌ر ب‌یان‌زان‌یایه‌ ده‌رفه‌تی پ‌ت‌که‌وه‌به‌ونیان چه‌ند
 سن‌و‌رداره‌، ب‌ی‌سن‌و‌ر به‌ک‌تر‌یان خ‌ۆ‌ش‌ده‌و‌یست.

دوو هه لویستی که موینه

هه لویستی به که م:

نه نه سی کوری مالیک - خودا لئی رازی بی - ده گپریته وه و
ده فهرمووی: نه بو ته لحه - خوا لئی رازی بی - کورپکی هه بوو زور
نه خوش بو، جا نه بو ته لحه له مال ده رچوو، هه ر پاش ده رچوونی
منداله که مرد، جا دایکی سوله یم شوستی و کفنی کردو، به خزمه کانیشی
وت: "کهستان نه م هه وال به نه بو ته لحه مه ده ن، هه تا من خوم پتی
ده لیم"، جا کاتیک ئیواری گه رایه وه وتی: ئافره ت! کورپه که مان چونه؟

دایکی سوله یم وتی: "زورباشه، هیچ ئازاری نه ماوه"، ئیتر نانی
ئیواره ی بو دانا و تیر نانی خوارد، پاشان له جارن چاکتر خوی بو
پازانده وه و جوانکرد، جا سه رجییان کرد، نه نجا پتی وت: نه ی باوکی
ته لحه! نه گه ر که سیک سپارده یه ک له کن خیزانیک دابن، پاشان داوای
بکاته وه ئایا بویان هه یه پتی لیبگرن و نه یده نه وه؟

نه بو ته لحه وتی: نا.

جا دایکی سوله یم وتی: ده ی ئارامبگه و به نیازی
پاداشته، کورپه که مان مردووه، هه سه زوو بيشاره وه.

ئەبو تەلحە توورە بوو، وتى: لىمگەپراي ھەتا لەشگران بووم، ئەنجا ھەوالى مردنى كۆرەكەمم پىندە دەى؟! ئىتر پۆشت و پانە و ەستا ھەتا چو ە خزمەت پىغەمبەرى خودا (ﷺ) ، باسەكەى لەسەرەتاو ە تا كۆتايى بۆ گىپرايەو ە، پىغەمبەرى خودا (ﷺ) فەرمووى: « بَارَكَ اللّٰهُ فِي غَابِرٍ لَّيْلَتِكُمْ ».

واتە: خوای گەورە پىتوبەرەكەت بخاتە سەرجىيى شەوى پابردووتان.

جا داىكى سولەيم كۆرپكى بوو، ھىتئانە خزمەت پىغەمبەرى خودا (ﷺ) ، ئەویش دەمى شىرىن كرد و ناویشى لىنا (عەبدوللا).

پياوئىكى مەدینەى دەلى: نۆ كۆرم لە كۆرانی ئەم (عەبدوللا) یە بىنى ھەموویان قورئانخوین بوون، ئەمەش بەبەرەكەتى دوعای پىغەمبەر (ﷺ) . [ئىمامى بوخارى و موسلىم گىپراویانەتەو ە].

ھەلۆستى دوو ەم:

ئەبوھورەپرە - خودا لىي پازى بى - دەگىپتەو ە و دەفەرمووى:

كابرايەك ھاتە خزمەت پىغەمبەرى خودا (ﷺ) ، وتى:

"زۆر ئاتاج و برسیم"، جا پىغەمبەرى خودا (ﷺ) یەك

یهک ناردی بۆ لای هه‌موو هاوسه‌ره‌کانی، هه‌موویان وتیان: "سویند به‌و خوایه‌ی تۆی به‌حق ناردوو هه‌گه‌ له‌ ئاو هه‌یچمان نییه‌".

ناچار پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) پروویکرده‌ هاوه‌لان و فهرمووی: « مَنْ يُضِيفُ هَذَا اللَّيْلَةَ رَحِمَهُ اللَّهُ؟ - کێ ته‌مشه‌و میوانداری ته‌م پیاوه‌ ده‌کات خوا به‌زه‌یی پێداپیته‌وه‌؟ ».

کابرایه‌کی مه‌دینه‌یی هه‌ستا و وتی: "من ته‌ی پێغه‌مبه‌ری خودا"، جا میوانه‌که‌ی له‌گه‌ڵ خۆیدا برده‌وه‌ ماله‌وه‌ و، به‌ ژنه‌که‌شی وت: "ته‌مه‌ میوانی پێغه‌مبه‌ری خوايه‌ (ﷺ) ، پێزی لییگره‌"، ته‌نجا وتی: ته‌ری چیمان هه‌یه‌؟

ژنه‌که‌ وتی: به‌خوا هه‌گه‌ له‌ خواردنی منداڵه‌کان هه‌یچمان نییه‌.

پیاوه‌که‌ وتی: ئیستا منداڵه‌کان به‌شتیک بخافلێنه‌، هه‌رکاتیکیش میوانه‌که‌مان هاته‌ ژووره‌وه‌ و دانیشته‌ بۆ نانخواردن، تۆ هه‌سته‌ چرایه‌که‌ بکوژینه‌وه‌، تا وابزانن ئیمه‌ش له‌گه‌ڵیدا نانه‌خوین!

ژنه‌که‌ چۆن پیاوه‌که‌ پێی بۆ دانا‌بوو ئاوايکرد، ئیتر میوان تیرتیر نانی خوارد و ته‌وانیش به‌ زگی برسی مانه‌وه‌، بۆ به‌یانی ته‌م ژن و میرده‌ پوێشته‌ خزمه‌ت پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) ، جا

پئی فەرموون: «قَدْ عَجِبَ اللَّهُ مِنْ صَنِيعِكُمَا بِضَيْفِكُمَا اللَّيْلَةَ». [ئیمامی
بوخاری و موسلیم گێڕاویانەتەو].

واتە: یتگومان خودای گەورە زۆر پازی بوو لەو ڕەفتارە ناوازە و
جوانەیی ئەمشەو کردتان بەرامبەر ئەو میوانەتان.

مرۆڤ ئەوکاتە گەورەیه کە کاریکی گەورە بکات، ئەک قسەیه کی
گەورە.

دادپهروه ربڼ، د هڼا مه يکهڼ

خودای گه وړه ده فهرمووی: ﴿فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبْعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَذَىٰ ٱلَّذِينَ ٱلَّا يَعْمَلُونَ﴾. [سوره تی (النساء)، ثایه تی: (۳)].

واته: له وړنانه ی به دلټانن و بوټان حه لالڼ ماره بکهڼ، دوو یان سی یان چوار، خو ټه گهر ترسان نه توانن دادپهروه ربڼ له نیوانیاندا، ټه وه هر یه ک ژن بیتن، یان ټه و که نيزه کانه ی که هه تانن، ټه مه ی باسکرا نریکترین پړنگایه بو ټه وه ی له حه ق لاندن و ستم نه کهڼ .

ههروه ها ده فهرمووی: ﴿وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا الْبَصِلَ فَنَدْرِوهَا كَالْمَعْلَقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَافِوً رَّحِيمًا﴾. [سوره تی (النساء)، ثایه تی: (۱۲۹)].

واته: ټیوه بازوړیش مه به ستان بیت و بیتانخو شیت هه رگیز ناتوانن به ته و اووی و له هه موو پروو یتکه وه و له ناخ و پروواله ندا دادپهروه ربڼ له نیوان ژنه کانتاندا، به لام هه تا ده توانن له دادپهروه ی لامه دهن و، نه کهڼ به س پروو له یه کیکیان بکهڼ و ټه وانی تر وازلیتینن و فهرامو شیان بکهڼ، خو ټه گهر ناشتینه وه و خوټان پپاریزن له نادادی و ستم، ټه وه به پراستی خودا هه میشه لیخو شبو و میهره بانه .

پنځه مبهری خو شه ویستمان (ﷺ) ده فهرمووی: « إِذَا كَانَتْ عِنْدَ الرَّجُلِ امْرَأَتَانِ فَلَمْ يَعْدِلْ بَيْنَهُمَا، جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشِقُّهُ سَاقِطٌ ». [ټیمامی تیرمیزی و ټه بوداوود و نه سائی و ټیبنوماجه گتپراویانه ته وه].

واته: هر پیاوړک دوو هاوسه ری هه بوو و دادپهروه

نه‌بوو له نښانېدا، نه‌وه له رڼې قیامه‌تدا دیت لایه‌کی که‌تووه و خواره.

هر له‌مباروه دایکی ټیمانداران خاتو و عائشه - خودا لئی پازی بڼ -
ده‌فرمووی: "كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) لَا يُقْضَلُ بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْقِسْمِ
مِنْ مَكْنِهِ عِنْدَنَا، وَكَانَ قَلَّ يَوْمَ إِلَّا وَهُوَ يَطُوفُ عَلَيْنَا جَمِيعًا، فَيَذْنُو مِنْ كُلِّ
امْرَأَةٍ مِنْ غَيْرِ مَسِيْسٍ، حَتَّى يَبْلُغَ إِلَى الَّتِي هُوَ يَوْمُهَا فَيَبِيتُ عِنْدَهَا". [ټیما می
نه‌بوداود گټراوټیه‌وه].

واته: پیغه‌مبهری خودا (ﷺ) له نوبه‌تی شه‌وانه و مانه‌وه له‌لامان قه‌ت پرتی
که‌سمانی نه‌ده‌دا به‌سهر نه‌ویردا، هه‌روه‌ا که‌م رڼ هه‌بوو نه‌گه‌ړی به‌سهر
هه‌موومانه‌وه، له هه‌موومان نریک ده‌بزه به‌بڼ پروودانی سهرجټی و جووتبون،
هه‌تا ده‌گه‌شته لای نه‌و هاوسه‌ره‌ی که‌نوبه‌یه‌تی و شه‌و لای نه‌و ده‌ماوه.

هه‌روه‌ا ده‌فرمووی: "كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَفْرَعَ بَيْنَ
نِسَائِهِ، فَأَبْتَهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا مَعَهُ، وَكَانَ يَقْسِمُ لِكُلِّ امْرَأَةٍ مِنْهُنَّ
يَوْمُهَا وَلَيْلَتَهَا". [ټیما می بوخاری و موسلیم گټراویانه‌ته‌وه].

واته: پیغه‌مبهری خودا (ﷺ) نه‌ریتی و ابو کاتیک ده‌یویست بپرواته
سه‌فر، تیروپشکی له نښانېدا ده‌سره‌کانیدا ده‌کرد، بڼ هر یه‌کیکیان
ده‌رچووبایه نه‌وی له‌گه‌ل خوی ده‌برد، هه‌روه‌ا بڼ هر یه‌کیک له
هاوسه‌ره‌کانی شه‌و و رڼوټکی دانابوو بڼ مانه‌وه لایان.

✓ به‌چاوی دنیا ته‌ماشای یاسا‌کانی نی‌سلام مه‌که‌ن و، په‌کسهر
په‌تی مه‌که‌نه‌وه، نه‌گه‌ر به‌ تیروانیتیکي به‌رفراوانه‌وه بی‌ری لیکه‌نه‌وه
جوانیه‌کانی به‌دی ده‌که‌ن.

✓ ټاییتیک که‌به‌هشتی له‌زیر پټی ژاندا دانابیت، بلټی
ناهه‌قیان به‌رامبه‌ر بکات.

دایک و باوکتان له بیر مه کهن

خودای گه وره ده فرمووی: ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ إِنَّمَا يُبَلِّغَنَّ عَنْكَ الْكِبَرُ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لِمَا أُنْفِيَ وَلَا تَنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ۝٢٣﴾ وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِيلِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ۝٢٤﴾. [سوره تنی (الإسراء)، ثابته تی: (٢٣-٢٤)].

واته: په وروډگار ت فەرمان و بریاریداوه که هر نه و پهرستن و، چاکه کاریشن له گه ل دایک و باوکتاندا، خو نه گه په کیکیان یان هردوکیان به پیری که و تنه لای تو یان لای تو پیر بوون، هر گیز توف مه که له ده ستیان و به پرویاندا هلمه شاخن و هاوار مه که به سه ریاندا، به رده و امیش قسه و گفتوگوت له گه لیاندا نهرم و جوان و به جی بیت. بالی میهره بانن خوتیان بو دانه و تنه و ملکه چ و خاکیه بو یان، نزا بکه و بلن: په وروډگارم! میهره بان و به سوژیه بو یان، هروک چو نه وان به سوژ و میهره بانوون بو من و، به ساوایی و مندالی گه وره و په وروډه یان کردم.

دایکی نیمانداران خاتوو عائشه - خودا لئی پازی بن - ده فرمووی: "سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) أَيُّ النَّاسِ أَعْظَمُ حَقًّا عَلَى الْمَرْأَةِ؟ قَالَ: «زَوْجُهَا»، قُلْتُ: فَأَيُّ النَّاسِ أَعْظَمُ حَقًّا عَلَى الرَّجُلِ؟ قَالَ: «أُمُّهُ». [نیمامی حاکیم و به زار پر او یانه ته وه].

واته: پرسم له پیغه مبهری خودا (ﷺ) کی مافی له هم مووان گه وره تره له سه ر ژن؟ فرمووی: میړه که ی.

وتم: ته دی کی مافی له هم مووان گه وره تره له سه ر پیاو؟

فرمووی: دایکی.

هروها نه بو هوږه پره - خودا لئی پازی بن - ده فرمووی:

کابرایه هاته خزمهت یتغه مبهری خودا (ﷺ) ، وتی: "يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ صَحَابَتِي؟ قَالَ: «أُمُّكَ»، قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: «أُمُّكَ»، قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: «أُمُّكَ»، قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: «أَبُوكَ»". [ئیمامی بوخاری و موسلیم گتیراویانه ته وه].

واته: تهی یتغه مبهری خودا! کی له هه موو کهس له یتشتره چاکیم له گه لیدا؟

فرمووی: دایکت.

وتی: تهی دواى تهو کی؟

فرمووی: هه دایکت.

وتی: تهی دواى تهو کی؟

فرمووی: هه دایکت.

وتی: تهی دواى تهو کی؟

فرمووی: نه نجا باوکت.

✓ له تیشکی زۆر فرموده ی راست و پروداوى میژوویدا سهلمیندراوه که له پال تهو پاداشته زۆره ی له خزمه تکردن و دلخۆشکردنی دایک و باوکدا ههیه، نه گهر نزاى تهوان به ده ستهین، نهوا به به خته وهری دنیا و دواړوژ شاد ده بن.

✓ به ختیاره تهو پۆله یی له کاتی نه خوښکه وتی دایک و باوک و ننهک و باپیریدا دله نهرمه که ی تهوان پرازی ده کات و، نزا پر خیر و بهر که ته کانیا ن به ده ست ده هیئت.

✓ به جوړیک ره فتار له گه ل دایک و باوکت بکه که له مندا له کانی خو ت چاوه روانیت هه یه.

پیاو به پیاوی و ژنیش به ژنی جوانه

پټغه مبهري خوښه ويستم (ﷺ) ده فرموو: «لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَشَبَّهَ بِالرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ، وَلَا مَنْ تَشَبَّهَ بِالنِّسَاءِ مِنَ الرِّجَالِ». [ټيمامي ته حمه د و ته به پراني گټراويانه ته وه].

واته: له سهر سوننه ت وړيازي ټيمه نين، نه و ژنانه ي خويان به پياوان ده چوټن، ههروه ها نه و پياوانه يش خويان به ژنان ده چوټن.

ههروه ها عه بدوللاي كوري عه لباس - خودا لتيان رازي بي - ده فرموو: «لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) الْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ، وَالْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ». [ټيمامي بوخاري و نه بوداوود و تيرميزي و ټينوماجه و نه حمه د گټراويانه ته وه].

واته: پټغه مبهري خودا (ﷺ) نه فره تي كردووه له و پياوانه ي خويان به ژنان ده چوټن، ههروه ها نه و ژنانه ي خويان به پياوان ده چوټن.

ههروه ها نه بو هوږه پره - خودا لتي رازي بي - ده فرموو: «لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) الرَّجُلُ يَلْبَسُ لِبْسَةَ الْمَرْأَةِ، وَالْمَرْأَةُ تَلْبَسُ لِبْسَةَ الرَّجُلِ». [ټيمامي نه بوداوود و نه حمه د گټراويانه ته وه].

واته: پټغه مبهري خودا (ﷺ) نه فره تي كردووه له و پياوه ي پوښاكي

ژنانه ده به رده كات، ههروه ها نه و ژنه ي پوښاكي پياوانه ده به رده كات.

✓ ئازادىي خانمانى موسولمان بە پىۋەرى ئەم دونىايە
 ھەلئاسەنگىنرېت، ئەوانەشى ئازادى بە نكۆلىکردن لە بوونى
 خودا و پىنمايەكانى ئاينى ئىسلام دەبينەو لە كۆيلايەتيەكى
 راستەقىنەدان، ئەو خانمانەى وەك كالايەكى بازىرگانى يان وەك
 ھۆكارىكى تىركردنى ئارەزووكان لىيان دەروانرېت، چۆن
 سەربەستىيە كيان ھەيە؟!

✓ ژنى ئاقل و ھۆشمەند ئەو ھەيە نەخۆى نىمايش دەكات و،
 نەخۆشى دەشارىتەو.

وهفاداری و پیزانی

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿وَلَا تَسْأُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾. [سوره‌تی (البقرة)، ثایه‌تی: (۲۳۷)].

واته: چاکه و مه‌ردایه‌تی نیوانتان له‌بیر مه‌که‌ن، به‌راستی خودا ناگای له‌هموو ئه‌و کرده‌وانه‌تانه که ده‌یکه‌ن.

پیتغه‌مبه‌ری خوشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «مَنْ صَنَعَ إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافَتْهُ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِئُوهُ فَادْعُوا لَهُ، حَتَّى تَرَوْا أَنَّكُمْ قَدْ كَافَأْتُمُوهُ». [ئیمامی ئه‌حمه‌د و ئه‌بوداوود و نه‌سسائی گتیراویانه‌ته‌وه].

واته: هه‌رکه‌سیک چاکه‌یه‌کی له‌گه‌ل کردن، وه‌فادارین به‌رامبه‌ری و به‌قه‌دخۆی یان زیاتر چاکه‌ی له‌گه‌ل بکه‌نه‌وه، ئه‌گه‌ر ئه‌وه‌نده‌تان نه‌بوو به‌قه‌دخۆی چاکه‌ی بده‌نه‌وه، ئه‌وه‌ زۆر دو‌عای بۆ بکه‌ن هه‌تا واده‌زانن چاکه‌که‌یتان داوه‌ته‌وه.

پیشه‌وای وه‌فداران (ﷺ):

دایکی ئیمانداران خاتوو عایشه - خوا لئی پازی بی - ده‌فهرمووی: پیتغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) ده‌ستووری وابوو: کاتیک باسی خاتوو خه‌دیجه‌ی ده‌کرد قه‌ت له‌پتداهه‌لگوتنی و نزا بۆ کردنی بیزار نه‌ده‌بوو، جارێک زۆر باسی کرد، منیش تو‌وپه‌ بووم و وتم: ئای چهنده‌ی باس ده‌که‌ی، پتگومان خوای گه‌وره به‌که‌سیکی

چاکتری بو گۆریوی!

نەویش فەرمووی: «مَا أَبْدَلَنِي اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - خَيْرًا مِنْهَا، قَدْ آمَنْتُ بِبِي إِذْ كَفَرَ بِي النَّاسُ، وَصَدَّقْتَنِي إِذْ كَذَّبَنِي النَّاسُ، وَوَأَسْتَنِي بِمَالِهَا إِذْ حَرَمَنِي النَّاسُ، وَرَزَقَنِي اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - وَلَدَهَا إِذْ حَرَمَنِي أَوْلَادُ النِّسَاءِ».

[ئیمامی ئەحمەد گێراویتیەوه].

واتە: قەت خوای گەورە بە چاکتری بو نەگۆریوم، چونکە خەدیجە لە کاتی کەدا باوەری پێهێنام کە خەلک یێناوەرپوون پێم، کاتیکیش کە خەلک بە درۆیان دەخستەوه ئەو باوەری پێکردم، هەروەها کاتیک کە خەلک پشتیان تێکردم ئەو هەموو مāl و سامانی خۆی خستە بەردەستم، ئەنجا خوای گەورە لەو مندالی پێداوم لە کاتی کەدا بێهشی کردم لە مندالی ژنەکانی ترم!

هەر خاتوو عائیشە - خوا لێی پازی بێ - دەفەرمووی: "كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِذَا ذَبَحَ الشَّاةَ، يَقُولُ: «أَرْسِلُوا بِهَا إِلَى أَصْدِقَاءِ خَدِيجَةَ»، قَالَتْ: فَأَغْضَبْتُهُ يَوْمًا، فَقُلْتُ: خَدِيجَةُ؟ فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): «إِنِّي قَدْ رَزَقْتُ حُبَّهَا».

[ئیمامی موسلیم گێراویتیەوه].

واتە: پێغه مبه‌ری خودا (ﷺ) دەستووری وابوو کاتیک مەریکی سەردەپری، بە شەبەشی دەکرد و دەیفەرموو: «يَبْتِرِن بُو دُوسْتەکانی خەدیجە»، تا جارێک توو پەمکرد و وتم: ئەری

ئەو (خەدیجە) بوو بەچی، نەبرایەو؟!

پىغەمبەرى خودا (ﷺ) فرمووی: چ بکەم، بەدەستەخۆم نییە، ئەوین و خۆشەویستی ئەوم پێدراو.

هەر خاتوو عائیشە - خوالێی پازى بێ - دەفرمووی: پىغەمبەرى خودا (ﷺ) لەلای من بوو، پىرێژنەیهک هاتە خزمەتى، دواى خۆپێناساندن، پىغەمبەرى خودا (ﷺ) فرمووی: ئیوه چۆن؟ گوزەرانتان چۆنە؟ دواى ئیمە چیتان لیھات؟

پىرێژنەکە وتی: زۆر چاکین، بە داک و بابەو بە قوربانئىن ئەى پىغەمبەرى خودا!

کاتیک رۆیشت، وتم: ئەى پىغەمبەرى خودا! ئەم پىرێژنە کى بوو؟ ئەوەندە گرینگى و بايەخت پێدا؟!

فرمووی: «إِنَّهَا كَانَتْ تَأْتِينَا زَمَنَ خَدِيجَةَ، وَإِنَّ حُسْنَ الْعَهْدِ مِنَ الْإِيمَانِ». [ئىمامى حاکیم و بەیھەقى گێراویانەتەو].

واتە: ئەم پىرێژنە تا گەنج بوو و خەدیجە لە ژياندا بوو، زوو زوو سەردانى دەکردین، بێگومان وەفادارى و پێزانیش بەشیکە لە ئیمان و باوەر.

هەروەها ئەنەسى کوڤى مالیک - خوالێی پازى بێ -

ده فەرمووی: پێغه مبه‌ری خودا (ﷺ) ده‌ستووری وابوو کاتی‌ک شتیکیان بو ده‌هیتنا، ده‌یفه‌رموو: «اذهبوا به‌ الی فلانة، فإنها كانت صدیقة خدیجة، اذهبوا به‌ الی بیت فلانة، فإنها كانت تحب خدیجة». [ئیمامی بوخاری له (الأدب الفرد) دا و ئینو حبیان و حاکیم و به‌زار گیراوتیه‌وه].

واته: بیه‌ن بو فلانه ژنه، چونکه دۆستی خه‌دیجه بوو، بیتین بو مالی فلانه ژنه، چونکه جه‌دیجه‌ی زۆر خوشده‌ویست.

✓ بو ئه‌وه‌ی خوشبه‌ختی له‌ خێزانداهه‌بی، پێویسته دلانیکی پر له‌ ئه‌وین و خوشه‌ویستی و نیازپاکی و شیاوی خوشبه‌ختی هه‌بن.

✓ وه‌فاداری له‌م رۆژانه‌دا زۆر ده‌گمه‌نه، بۆیه ئه‌گه‌ر دۆزیته‌وه بپارێزه.

هەر به ههشت پاداشتی

خودای گه وره ده فرمووی: ﴿هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَنِ إِلَّا الْإِحْسَنُ﴾.
[سوره تی (الرحمن)، ثایه تی: (٦٠)].

واته: مه گهر پاداشتی چاکه له چاکه به ولاره شتیکی تره؟! (واته:
پاداشتی چاکه هه چاکه یه).

پینغه مبهری خوشه ویستمان (ﷺ) ده فرمووی: «إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا، وَصَامَتْ شَهْرَهَا، وَأَحْصَتْ فَرْجَهَا، وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا، قِيلَ لَهَا: ادْخُلِي الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شِئْتَ». [ئیمامی نه حمه د و
ئینو حیبیان و به زار و نه بنوعه یم گپراویانه ته وه].

واته: هه رکاتیکی ژن پینج نوێزه فره زه کانی کرد، مانگی په مه زان به
پۆزوو بوو، داوینی خوی له چه رام پاراست، گوپرا یه لی میرده که ی
کرد، نه وه له پۆزی دوایدا پتی دهوتری: به چۆره به ههشت له هه
دهر گایه که وه خۆت پیتخۆشه.

ههروه ها ده فرمووی: «أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَتْ، وَزَوْجُهَا عَنْهَا رَاضٍ، دَخَلَتْ الْجَنَّةَ». [ئیمامی تیرمیزی و ئینو ماجة گپراویانه ته وه].

واته: هه رژیکی بمریت و میرده که ی لپی رازی بیت، نه وه زۆر زوو
و له گه ی که مین و سه رفرازه کاندای ده پراوه به ههشت.

هەر له مباره وه ته سمائی کچی یه زید - خودا لئی رازی بی -
 ده گپرتته وه و ده فهرمووی: چوومه خزمه تی پیغه مبهری خودا (ﷺ)،
 وتم: "یا رَسُولَ اللَّهِ! بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي، أَنَا وَافِدَةُ النَّسَاءِ إِلَيْكَ، إِنَّ
 اللَّهَ بَعَثَكَ إِلَى الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ كَافَّةً، فَأَمَّا بِكَ وَبِإِلَهِكَ، وَإِنَّا مَعَشَرَ
 النِّسَاءِ مَخْضِرَاتٌ، مَقْصُورَاتٌ مَخْذُورَاتٌ، قَوَاعِدُ بَيُوتِكُمْ، وَحَامِلَاتُ
 أَوْلَادِكُمْ، وَإِنَّكُمْ مَعَشَرَ الرِّجَالِ فُضِّلْتُمْ عَلَيْنَا بِالْجُمُعِ وَالْجَمَاعَاتِ،
 وَفُضِّلْتُمْ عَلَيْنَا بِشُهُودِ الْجَنَائِزِ، وَعِيَادَةِ الْمَرْضَى، وَفُضِّلْتُمْ عَلَيْنَا بِالْحَجِّ
 بَعْدَ الْحَجِّ، وَأَعْظَمَ مِنْ ذَلِكَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ مِنْكُمْ
 إِذَا خَرَجَ لِحَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ أَوْ جِهَادٍ، جَلَسْنَا فِي بَيُوتِكُمْ نَحْفَظُ أَمْوَالَكُمْ،
 وَنُرَبِّي أَوْلَادَكُمْ، وَنَغْزِلُ ثِيَابَكُمْ، فَهَلْ نُشَارِكُكُمْ فِيمَا أَعْطَاكُمُ اللَّهُ
 مِنَ الْخَيْرِ وَالْأَجْرِ؟ فَلْتَقَتَ (ﷺ) بُجْمَلَتِهِ، وَقَالَ: «هَلْ تَعْلَمُونَ امْرَأَةً
 أَحْسَنَ سُؤَالًا عَنْ أُمُورِ دِينِهَا مِنْ هَذِهِ الْمَرْأَةِ؟»، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ!
 مَا ظَنَّنَا أَنَّ امْرَأَةً تَسْأَلُ سُؤَالَهَا، فَقَالَ النَّبِيُّ (ﷺ): «يَا أَسْمَاءُ! أَفَهَمِي
 عَنِّي، أَخْبِرِي مَنْ وَرَاءَكَ مِنَ النَّسَاءِ: أَنَّ حُسْنَ تَبْعِلِ الْمَرْأَةِ لِرِزْوَجِهَا،
 وَطَلْبُهَا لِمَرْضَاتِهَا، وَاتِّبَاعُهَا لِرَعْبَاتِهَا، يَعْدِلُ ذَلِكَ كُلُّهُ»، فَأَذْبَرَتِ الْمَرْأَةُ،
 وَهِيَ تَهْلُلُ وَتُكَبِّرُ وَتُرَدِّدُ: يَعْدِلُ ذَلِكَ كُلُّهُ، يَعْدِلُ ذَلِكَ كُلُّهُ». [ئیمامی
 به یهه قی و ئیبنو عبی دونیا و به زار و ته به پرانی گپراویانه ته وه].

واته: نهی پیغه مبهری خودا! به داک و بابیه وه به
 قوربان تبسم، من نوینه ری ژانم بو لای تو، بیگو مان خودای
 گه وه تو ی هه م بو پیاوان هه م بو ژنان ناردو وه، ئیمه ش

ئیمانمان به تۆ و پەروەردگارت ھېناو، ھەروەھا ئیمەى ژنان لە مآلەو
 ھەپسین، لە مآلەو ھەش دوورناکەوینەو و داپۆشراوین و دوورین
 لە چاوی پیاوان، کۆلەکەى مآلەکانتان و ھەلگری منداڵەکانتانین،
 کەچی ئیوہى پیاوان پزتان دراو بەسەرماندا بەھۆى ئەنجامدانى
 جومعە و جەماعەت و، ئامادەبوون لە نوێزى مردوو و بەخاکسپاردنى
 و سەردانى نەخۆش و، بەجێھێنانى ھەج لەدواى ھەج، لە ھەموو
 ئەمانەش گەورەتر جیھادکردنە لەپزى خوادا، خۆ کاتیکیش پیاو لە
 مآل دەچیتە دەرەوہ بۆ ھەج یان عومرە یان جیھادکردن، ئەوہ ئیمە
 لە مآلەکانتان دادەنیشین مآل و سامانتان دەپارێزین و، منداڵەکانتان
 پەروەردە دەکەین و، پۆشاکەکانتان دەچین، ئایا ئیمەش خیر و
 پاداشتمان پێدەبێت لەو شتانەدا کە خودا پێت بەخشیون؟

پێغەمبەرى خودا (ﷺ) ئاوپرى دایەوہ و، فەرمووی: ئەرى دەتانزانى
 ژنیک ھەبى وەک ئەم ژنە پرسىارىکى ئەوہندە جوان و چاک بکات
 دەربارەى ئایینەکەى؟!

وتیان: ئەى پێغەمبەرى خودا! ھەرگیز نەماندەزانى ژنیک ھەبى
 پرسىارىکى ئاوا بکات!

پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی: ئەى ئەسماء! باش گویم لىگرە، ھەوال
 بدە بەھەموو ئەو ژنانەى تۆیان ناردووە: کە گوێرايەلى
 کردنى ژن بۆ مێردەکەى و ھەولدانى بۆ پازىکردنى و

شونڭكه وتنى ھىوايەكانى بەرامبەرە بە ھەموو ئەوھى پياوان دەيگەن.

جا خاتوو ئەسماء - خوا لىي پازى بى - بە دلخوشىيەو پوشت
و، لەبەر خوشىيەو دەيوت: (لا إله إلا الله)، (الله أكبر)، بەرامبەرە بە
ھەموو ئەمە، بەرامبەرە بە ھەموو ئەمە.

✓ ويست و ئارەزوو كەنتان و، ئەو شتەنەش كە ھەز بە
بوونيان ناكەن، بە پوون و پاشكاويى بۆ يەكترى باس بگەن،
چونكە دواتر لە سالانى داھاتوودا گوى بۆ ويستەكانى يەكتەر
ناگرن.

✓ دەربارەى ئەو كارانەى دەبى بىگەن ياخود نەيگەن خوتان
يەكلایى بگەنەو، ياسايەك بۆ خوتان دابريژن و بە ھەر
نرخيكيش بوو پتوھى پابەند بن.

ژيانی هاوسه ریټی هدر پابواردن نییه

خودای گه وره ده فهرمووی: ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلْكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى﴾. [سوره تی (طه)، نایه تی:
(۱۳۲)].

واته: فهرمان بکه به ژن و منداله کانت که نوټز بکه ن، و، بو
خویشته به رده وامبه له سهر ئهم نوټز کردنه، ټیمه داوای پرزق و پرۆزی
له تو ناکهین، به لکو ټیمه پرزق و پرۆزی به تو ده دهین، سهره نجامی
باشیش بو دینداری و خواناسییه.

پیغه مبه ری خو شه ویستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا
قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّى، وَأَبْقَطَ امْرَأَتَهُ، فَإِنْ أَبَتْ نَضَحَ فِي وَجْهِهَا الْمَاءَ،
وَرَحِمَ اللَّهُ امْرَأَةً قَامَتْ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّتْ، وَأَبْقَطَتْ زَوْجَهَا، فَإِنْ أَبَى
نَضَحَتْ فِي وَجْهِهِ الْمَاءَ». [ټیمامی ته بوداود و نه سائی و نه حمده و
ټینو خوزه یمه گټراویانه ته وه].

واته: خوای گه وره به زمی به پیاوړیکدا بیته وه کاتیک شه وانه

هه لده سټی شه ونوټز بکات، ژنه که شی هه لده سټینی،

خۆ ئە گەر هەلنەستا ئاو دەپرژینی بە پرووخساریدا، هەروەها خوای
 گەورە بەزەیی بە ژنیکدا بیتەووە کاتیک شەوانە هەلنەستێ شەونوێژ
 بکات، پیاووە کەشی هەلنەستینی، خۆ ئە گەر هەلنەستا ئاو دەپرژینی
 بە پرووخساریدا.

هەروەها دەفەر مووی: «إِذَا اسْتَيْقَظَ الرَّجُلُ مِنَ اللَّيْلِ، وَأَيَّظَ امْرَأَتَهُ،
 فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ، كُتِبَا مِنَ الذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ». [ئیمامی
 ئەبو داوود و ئیبنو ماجە و تەبەرانى گێراویانە تەو].

واتە: هەر کاتیک پیاو شەو بە خەبەر هات و خێزانیشی بە خەبەر هێنا،
 جا دوو رکات نوێژیان کرد، ئەو ناویان لە پرێزی ئەو پیاو و ژنانە
 تۆمار دەکری کە زۆر یادی خودا دەکەن.

هەروەها دایکی ئیمانداران خاتوو عایشە - خودا لێی پازى بى
 - دەفەر مووی: "كَانَ النَّبِيُّ (ﷺ) إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ، شَدَّ مِثْرَهُ، وَأَخْبَا
 لَيْلَهُ، وَأَيَّظَ أَهْلَهُ". [ئیمامى بوخارى و موسلىم گێراویانە تەو].

واتە: پێغەمبەر (ﷺ) دەستوورى وابوو، هەر کاتیک دە شەوێ کانی

کوئایى مانگی رەمەزان دەهاتن، لە هاوسەرەکانى دوور
 دەکەوتەووە، شەوێ کانی بە خواپەرستی زیندوو دەکردەووە

و، هاوسەر و مندا له کانیشی به خه بهرده هینا.

هەر خاتوو عایشه - خودا لێی پازی بێ - ده فەرمووت:
پێغه مبهری خوا (ﷺ) ده ستووری وابوو ئه وهنده له شه ونوێژدا به
پتوه راده وهستا ههتا ههردوو پتی ده ئاوسان و ده قلیشان، جا منیش
پتموت: ئه ی پێغه مبهری خودا! بۆ وا له خۆت ده که ی؟ خۆ خودا له
گوناھی له مه وینش و له مه و پاشت خۆشبووه؟!

ئه ویش فەرمووی: «أَفَلَا أُحِبُّ أَنْ أَكُونَ عَبْدًا شَكُورًا؟». [ئیمامی
بوخاری و موسلیم گێڕاویانه ته وه].

واته: جا ئه منیش نابێ له به رامبه ر ئه م به خه ششه دا به وه پری
پێخۆشبوونه وه به نده یه کی پێزان و سوپاسگوزاریم؟

✓ ئەگەر چېژ و لەزەتی دونیاتان دەوێت، ئەوا ژیاڤتان
 بە ئیمان زیندوو بکەنەو، بە فەرزه‌کان بپراژینەو، بە
 دوورکەوتنەو له‌ تاوانه‌کان بپاریزن.

✓ ئەگەر خۆشه‌ویستی هاوسەری تەنها بۆ ژیاڤی دونیا نه‌بێ
 و، بەره‌و ژیاڤی دواڕۆژیش ئاراسته‌کرا بێ، ئەوا وه‌ك هاوێلێکی
 هه‌میشه‌یی ده‌ست له‌ نێو ده‌ستی یه‌ك ده‌نین و، ئاسووده‌یی و
 پێژی نیوانیشتیان تاهه‌تایه‌ به‌رده‌وام ده‌بێ.

۳

کیشہ کانی

نیوان ژن و میرد

ته مبه ئی میرد و چا وچنۆکی ژن

خودای گه وره ده فهرمووی: ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾. [سوره تی (الجمعة)، ئایه تی: (۱۰)].

واته: کاتیک نوژی جومعه به جیهێنرا، بلاوینهوه به زهیدا و له پێگهی کهسابهت و کاری دهستی خۆتانهوه له ههر کوێهک بۆتان پێکهوت داوای پزق و پۆزی له خودا بکهن، زۆریش یادی خودا بکهن، به لکو سهرفرازی هه می شه یی به ده سه ته یین.

پێغه مبه ری خۆشه و یستمان (ﷺ) ده فهرمووی: « مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ - عَلَيْهِ السَّلَام - كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ ». [ئیمامی بوخاری گێڕاویته وه].

واته: کهس نانێکی نه خواردووه چاکتر بێ له و نانه ی به پهنجی شانی خۆی پهیدا کردووه، ته نانه ت پێغه مبه ر داودیش - سه لامی خوای لیبی - له به ری پهنجی شانی خۆی ده خوارد.

ههروه ها سه عدی کوپی ئه بی وه ققاص - خودا لیبی پازی بی - ده گێڕیته وه و ده فهرمووی: "جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ (ﷺ)، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَوْصِنِي، قَالَ: «عَلَيْكَ بِالْإِيَّاسِ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ، وَإِيَّاكَ وَالطَّمَعِ فَإِنَّهُ الْفَقْرُ الْحَاضِرُ، وَصَلِّ صَلَاتَكَ وَأَنْتَ

مُودَعٌ، وَإِيَّاكَ وَمَا يُعْتَدِرُ مِنْهُ". [ئىمامى حاكىم و به يهه قى و ته به رانى
گىپراوىانه ته وه].

واته: كابرايه ك هاته خزمه تى پىغه مبه ر (ﷺ) ، وتى: ئه ي پىغه مبه رى
خودا! ئاموژگاريم بكه!

پىغه مبه رى خودا (ﷺ) فهرمووى: زورباشه، ئه م ئاموژگارىانه باش
ده گوى بگړه:

يه كه م: دلتيړ و پىنيازه له و شتانه ي له ده ستى خه لكى دايه.

دووه م: ده خيلتبم! چاوچنوك مبه، چونكه به راستى چاوچنوكى
هه ژاريه كى به رده وامه.

سييه م: به جوړيک نوټز بكه وه ك ئه وه ي كوټا نوټز ټيټ.

چواره م: ده خيلتبم! قسه يه ك مه لى و كاريك مه كه، كه پټويست كات
دواتر داواى ليووردن بكه يت و پرويانوو به يتيته وه.

✓ گړنگ نيه بى به ئابوورينا سيكى باش و پاره يه كى زور
پهيدا بكه يت، گړنگ ئه وه يه بزانيت چوڼى خه رج ده كه يت.

✓ ئه گهر به هه ژارى له دايك بوويت ئه وه خه تاي خوټ نيه،
به لام ئه گهر به هه ژارى بمرى ئه وه خه تاي خوټه.

په‌زلیلی می‌رد و ده‌ستېلاوی ژن

خوای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا﴾. [سوره‌تی (الفرقان)، ثایه‌تی: (٦٧)].

واته: هه‌روه‌ها به‌نده چاک و راسته‌قینه‌کانی خودا نه‌وانه کاتیک مال و سامانیان ده‌به‌خشن نه ده‌ستېلاوی تیداده‌که‌ن نه په‌زلیلی، به‌لکو له‌و نیوانه‌دان و ده‌ستېوه‌ده‌گرن.

پېغه‌مبه‌ری خوشه‌وېستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يَخْسِرَ عَمَّنْ يَمْلِكُ قُوَّتَهُ». [ئیمامی موسلیم و نه‌حمه‌د گې‌راویانه‌ته‌وه].

واته: مرو‌ف نه‌وه‌نده گونا‌هه‌ی به‌سه که مه‌سره‌ف و بژپویی بگریته‌وه له‌و که‌سانه‌ی له‌ژیر ده‌ستیدان و بژپویی و به‌خپو‌کردنیان له‌سه‌ریه‌تی.

له‌مباروه دایکی ئیمانداران خاتوو عایشه - خودا لئی پازی بی - ده‌فهرمووی: هیندی کچی عوبه‌هاته خزمه‌ت پېغه‌مبه‌ر (ﷺ)، وتی: نه‌ی پېغه‌مبه‌ری خودا! نه‌بو سوفیانی می‌ردم پیاوړکی په‌زیله، نه‌وه‌نده‌م ناداتی به‌شی خو‌رم و منداله‌کانم بکات، مه‌گر به‌بی نه‌وه‌ی نه‌و بزانی هه‌ندېکی تری لیه‌رم، فهرمووی: «خُذِي مَا يَكْفِيكَ وَوَلَدَكَ بِالْمَعْرُوفِ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گې‌راویانه‌ته‌وه].

واته: به‌شپوه‌یه‌کی په‌سند و به‌پنی شه‌ریعه‌تی ئیسلام به‌شی خو‌رت و منداله‌کانت به‌ه.

پیغهمبه‌ری خوشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «لَا تُنْفِقُ امْرَأَةً شَيْئاً مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا إِلَّا بِإِذْنِ زَوْجِهَا»، قیل: یَا رَسُولَ اللَّهِ! وَلَا الطَّعَامَ؟، قَالَ: «ذَلِكَ أَفْضَلُ أَمْوَالِنَا». [ایمامی نه‌بوداوود و تیرمیزی و نه‌حمه‌د گیراویانه‌ته‌وه].

واته: نابج ژن هیچ شتیگ بیه‌خشی له‌مالی می‌ده‌که‌ی مه‌گه‌ر به‌پرس و مؤله‌تی نه‌و نه‌بی.

وترا: نه‌ی پیغهمبه‌ری خودا! ته‌نانه‌ت خواردنیش؟.

فهرمووی: خواردن باشترین مال و دارایمانه.

✓ نه‌ده‌سبلاوی باشه، نه‌ره‌زیلی، باشترین شت نه‌وه‌یه‌پاره به‌پینی پیویستی خه‌رج بکری‌ت.

✓ هیچ‌پاره‌یه‌ک به‌شی ژبانی که‌شخه‌یی ناکات، نه‌م‌خووه‌هم خیزان و هم‌که‌سه‌که‌ش شهرمه‌زار ده‌کات.

✓ ره‌زیل: نه‌و که‌سه‌یه‌که‌به‌هه‌ژاری ده‌ژی‌ت و به‌ده‌وله‌مه‌ندی ده‌مری‌ت.

به هانه‌ی می‌رد و سپله‌ی ژن

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَمَسَّ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا﴾. [سوره‌تی (النساء)، نایه‌تی: (۱۹)].

واته: نه‌ی ئیمانداران! ره‌فترتان جوان و باش بیت له‌گه‌ل هاوسه‌ره‌کانتان و به چاکه بجوولینه‌وه له‌گه‌ل‌یاندا و پرۆبه‌هانه‌یان پتیه‌گرن، خو‌ئه‌گه‌ر خوش‌شان نه‌ویستن و ره‌وشتیکیانتان به‌دل نه‌بوو، نه‌وه دوور نییه و زور نزیکه ئیوه شتیکتان به دل نه‌بیت و حزی لینه‌که‌ن، که‌چی خودای گه‌وره بیکاته هو‌ی خیر و بیریکی زور و بیسنور بوتان.

پتیه‌مبه‌ری خوشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «لا یفرک مؤمنٌ مؤمنَةً، إِنْ کَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرًا». [ئیمامی موسلیم و نه‌حمه‌د گپراویانه‌ته‌وه].
واته: با هیچ پیاوێک ژنی خو‌ی نه‌بوغزینی و پرۆبه‌هانه‌ی پتیه‌گری له‌سه‌ر ره‌وشتیک که به دلی ئه‌و نییه، خو‌ئه‌گه‌ر ره‌وشتیکی ئه‌وی به‌دل نه‌بن، نه‌وه بیگومان چه‌ندین ره‌وشتی تری هه‌یه که به دلیه‌تی.

هه‌روه‌ها ده‌فهرمووی: «لا یَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى امْرَأَةٍ لَا تَشْكُرُ لِرَوْجِهَا، وَهِيَ لَا تَسْتَعْنِي عَنْهَا». [ئیمامی نه‌سائی و حاکیم گپراویانه‌ته‌وه].

واته: خودای گه‌وره به چاوی به‌زه‌یه‌وه ته‌ماشای ژنیک ناکات که سوپاسی می‌رده‌که‌ی ناکات و سپله‌یه به‌رامبه‌ری، له‌کاتیکدا ئه‌و بیتیاز نییه لئی و هه‌میشه پتووستی پتیه‌تی.

هه‌ر له‌مباره‌وه ئه‌سمائی کچی یه‌زید - خودا لئی پازی بی -

ده گير یته وه و ده فهرمووی: ئیمه کۆمه لێک ژن بووین، پێغه مبهری خودا (ﷺ) بهلاماندا پهتوو و سهلامی لیکردین و فهرمووی: «إِيَّاكُمْ وَكُفَرُ الْمُنْعَمِينَ»، فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَا كُفَرُ الْمُنْعَمِينَ؟ قَالَ: «لَعَلَّ إِحْدَاكُمْ تَطُولُ أَيْمُهَا بَيْنَ أَبْوِئْهَا، ثُمَّ يَرْزُقُهَا زَوْجًا، وَيَرْزُقُهَا مِنْهُ مَالًا وَوَلَدًا، فَتَغْضِبُ الْغَضْبَةَ، فَتَقُولُ: مَا رَأَيْتُ مِنْهُ خَيْرًا قَطُّ». [ئیمامی ئهحمهه و ته به پانی گێڕاویانه ته وه].

واته: ئه مان نه کهن، وه ک نیعه تپندراوه کان سهله و پته زان بن!

وتمان: ئه ی پته مبهری خودا! سهله یی و پته زانی نیعه تپندراوه کان چۆنه؟!

فهرمووی: له وانه یه کیکتان ماوه یه کی زۆر له لای داک و بابی مایته وه و بوویته قهیره، پاشان خودای گه وه مێردی پته به خشی و، له ویشه وه مال و مندالشی پته به خشی، که چی هه ر ئه وه نده جارێک توو په بی، هه موو ئه و چاکانه له بیر ده کات و به پته زانیی و سهله ییه وه ده لی: قهت چاکه و خوشیم له و مێرده م نه دیوه!!

✓ ژنیش وه ک شنه با و، تینی په شه با، وه ک خودی خوی قبول بکه ن.

✓ پیاو به خزمه تکردنی هاوسه ره که ی دلخۆش و گه وه ده بیته، به لام پیویسته هاوسه ره که شی پیزان و منه تباری ئه و خزمه ته ی بیته.

✓ ئه گه ر چاکه یه کت له گه ل کرا له بیر مه که، به لام ئه گه ر چاکه یه کت کرد له بیر بکه.

✓ ئه و پیاوه ی واده زانیته ده بی ژن فریشته بیته، ده بی به هه شتیکی بو ساز بکات، چونکه فریشته له دۆزه خدا نازی.

وشکی میرد و لاملی ژن

خودای گه وره ده فهرمووی: ﴿لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ
فَإِن فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٧﴾ وَإِن عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝﴾
[سوره تی (البقرة)، نایه تی: (۲۲۶-۲۲۷)].

واته: بۆ تهو پیاوانه ی سویند ده خۆن سهرجیتی له گه ل ژنه کانیان
نه کهن، مۆله تی چوار مانگیان پیده دری (ده بی لهو ماوه یه دا بریار بدهن:
یان سهرجیتی کردن، یان ته لاقدان)، خو ته گهر گه پرانه وه بۆ لایان، ته وه
باشه و خوداش گونا به خش و میهره بانه، ته گهریش بریاری ته لاقدانیان
دان، ته وه خوی گه وره بیسه ر و زانایه.

عه بدوللای کوری عمر - خودا لیان پازی بی - ده گهریته وه و
ده فهرمووی: پتغه مبه ری خودا (ﷺ) هاته مألما ن و فهرمووی: «يَا عَبْدَ
اللَّهِ! أَلَمْ أُخْبِرْ أَنَّكَ تَصُومُ النَّهَارَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ؟»، فَقُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ
اللَّهِ، قَالَ: «فَلَا تَفْعَلْ، صُمْ وَأَفْطِرْ، وَقُمْ وَنَمْ، فَإِنَّ لِحَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا،
وَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، وَإِنَّ لِرِزْوَاجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، وَإِنَّ لِرِزْوَرِكَ عَلَيْكَ
حَقًّا». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گه یراویانه ته وه].

واته: عه بدوللای! هه و آل م پتدراوه هه موو پۆزیک به پۆزوو ده بیت و
هه موو شه ویکیش شه و نوپۆز ده کهیت و ناخه ویت، ته مه
پراسته؟!

وتم: به‌لج، نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا.

فهرمووی: وامه‌که، هه‌ندی پوژان به‌پوژووبه و هه‌ندی‌کانش به‌پوژوو مه‌به، شه‌ونوئیش بکه و بشخه‌وه، چونکه بیتگومان لاشه‌ت، چاوت، ژنه‌که‌ت، میوانت مافیان له‌سه‌رته.

پیغه‌مبه‌ری خو‌شه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَىٰ فِرَاشِهِ فَأَبَتْ، فَبَاتَ غَضْبَانَ، لَعَنَتَهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّىٰ تُصْبِحَ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گپراویانه‌ته‌وه].

واته: هه‌رکاتیک پیاو داوای سه‌رجیی له‌ ژنه‌که‌ی خوی کرد، به‌لام ژنه‌که‌ی وه‌لامی نه‌دایه‌وه و ملینه‌دا، پیاوه‌که‌ش به‌ دلشکاویی و توو‌په‌یه‌وه شه‌وی کرده‌وه، نه‌وه نه‌و شه‌وه تا به‌یانی فریشته‌کان نه‌فره‌تی لیده‌که‌ن.

هه‌ر له‌مباره‌وه نه‌بو سه‌عیدی خودری - خودا لئی پازی بن - ده‌گپ‌په‌ته‌وه و ده‌فهرمووی: "جَاءَتِ امْرَأَةٌ إِلَىٰ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) وَنَحْنُ عِنْدَهُ، قَالَتْ: زَوْجِي صَفْوَانُ بْنُ الْمُعَطَّلِ يَضْرِبُنِي إِذَا صَلَّيْتُ، وَيَقْطُرُنِي إِذَا صُمْتُ، وَلَا يُصَلِّيَ الْفَجْرَ حَتَّىٰ تَطْلُعَ الشَّمْسُ، قَالَ: وَصَفْوَانُ عِنْدَهُ، قَالَ: فَسَأَلَهُ عَمَّا قَالَتْ: قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَمَا قَوْلُهَا يَضْرِبُنِي إِذَا صَلَّيْتُ، فَإِنَّهَا تَقْرَأُ سُورَتَيْنِ، وَقَدْ نَهَيْتُهَا، قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): «لَوْ كَانَتْ سُورَةٌ وَاحِدَةً لَكَفَّتِ النَّاسَ»، قَالَ: وَأَمَا قَوْلُهَا يَقْطُرُنِي

إِذَا صُمْتُ، فَإِنَّهَا تَنْطَلِقُ تَصُومُ وَأَنَا رَجُلٌ شَابٌّ فَلَا أَصْبِرُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : «لَا تَصُومُ امْرَأَةٌ إِلَّا بِإِذْنِ زَوْجِهَا»، وَأَمَّا قَوْلُهَا إِنِّي لَا أَصَلِّي حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، فَإِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ قَدْ عُرِفَ لَنَا ذَلِكَ، لَا نَكَادُ نَسْتَيْقِظُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، قَالَ: «فَإِذَا اسْتَيْقَظْتَ فَصَلِّ». [ئيمامى ته بودا وود و نه حمه د گيرايوانه ته وه].

واته: ژنيك هاته خزمهت پيڼغه مبهري خودا (ﷺ)، لهو كاته دا ئيمه ش له خزمه تيدا بووين، ژنه كه وتى: "تهى پيڼغه مبهري خودا! ميړده كه م صه فوانى كورې موعه تتهل، كاتيک نوړژ ده كه م ليم ددها، كاتيک به پرؤزوو ده بم پيڼم ده شكيني، نوړژى به يانايانش ناكات هه تا هه تاو هه لدئ!"، ته وه (صه فوان) يش له ويه.

پيڼغه مبهري خودا (ﷺ) فهرمووى: صه فوان! توج ده ليى؟

وتى: تهى پيڼغه مبهري خودا! كه ده ليى: "كاتيک نوړژ ده كه م ليم ددها"، له بهر ته وه يه چونكه تهو له نوړژه كانيدا له دواى سوړه تى فاتيجه دوو سوړه تى دريژ ده خوينى، منيش چهند جار پيڼم وتووه ته وه نه كات.

پيڼغه مبهري خودا (ﷺ) فهرمووى: خو ته گهر سوړه تيكي بچوكيش بخويندري، وه بهر ده كه وي و دروسته.

ته نجا وتى: تهو قسه يه شى كه ده ليى: "كاتيک به پرؤزوو ده بم پيڼم ده شكيني"، له بهر ته وه يه تهو دېروا به بى پرسى

من پۆژووی سوننهت ده گری، منیش پیاوێکی گهنم و خۆم پیرانا گیرئ.
 پێغه مبهری خودا (ﷺ) فرمووی: نابێ ژن پۆژووی سوننهت بگری،
 مه گهر مێرده که ی مۆله تی پێدا بێ.

ههروهها وتی: وه لامم بو ئه و قسه شی که ده لئ: "نوێژی به یانیان
 ناکات ههتا ههتا وه لئ"، ئه وه یه: ئیمه بنه ماله یه کین به وه ناسراوین
 خهومان زۆر گرانه، که خهوتین به خه به رناهیین ههتا ههتا وه لئ!
 پێغه مبهری خودا (ﷺ) فرمووی: هه رکاتیکی به خه به رهاتی
 نوێژه کهت بکه.

✓ هیچ شتێک هێنده ی گرنگی نه دان به یه کتر هاوسه ران
 خه فته بار ناکات، له و کاته دا یه کسه ر هه ست به سووکایه تی
 ده که ن و له نیو خه مدا پۆده چن.

✓ قه در و به های ژنی چاک، له نه بوونیدا ده رده که ویت.

گه پوکى ژن و درهنگ هاتنه وهى ميږد

خوای گه وره ده فهرمووی: ﴿وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ
الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى﴾. [سوره تي (الأحزاب)، نايه تي: (۳۳)].

واته: نهى ژنيته! له ماله كانى خو تاندا به سه نگيني و پرو سوريه وه
دانيشن و بسره ون، زينته و جواني خو تان دهرمه خه ن وهك ژناني
سهرده مي نه فامي پيش هاتنى ئيسلام.

پنغه مبهري خو شه ويستماني (ﷺ) ده فهرمووی: «خَيْرُ مَسَاجِدِ النِّسَاءِ
قَعْرُ بُيُوتِهِنَّ». [ئيمامي نه حمه د گيږاويته وه].

واته: باشتري مزگه وتى ثافره تان، نيو مالى خو يانه.

ههروه ها ده فهرمووی: «إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ بِالطَّرْفَاتِ»، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ
اللَّهِ! مَا لَنَا بِذُنُوبٍ مِنْ مَجَالِسَاتٍ، نَتَحَدَّثُ فِيهَا؟ قَالَ: «فَإِذَا أَبَيْتُمْ إِلَّا الْمَجْلِسَ،
فَاعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهُ»، قَالُوا: وَمَا حَقُّهُ؟ قَالَ: «غَضُّ الْبَصَرِ، وَكَفُّ الْأَدَى،
وَرَدُّ السَّلَامِ، وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ، وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ». [ئيمامي بوخاري و
موسليم گيږاويته وه].

واته: نه كه ن له سه ر پښگاكان دابنيشن!

هاوه لان وتيان: نهى پنغه مبهري خودا! چاره مان نيه و
شويني دانيشتنه مانه، گفتوگوي تيدا ده كه ين؟

فهرمووی: دهی که هر ده تانه وی دابنیشن، مافی ړنگا بدهن.

وتیان: مافی ړنگا چیه؟

فهرمووی: چاودا خستن له هر پام، نازارنه دانی که س، وه لامدانه وهی سه لام، فرمانکردن به چاکه و ړنگرتن له خراپه.

هر ووه ها عوقبه ی کوری عامر - خودا لئی رازی بی - ده فهرمووی:
وتم: نهی پیغهمبری خودا! پرزگار یون له چیدایه؟ فهرمووی: «أَمْلِكْ
عَلَيْكَ لِسَانَكَ، وَلْيَسَعْكَ بَيْتُكَ، وَأَبْكِ عَلَى خَطِيئَتِكَ». [ایمامی نه حمده
و تیریزی گپراویانه ته وه].

واته: ناگات له زمانت بی و بیاریزه، به زوری له مال هوه به و له پاش
عیاده کان له گهل هاوسر و منداله کانت دانیسه و بیان دونه، به بی
نیشوکار له دهره وه مه مینه وه و مه سوړپوه، که گونا هیکیشت کرد زو
توبه ی لی بکه و فرمیسکی بو بریزه.

خوشبه ختی زن ته نها به سرکه وتووی له کاره که یدایه، به لکو
له مال هوه یدایه، چونکه هیچ خوشبه ختییه که به ناسووده یی مال هوه
ناگات.

بۆلەبۆلى ژن و توندوتیژی میرد

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿وَالَّذِي تَخَافُونَ سُورُهُمْ فَعِظُوهُمْ بِ
وَأَهْجُرُوهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ وَاصْرَبُوهُمْ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا بُغْوَ عَلَيْهِنَّ
سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَاتِبٌ عَلِيمٌ﴾. [سورەتى (النساء)، ئایەتى: (۳۴)].

واتە: ئەو ژنانەتان کە لاساری دەکەن، سەرەتا ئامۆزگاریان
بکەن، ئەگەر ئەمە سوودی نەبوو، ئەوا لەنیو جێدا پشتیان تێبکەن
و لەگەڵیان مەخەون، ئەگەر ئەمەش سوودی نەبوو، ئەوا لێدانیکى
سووک و بێزانیان لێدەن، جا ئەگەر چاکبوون و گوێراپەڵیان کردن،
ئێتر ئێوەش بەهانیان پێمەگرن و ستمیان لێمەکەن، بێگومان خودا
پایەى بەلایە و دەسەلاتى گه‌وره‌یه.

پێغه‌مبەرى خوشە‌وێستمان (ﷺ) دە‌فهرمووی: «لَا تَضْرِبُوا إِمَاءَ
اللَّهِ». [ئیمامى ئە‌بوداوود و ئینوماجە و داریمی گێ‌راویانە‌تە‌وه].

واتە: لە‌خۆ‌را لە‌ ژنە‌کان‌تان مە‌دە‌ن.

هه‌روه‌ها دا‌ی‌کى ئی‌مانداران خاتو و عایشە - خ‌وای لى‌ پ‌ازى بى‌
- دە‌فهرمووی: «مَا ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) شَيْئًا قَطُّ بِيَدِهِ، وَلَا امْرَأَةً،

وَلَا خَادِمًا». [ئیمامى موس‌لیم و ئە‌بوداوود و ئینوماجە
گێ‌راویانە‌تە‌وه].

واته: هەرگیز پێغه‌مبەری خودا (ﷺ) بە دەستی خۆی لە هیچ
گیانلەبەرێکی نەداوە، نە لە هاوسەرەکانی، نە لە خزمەتکارەکانی.

✓ بۆلەبۆلی ژنان لە خۆراییی نیه، دیارە ھۆکاریک ھەیه.

✓ تەنھا شتێک کە مەروڤەکان دەروخینیت، لێدان و ستەمه.

✓ ئەو پیاوێی لە ژن و منداڵەکانی دەدات و ئاسوودەیی

مال تێکەدات، ترسنۆکترین و داماوترین کەسە، چونکە

لاواژەکان پەنا دەبەنە بەر توندوتیژی نەک بە تواناکان.

✓ ھەر شتێک بە توورەیی دەستپێکرد، بە شەرمەزاریی

کۆتایی دیت.

زۆرى مارهیی ژن و نه دانی میړد

خودای گه وړه ده فەرمووی: ﴿وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنَسًا مَرِيئًا﴾. [سورە تی (النساء)، ثایە تی: (٤)].

واته: به و په پری دلفراوانی و پتخوشبوونه وه مارهیی بده نه ژنه کانتان، جا نه گهر نه وان به ئاره زوو و ویستی خوږیان ده ستیان هه لگرت له هه ندیکی نه و ماره ییه و به خشیان به ئیوه، نه وه به بی دوودلی بیخون و به کاریبیتن و نووشی گیانتان بیت.

پتغه مبه ری خۆشه ویستمان (ﷺ) ده فەرمووی: «خَيْرُ الصَّدَاقِ اُبْسَرُهُ». [ئیمامی حاکیم گپراویتییه وه].

واته: مارهیی تا که متربی چاکتره.

ههروه ها ده فەرمووی: «أَيُّمَا رَجُلٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةً عَلَى مَا قَلَّ مِنَ الْمَهْرِ أَوْ كَثُرَ، وَلَيْسَ فِي نَفْسِهِ أَنْ يُؤَدِّيَ إِلَيْهَا حَقَّهَا خَدَعَهَا، فَمَاتَ وَلَمْ يُؤَدِّ إِلَيْهَا حَقَّهَا، لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ زَانٍ». [ئیمامی ته به پرانی گپراویتییه وه].

واته: هه ر پیاوێک ژنیک ماره بکات له سه ر ماره ییه کی که م یان زور، له نه تیشیدا نه بیت ماره ییه که ی بداتی، به لکو ته نها فریویدا و فیتلی لیکرد، جا نه و پیاوه مرد و ماف و ماره ییه که ی نه دا به ژنه که، نه وه له پوژی قیامه تدا له دادگای خوادا وه ک زیناکه ر مامه له ی

له گه ل ده کرئ.

✓ له كەسكى ئەمانەتپاريز و خاوەن بەلەن و نەهەنى پاريزەو،
هاوئل و دۆستىكى راستەقىنە پەيدا دەبى.

✓ ئەگەر هەست بە ئازارى خۆت بکەيت واتە تۆ زىندوويت،
بەلام ئەگەر هەست بە ئازارى خەلك بکەيت واتە تۆ مروؤيت.

✓ متمانە وەکوو فرميسك وايە، كە پرژا ناگەرپتەو.

بیژ کردن لهیه کتری

دایکی ئیمانداران خاتوو عائیشه - خودا لئی رازی بن - ده فهرمووی:
 "كُنْتُ أَشْرَبُ وَأَنَا حَائِضٌ، ثُمَّ أُنَاوِلُهُ النَّبِيَّ (ﷺ) ، فَيَضَعُ فَاهُ عَلَى مَوْضِعِ
 فِيَّ فَيَشْرَبُ، وَأَتَعَرِّقُ الْعَرَقَ وَأَنَا حَائِضٌ، ثُمَّ أُنَاوِلُهُ النَّبِيَّ (ﷺ) ، فَيَضَعُ فَاهُ
 عَلَى مَوْضِعِ فِيَّ". [ئیمامی موسلیم و نه سائی و نه حمهد گپراویانه ته وه].

واته: ئاوم ده خوارده وه لهو کاته دا من له چه زدا بووم، پاشان
 ئاوه کهم دها به پیغه مبهه (ﷺ) ، ئه ویش ده می ده خسته سهر شوین
 ده می من و له وپوه ئاوی ده خوارده وه، ههروه ها به ددان گوشتی سهر
 ئیسکم لیده کرده وه له کاتیکدا من له چه زدا بووم، پاشان ئیسکه کهم دها
 به پیغه مبهه (ﷺ) ، ئه ویش ده می ده خسته سهر شوین ده می من و
 ده یکه رسته وه.

ههروه ها ده فهرمووی: "كَانَ النَّبِيُّ (ﷺ) يَتَكِي فِي حِجْرِي وَأَنَا
 حَائِضٌ، ثُمَّ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ". [ئیمامی بوخاری و موسلیم گپراویانه ته وه].

واته: پیغه مبهه (ﷺ) سه ری وه کۆشی من ده کرد و لهو کاته دا له
 چه زدا بووم، پاشان قورئانی ده خویند.

ههروه ها ده فهرمووی: "كَانَ النَّبِيُّ (ﷺ) يُضْغِي إِلَيَّ رَأْسَهُ، وَهُوَ
 مُجَاوِرٌ فِي الْمَسْجِدِ، فَأَرْجُلُهُ وَأَنَا حَائِضٌ". [ئیمامی
 بوخاری و موسلیم گپراویانه ته وه].

واته: ئەو کاتانه‌ی پىڻه‌مبەر (ﷺ) له (ئىعتىكاف) دا بوو، له‌نىو
 مزگەوتەوه سەرى دەهینا بۆ نىو ژوورەكەى من و، منىش سەرىم بۆ شانە
 دەکرد، لەو کاتەدا من له‌حه‌یزدا بووم.

✓ ئەگەر دەتانه‌وێت دوژمنایەتى بکەن، ئەوا فەرموون
 دوژمنایەتى له‌گەڵ دوژمنایەتییەکانى دلتاندا بکەن و، هەول‌بدەن
 له‌ره‌گ و پىشەوه‌دەریبێنن.

✓ خراپترین جووری تیرۆر: سوکایەتیکردنه‌به‌هەستى مەرۆڤێک.

✓ خوشەویستى تەرخانکردنى کاته، پڕکردنه‌وه‌ی کاته
 به‌تاله‌کان نیه.

داواکاری نابه جی

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوبَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾. [سوره‌تی (النور)، نایه‌تی: (۲۱)].

واته: نه‌ی ئیمانداران! شوین هه‌نگاوه‌کانی شه‌یتان مه‌که‌ون، هه‌رکه‌سیک شوین هه‌نگاوه‌کانی شه‌یتان بکه‌وی زه‌ره‌ر ده‌کات، چونکه شه‌یتان هه‌میشه‌ فهرمان به‌ خراپه و گوناخ ده‌کات.

پێغه‌مبه‌ری خو‌شه‌ و یستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «لا طَاعَةَ فِي مَعْصِيَةِ، إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ». [ئیمامی ئینوماجه‌ داریمی و نه‌حمه‌د گێراویانه‌ته‌وه‌].

واته: گوێزپایه‌لی له‌ سه‌رپێچی و گوناخدا دروست نییه‌، به‌لکو گوێزپایه‌لی به‌س له‌ چاکه‌دا دروسته‌.

۱. پۆشینی پۆشاک‌ی نادروست:

دایکی ئیمانداران خاتوو عایشه‌ - خودای پازی بێ - ده‌گێرته‌وه‌ و ده‌فهرمووت: جارێک نه‌سمای کچی نه‌بویه‌کری صیددیق - خودای لێیان پازی بێ - هاته‌ خزمه‌تی پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ)، پۆشاک‌یکی ته‌نکی ده‌به‌ردابوو، جا پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) رووی لێوه‌رگێرا و فهرمووی: «يَا أَسْمَاءُ! إِنَّ الْمَرْأَةَ إِذَا بَلَغَتِ الْمَحِيضَ،

لَنْ يَصْلُحَ أَنْ يُرَى مِنْهَا إِلَّا هَذَا وَهَذَا»، وَأَشَارَ إِلَى وَجْهِهِ وَكَفَّيْهِ. [ئيمامى
ته بود اوود گيٲراوٲتيه وه].

واته: ئه ى ته سما! به راستى ئافرهت كاتيك گه وره بوو و ٲينگه يشت،
هه رگيز نابيت هيچ به شيك له جهسته و نه ندامه كانى له لايه ن ٲياوانى
ٲينگانه وه ٲيٲيرٲت ته نها ته مه و ته مه نه ٲيٲت.

جا ٲينغه مبهري خودا (ﷺ) ئامازه ى بو ٲرووخسارى و هه ردوو
له ٲه ده ستي خوٲيكرد.

٢. جووتبوون له ٲٲى كومه وه:

ٲينغه مبهري خوشه ويستمان (ﷺ) ده فهرمووئ: «لَا يَنْظُرُ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ
- إِلَى رَجُلٍ جَامَعَ امْرَأَتَهُ فِي دُبْرِهَا». [ئيمامى ئيٲنو ماجه داريمى و ته حمه د
گيٲراويا نه ته وه].

واته: خودا ى گه وره به چاوى به زه ٲيه وه ته ماشا ى ٲياوٲك ناكات له
ٲٲى كومه وه له گه ل ژنه كه ى جووتٲيٲى.

هه روه ها ده فهرمووئ: «مَلْعُونٌ مَنْ أَتَى امْرَأَتَهُ فِي دُبْرِهَا». [ئيمامى
ته بود اوود و ته حمه د و ته به ٲانى گيٲراويا نه ته وه].

واته: دووره له به زه ٲى خودا ته و ٲياوه ى له ٲٲى كومه وه
ده چٲته لاي ژنه كه ى و جووتده ٲى له گه ليذا.

۳. جووتبون له کاتی چه یزدا:

پښغه مبهري خوښه ويستم (ﷺ) ده فرموو: «مَنْ أَتَى حَائِضًا، أَوْ امْرَأَةً فِي دُبُرِهَا، أَوْ كَاهِنًا فَصَدَقَهُ بِمَا يَقُولُ، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ (ﷺ)». [ثيمامي ته بوداود و تيرميزي و ثينوماجه و داريمي و نه حمده گير او يانه ته وه].

واته: هر پياويک له وه ختي چه یزدا سهرجتيي له گه ل خيزاني خویدا بکات، يان له پتي کومه وه بچيته لای، يان پرواته لای فالچيه ک و پروای پيکات، نه وه بيگومان گوناھنيکي گه وړه ی کردووه و ياخود کاری به و قورثانه نه کردووه که بو پښغه مبهري (ﷺ) هاتوته خواره وه.

تيبيني: له کاتي چه یزدا (گالته وگه پ، ماچکردن، له باوه شگرتن، چيزوهرگرتن له سهر پوښاک به نيوان ناوک و نه ژنډ) دروسته:

پښغه مبهري خوښه ويستم (ﷺ) ده فرموو: «اصْنَعُوا كُلَّ شَيْءٍ إِلَّا النِّكَاحَ». [ثيمامي موسليم و نه حمده و ثينوماجه گير او يانه ته وه].

واته: له ماوہی زه يستاني و سوري مانگه نه دا هه موو شتيک له گه ل هاوسره کانتان بکه نه ييجگه له جووتبون.

هه روه ها عه بدوللای کورې سه عد - خودا لبي پازي بي - ده گير ټه وه

و ده فرموو: پرسيارم له پښغه مبهري خودا (ﷺ) کرد،
ده ربارہی نه وهی بوم چه لاله له گه ل خيزانمدا بيکه م له

كاتى ھەيزدا؟ ھەرموۋى: «لَكَ مَا فَوْقَ الْإِزَارِ». [ئىمامى ئەبوداۋود گىپراۋىتتەۋە].

ۋاتە: ھەموو شىتتەكت بۆ دروستە، بەلام لەسەر پۆشاكەۋە.

ھەر لەمبارەۋە داىكى ئىمانداران خاتوو عائىشە - خودا لىلى پازى بى - دە ھەرموۋى: ئىمەى ھاۋسەرانى پىغەمبەر (ﷺ) كاتىك دەكەۋىنە ھەيزەۋە و پىغەمبەرى خودا (ﷺ) دەۋىست چىزماڭ لىۋەربگرى، ھەرمانى پىدەكردىن نىۋان ناوك و ئەزىنۇمان داپۇشىن، ئەنجا دەھات چىزى لىۋەردەگرتىن. [ئىمامى بوخارى و موسلىم گىپراۋىانەتەۋە].

✓ مەيدانى ھەلل ئەۋەندە بەرىن و فراۋانە، كە بۆ ھەۋانەۋە و خوشى و رابواردن سەرو زىادە.

✓ يەككىك لەۋ تايەبەتمەندىيە گىرگانەى مروۋف لە ئازەل جىادەكاتەۋە، ئەۋەيە دامىنى دەپارىزىت.

په یوهندی نه هیښی و ناپاکی

خودای گه وره ده فهرمووی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ
وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾. [سوره تی (الأنفال)، ثابه تی:
.(۲۷)].

واته: نهی ټیمانداران! خیانت و ناپاکی مه کهن له خودا و پیغه مبهه،
ههروه ها خیانت و ناپاکیش مه کهن له و شتانه ی که وهک نه مانته و
سپارده لاتان دانراوه، له کاتیکدا ټیوه باش ده زانن که خیانت و ناپاکی
شتیکی چهند ناشیرینه.

پیغه مبهه ری خوشه ویستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «أَذِّ الْأَمَانَةَ إِلَى
مَنْ ائْتَمَنَكَ، وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ». [ټیمامی نه بوداوود و تیرمیزی
گټپراویانه ته وه].

واته: نه مانته و سپارده بگټپره وه بو ژیر دهستی نه و که سانه ی متمانه یان
پټکردوویت و نه مانه تیان له کن داناویت، هه رگیز نه که ی خیانت و
ناپاکی له و که سانه ش بکه یت که خیانت و ناپاکیان لټکروویت.

ههروه ها نزای ده کرد و ده یفه رموو: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ
بِكَ مِنَ الْجُوعِ فَإِنَّهُ يَنْسُ الضَّجِيعُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخِيَانَةِ

فَإِنَّهَا بَشَتْ الْبَطَانَةُ». [ئیمامی ئەبوداود و نەسائی و ئیبنوماجە
گێڕاویانەتەو].

واتە: خودایە! پەنات پێدەگرم لە برسێهەتی کە خراپترین ھاوئیشینە،
هەروەها پەنات پێدەگرم لە ناپاکیی کە قێزەونتترین پەوشتە.

✓ ئەو ھاوسەرانی لە دەرەوێ سنووری خێزاندا (پەیوەندی

نهیئیی)یان هەیه، زۆر شتییان لەدەست دەدەن، سەرەتا پێز و

شکۆی خێزان، پاشان ھاوسەر و منداڵەکانیان، زۆرن ئەوانەیی

لەم پێناوەدا کار و کەسایەتی و تەنانەت گیانی خوشیان داناو.

✓ لە خێزانیکی کە ترسی خودا و باوەڕ بە دواڕۆژ هەبێ،

هەرگیز خیانهت و هەڵسوکهوتی ناشیرین پووێ نەدەن.

✓ خانمە موسوڵمانەکان بەختەوێرن، چونکە خەمی ئەوێیان

نییه تووشی ناپاکیهێک بێن و ناچار بێن خۆیانێ لێ دەر باز بکەن.

ته‌لاقدان و داواکردنی به‌بی پاساو

خودای گه‌وره ده‌فرمووی: ﴿أَطْلُقْ مَرَّتَانٍ فَأَمْسَاكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٍ بِإِحْسَنٍ﴾. [سوره‌تی (البقرة)، نایه‌تی: (۲۲۹)].

واته: ته‌و ته‌لاقی که می‌رد بۆی دروسته ژنه‌کی تیدا بگپرتیه‌وه هر دووجاره، ئیتر دوا‌ی تم دووجاره یان راگیرکردنی ژنه‌کی به‌چاکی و به‌پتی شهریه‌تی ئیسلام، یان به‌رنکردن و ته‌لاقدانی‌تی به‌ر‌یکویتی.

پیغه‌مبهری خو‌شه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فرمووی: «إِنَّ أَكْبَرَ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللَّهِ رَجُلٌ تَزَوَّجَ امْرَأَةً، فَلَمَّا قَضَىٰ حَاجَتَهُ مِنْهَا طَلَّقَهَا، وَذَهَبَ بِمَهْرِهَا». [ئیمامی حاکیم و به‌یه‌قی گیراویانه‌ته‌وه].

واته: بینگومان گه‌وره‌ترین گوناح له‌لای خودا، گوناحی پیاو‌یکه ژنیکی ماره‌کردن، جا کاتیک پتویتی و حز و ناره‌زووی خو‌ی لی جیه‌جی ده‌کات، ته‌لاقی ده‌دات و ماره‌یه‌کشی ده‌بات و پتی نادات.

هه‌روه‌ها ده‌فرمووی: «أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلْتَ زَوْجَهَا الطَّلَاقَ مِنْ غَيْرِ بَأْسٍ، فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ». [ئیمامی نه‌بوداود و تیرمیزی و ئینوماجه و داریمی و نه‌حمه‌د گیراویانه‌ته‌وه].

واته: هر ژنیک داوا‌ی ته‌لاق له‌ می‌رده‌کی بکات به‌بی بوونی

کیشه‌یه‌کی گه‌وره و پاساو‌یکی دروست، ته‌وه بیته‌ش ده‌بی له‌ بۆنی به‌هه‌شت.

✓ ناییت ژنان خوځان زوړ به تیگه‌یشتو و بزانه، به‌لکو پټویسته
 گوی بۆ به‌رامبه‌ریش بگرن، پیاوایش ناییت زوړ که‌لله‌ره‌ق
 و پیدا‌گرېن. ژنان تهنه‌ها به‌ نارام‌گرتن له‌ خیزانه‌کانیاندا
 خوش‌حال‌ ده‌بن، به‌ خوشه‌ویستی مندا‌له‌کانیشیان ئاسوده‌بیان
 ده‌سته‌که‌ویت، ئایا هاوشیوه‌ی ئاسوده‌بی خیزان له‌ هیچ
 جیه‌کی دیکه‌ هه‌یه‌؟

✓ هه‌موو ئه‌وانه‌ی له‌ دوا‌ی شکسته‌کانیان هه‌لسانه‌وه،
 قاچه‌کانیان نه‌‌گۆری، به‌‌لکوو بیر‌کر‌دنه‌وه‌یان گۆری.

زور ته لاقخواردن و گالته پیکردنی

خودای گه وړه ده فەرمووی: ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾. [سورەتی (البقرة)، ٢٢٩].

واته: دلنیا بن ئەو شتانهی دەربارەیی ته لاق باسکران سنوورەکانی خودای گه وړه، نه که ن بیان شکستن، هەر که سیکیش سنوورەکانی خودا بشکینن، ئەو له پز و پززی ستمکاران داده نرئ.

پیتغه مبهری خوشه و ستمان (ﷺ) ده فەرمووی: «ثَلَاثٌ جِدُّهُنَّ جِدٌّ، وَهَزْلُهُنَّ جِدٌّ: النِّكَاحُ، وَالطَّلَاقُ، وَالرَّجْعَةُ». [ئیمامی ئەبوداود و تیرمیزی و ئینوماجە گیراویانە ته وه].

واته: سێ شت هەن راستییەکیان هەر راستییە و گالته که یشیان هەر راستییە: ١- ژن لێ ماره کردن. ٢- ته لاقدان. ٣- چاک کردنەوی ته لاق.

ههروهها ده فەرمووی: «مَا بَالُ أَحَدِكُمْ يَلْعَبُ بِحُدُودِ اللَّهِ، يَقُولُ: قَدْ طَلَّقْتُ، قَدْ رَاجَعْتُ». [ئیمامی ئیبنو حیبان و ئینوماجە گیراویانە ته وه].

واته: ئەو چیه، هەندێک گۆی بە بریار و سنوورەکانی خودا نادەن و گالتهی پتەکه ن؟!، زوو زوو دەلێ: ئەو ته لاقمدا، ئەو گێرامه وه!

هەر له مباره وه مهحمودی کۆری له بید - خودا لێی
پازی بێ - ده گێر پته وه و ده فەرمووی: به پیتغه مبهریان (ﷺ)

راگه یاند که پیاوژیک سیبه سڼ ژنه که ی خوی ته لاقداوه، یه کسه ر پڼغه مبه ر
 (ﷺ) به توورپه ییه وه هه ستا و فهرمووی: «اَللّٰهُ یَلْعَبُ بِکِتَابِ اللّٰهِ، وَاَنَا بَیْنَ
 اَظْهُرْکُمْ؟!». [نیمامی نه سائی گټراو ټیټه وه].

واته: نه وه گالته به کټیټی خودا ده کری، له کاتیکدا هیشتا من هه ر
 له نیتواندام؟! (واته: هیچ پاساو و به هانه یه کتان نیه بۆ توو شېوون به م
 بیټه رعیه).

✓ پروناکی پښیشاندهری که شتییه و، ئیسلامیش پښیشاندهری
 پښوارانی ژیاڼه.

✓ بیټه رمی و بټره وشتی هه م خټزانه کانمان له نیوده بات، هه م
 کلتوریشمان ده شیو ټیټ، خټزان گه وره ترین په ناگه ی مروځه.

جیابوونه‌وه‌ش چاره‌سهره، عهیب نییه

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْنَتْهُمْ سَبْتًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ﴾. [سوره‌تی (البقرة)، نایه‌تی: (۲۲۹)].

واته: ئە‌ه‌ی پیاوان! بۆ‌تان حه‌ڵ‌آ‌ل نییه نه پێش ته‌ڵ‌اقدان و نه‌پاش ته‌ڵ‌اقدان هیچ شتێک له ژنانه‌کانتان بستی‌ننه‌وه له ماره‌یی و له‌و شتانه‌یش پێتانداون، مه‌گه‌ر له‌وه بترسن که نه‌توانن سنووره‌کانی خودا به‌پاریزن و به‌پێی پێش‌وێنی ئاینی ئیسلام پێکه‌وه بژین، خۆ ئە‌گه‌ر له‌وه ترسان که نه‌توانن سنووره‌کانی خودا به‌پاریزن، ئە‌وه نه‌ه‌ پیاوه‌که و نه‌ ژنه‌که گونا‌جبار نابن کاتیک ژنه‌که ده‌وێت به‌رامبه‌ر به‌هه‌ندیک م‌ال و سامان یان ده‌سته‌ه‌ل‌گرتن له‌ ماره‌یه‌که‌ی هه‌مووی یان هه‌ندیک‌ێ خۆی پزگار بکات.

عه‌بدول‌لای کو‌ری عه‌بیاس - خوا لیان پازی بێ - ده‌گێرته‌وه و ده‌فهرمووی: هاوسه‌ری ساییتی کو‌ری قه‌یس - خوا لیان پازی بێ - هاته خزمه‌ت پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ)، وتی: "يَا رَسُولَ اللَّهِ! ثَابِتُ بْنُ قَيْسٍ مَا أُعْتِبَ عَلَيْهِ فِي خُلُقٍ وَلَا دِينٍ، وَلَكِنِّي أَكْرَهُ الْكُفْرَ فِي الْإِسْلَامِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): «أَتُرَدِّينَ عَلَيْهِ حَدِيثَهُ؟»، قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ رَسُولُ

اللَّهُ (ﷻ) : «اقْبَلِ الْحَدِيثَ، وَطَلِّقْهَا تَطْلِيقًا». [ئىمامى بوخارى و نه سائى
و ئىبنوماجه گىپراويانه ته وه].

واته: نهى پىغه مبهرى خودا! من هيچ گله يىم له (سايتى كورى قهيس)ى
مىردم نيه نه له خوږه وشتى و نه له ديندارى، به لام چونكه هيچ خوښمناوى
ده ترسم نه گهر له لاي بمىنمه وه مافى هاوسه ريتى نه ده م و بكه ومه نيو
گونا هيكي گه وروه وه، بويه ده مه وىت لى جيا بيمه وه!

پىغه مبهرى خودا (ﷻ) فهرمووى: باخه كى ده ده يته وه؟

وتى: به لى.

پىغه مبهرى خودا (ﷻ) ناردى به دواى (سايت) دا و پتى فهرموو:
باخه كهت وه رېگروه وه، ته لا قىكى بده.

هره ر عه بدوللاى كورى عه بباس - خوا لىيان پازى بى - ده گىپرته وه و
ده فهرمووى: مىردى (به رپره) كۆيله يه ك بوو ناوى (موغيث) بوو، وه ك
ئىستا له بهر چاومه كۆلان به كۆلان به دواى (به رپره) ده كهوت و، ده گريا و
هۆن هۆن فرمىسك به ريشيدا ده هاتنه خوارى و، لىي ده پارا يه وه تا بگه رپته وه
لاى و لىي جيانه بىته وه، نه وىش هر ئاوږى لى نه ده دايه وه!

پښغه مبهري خودا (ﷺ) به بابمي فرموو: ئه ي عه بياس! ئه ري پښت
سه يرنييه ئه م (موغيث) ه چه ند ئه م (به ريره) ي خو شده وي و، ئه ويش چه ند ه
رقي لښه تي؟!

جا پښغه مبه ر (ﷺ) ئه وه نده ي به زه بي به (موغيث) دا هاته وه، تڪاي بو
كرد و فرمووي: به ريره! ئه و بابي رو له كه ته، ئيشيكي زور چاك ده كه يت
برو ټه وه لاي!

به ريره وتي: ئه ي پښغه مبهري خودا! ئايا فرمانم پښده كه يت؟

پښغه مبهري خودا (ﷺ) فرمووي: نا، ئه من به س تڪا ده كه م.

به ريره وتي: نامه وي برو مه وه لاي، چونكه هيچ پتويستيم پتي نيه و
خوشم ناوي. [ئيمامي بوخاري و ئه بوداود و تيرمизи و نه سائي و
ئيينوماجه و داريمي و ئه حمه د گيډراويانه ته وه].

✓ مروڤه كان وه كوو خانوو وان، هندیکیان تهنه پئوستیان به
 نۆزه نکرده وهیه، هندیکیشیان پئوسته بروخیندرین و سه رله نوی
 دروستبکریته وه، به لام هندیکیان پئوسته له سه ریان بنووسریت:
 "بو فروشته".

✓ سه خترین کار له دنیا دا زیانکرده له گه ل کسه تیک که پریاری
 داوه هیچ شتیک قبول نه کات.

پۆلى ماله خه زووران

خودای گه وره ده فهرمووی: ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَأَبْعَثُوا
حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنْ
اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا﴾. [سوره تى (النساء)، نایه تى: (۳۵)].

واته: ته گهر ترسان له کیشه و دووبه ره کی نیوان ژن و میرد، ته و
دادوهریک له که سوکاری میرده که و دادوهریک له که سوکاری ژنه که
بتیرنه لایان تا کیشه که یان چاره سهر بکه، ته گهر ناشته وایان بویت
ته وه خودا بۆیان فراهه م ده کات، بئگومان خودا زانایه و کاره کانی پر
حیکمه تن.

پتغه مبهری خوشه و یستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «تَعْدِلُ بَيْنَ الْأُثْنَيْنِ
صَدَقَةٌ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گپراویانه ته وه].

واته: کاتیک دوو که س ناشته که یته وه، خودای گه وره به خیر بو
ده نووسی.

سه هلی کوپی سه عد- خوالیی پازی بی- ده گپریته وه و ده فهرمووی:
"جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) بَيْتَ فَاطِمَةَ فَلَمْ يَجِدْ عَلِيًّا فِي الْبَيْتِ، فَقَالَ:
«أَيْنَ ابْنُ عَمِّكَ؟»، قَالَتْ: كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ شَيْءٌ فَفَاضَ بَنِي، فَخَرَجَ،
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) لِلْإِنْسَانِ: «انْظُرْ أَيْنَ هُوَ؟»، فَقَالَ: يَا
رَسُولَ اللَّهِ، هُوَ فِي الْمَسْجِدِ رَاقِدٌ، فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ)

وَهُوَ مُضْطَجِعٌ قَدْ سَقَطَ رِدَاؤُهُ عَنْ شِقِّهِ، وَأَصَابَهُ تُرَابٌ، فَجَعَلَ رَسُولُ
 اللَّهِ (ﷺ) يَمْسَحُهُ عَنْهُ، وَيَقُولُ: «قُمْ أَبَا تُرَابٍ، قُمْ أَبَا تُرَابٍ». [نیمامی
 بوخاری و موسلیم گئیراویانه ته وه].

واته: جارێک پیغه مبهری خودا (ﷺ) هاته مالی خاتوو فاتیمه ی
 کچی، بینی پیشه واهلی له ماله وه نییه، فهرمووی: فاتیمه! ئاموزاکه ت
 له کوئیه؟

وتی: ناخوشیه ک کهوته نیتوانمانه وه، توورپی کردم و پرۆشته
 ده ری!

پیغه مبهر (ﷺ) به که سێکی فهرموو: پرۆ بزانه له کوئیه!

کابرا پرۆشت و هاته وه و وتی: "ئه ی پیغه مبهری خودا! له مزگه وت
 خه وتوه"، جا پیغه مبهری خودا (ﷺ) پرۆشته مزگه وت و بینی واه
 پیشه واهلی پراکشاه و جوبه که ی له ته نیشتییه وه که وتوه و جهسته ی
 تۆزای بووه، جا پیغه مبهری خودا (ﷺ) ورده ورده تۆزه که ی لنده سپری
 و ده یه فهرموو: ههسته تۆزای، ههسته تۆزای!

هه ره له مباره وه نوعمانی کورپی به شیر - خوا لیان پازی بی -
 ده گئیر پته وه و ده فهرمووی: "اسْتَأْذَنَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى النَّبِيِّ (ﷺ)، فَسَمِعَ
 صَوْتَ عَائِشَةَ عَالِيَا، فَلَمَّا دَخَلَ تَنَاوَلَهَا لِيَلْطِمَهَا، وَقَالَ:
 لَا أَرَاكَ تَرْفَعِينَ صَوْتَكَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ)، فَجَعَلَ

النَّبِيُّ (ﷺ) بِخَجْرِهِ، وَخَرَجَ أَبُو بَكْرٍ مُغْضَبًا، فَقَالَ النَّبِيُّ (ﷺ) حِينَ خَرَجَ أَبُو بَكْرٍ: «كَيْفَ رَأَيْتَنِي أَنْقَذْتُكَ مِنَ الرَّجُلِ؟»، قَالَتْ: فَمَكَثَ أَبُو بَكْرٍ أَيَّامًا، ثُمَّ اسْتَأْذَنَ فَوَجَدَهُمَا قَدْ اصْطَلَحَا، فَقَالَ لَهُمَا: أَذْخِلَانِي فِي سِلْمِكُمَا كَمَا أَذْخَلْتُمَانِي فِي حَرْبِكُمَا، فَقَالَ النَّبِيُّ (ﷺ): «قَدْ فَعَلْنَا، قَدْ فَعَلْنَا».[ثيمامی ته بود اوود و نه حمه د گتر او يانه ته وه].

واته: جاريك ثيمامی ته بوبه کر - خودا لئی پازى بى - هات و مؤله تی وهر گرت بۆ هاتنه خزمهت پيغه مبه ر (ﷺ)، گوئی لیبوو وا خاتوو عايشه دهنگی به سهر پيغه مبه ردا (ﷺ) به رزده کاته وه، ههر که هاته ژووره وه په لاماريدا تا لئی بدات، پتی وت: "نه تبينم دهنگ به سهر پيغه مبه ردا (ﷺ) به رزکه يته وه"، به لام پيغه مبه ر (ﷺ) نه يه پيشت لئی بدات، پيشه وا ته بوبه کريش به توور په ييه وه پويشته دهر وه، لهو کاته دا پيغه مبه ر (ﷺ) به خاتوو عايشه ی فهرموو: بينيت چۆن له دهستی ته م پياوه رزگارم کردی؟

دواى چهند رپوژنک، جاريکی تر پيشه وا ته بوبه کر هاته وه مالیان و بينی وا ناشتبوونه وه و پيښه کهنن، جا ههر بۆ خوشی پتی وتن: وهک چۆن له کيشه که تان به شدارتان کردم، له ناشتبوونه وه شتان به شدارم که ن!

پيغه مبه ريش (ﷺ) فهرمووی: ييگومان واده که ين، ييگومان واده که ين.

✓ هەولدان بۆيە كخستنى دوو كەس، ديارە كە گرانە و پرەنجى
دەوى، بە لام هەولدان بە نىيەتيكى خاوينەو دەمەقاليكان زياد
ناكات، بەلكو كپى دەكاتەو.

✓ خىزان گرنگترين فيرگەيە، كيشەكانى ئەم فيرگەيەش بە
هەوللى زانستيانە و بەرپسا لەنيودەبرين و، بەر بەستەكانى بەردەم
بەختەو وەريشى هەر بەوە لادەچن.

✓ خەسووەكان بيريان نەچيت: پوژگارئك ئەوانيش بووك
بوون، بووكەكانيش بيريان بيت: كاتيک ديت ئەمانيش دەبنە
خەسوو.

نزیكترین كهس له شهیتان

پێغه مبه‌ری خۆشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فه‌رمووی: « إِنَّ إِبْلِيسَ يَضَعُ عَرْشَهُ عَلَى الْمَاءِ، ثُمَّ يَبْعَثُ سَرَايَاهُ، فَأَذْنَاهُمْ مِنْهُ مَنْزِلَةً أَعْظَمُهُمْ فِتْنَةً، يَجِيءُ أَحَدُهُمْ فَيَقُولُ: فَعَلْتُ كَذَا، وَكَذَا، فَيَقُولُ: مَا صَنَعْتَ شَيْئًا، قَالَ: ثُمَّ يَجِيءُ أَحَدُهُمْ فَيَقُولُ: مَا تَرَكْتُهُ حَتَّى فَرَّقْتُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ امْرَأَتِهِ، قَالَ: فَيَذْنِبُهُ مِنْهُ، وَيَقُولُ: نَعَمْ أَنْتَ. » [ئیمامی موسلیم و نه‌حمه‌د گێڕاویانه‌وه].

واته: بێگومان شه‌یتان ته‌ختی خۆی له‌سه‌ر ئاو داده‌نی، پاشان داروده‌سته‌که‌ی به‌ملاولادا بلاوده‌کاته‌وه، نزیکترینیان لیه‌وه‌وه‌یه‌وه‌یانه‌ له‌ هه‌موانیان فێلبازتر و هه‌ل‌خه‌له‌تێت‌ره، جا یه‌کیکیان دێته‌وه‌ و ده‌لی: ته‌مه‌م کرد و ته‌مه‌م کرد.

ئه‌ویش پێی ده‌لی: هه‌یچ ته‌که‌ردوه‌!

پاشان یه‌کیکی تریان دێته‌وه‌ و ده‌لی: وازم له‌ کابرا نه‌هێنا، هه‌تا نیتوانی ئه‌و و ژنه‌که‌یم تێکدا.

ئه‌وجا شه‌یتان له‌ خۆی نزیک ده‌کاته‌وه‌ و باوه‌شی پێدا ده‌کات و پێی ده‌لی: تو باشترینی.

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمووی: « لَيْسَ مِمَّا مَنْ خَبَبَ امْرَأَةً عَلَى زَوْجِهَا. »

[ئیمامی ئه‌بو‌داوود و حاکیم و ئینو‌حیبیان و نه‌حمه‌د

گێڕاویانه‌وه‌].

واته: له سهر سوننه ت و پټيازي ټيمه نيه، ټو كه سه ي ميړد له بهر
چاوي ژنه كه ي ده خات، يان ژن له بهر چاوي ميړد كه ي ده خات.

✓ نه فس ټه ژديهايه كه نوو ستووه، وا گومان مهبه ن كه مردووه.

✓ به هيژ ترين كه س ټو كه سه يه كه غيره تي گونا ه كړدني نيه.

✓ چهند به ختياړه ټو كه سه ي كه عه يبي خو ي ده بينيت.

✓ خو و پره و شتي جوان مه ز ترين سامانه بو خيژان.

✓ پره و شت جواني و، پروو گه شي و، زمان شيريني، واته:

چا كه كړد و دووړ كه و تنه وه له خراپه.

۴

مندال

خۆشترین به رهه می

هاوسه رگیری

مبدال خه لاتى خودايه

خودای گه وره ده فهرمووی: ﴿لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِۙ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُۚ يَهَبُ لِمَن يَشَآءُ اِنۡثٰثًا وَيَهَبُ لِمَن يَشَآءُ الذَّكَوۡرَ ۖ اَوْ يُزَوِّجُهُمۡ ذَكَرًا وَّاُنۡثٰثًا وَيَجْعَلُ مَن يَشَآءُ عَقِيۡمًاۗ اِنَّهٗ عَلِيۡمٌ قَدِيۡرٌۙ﴾. [سوره تی (الشوری)، ثایه تی، (۴۹-۵۰)].

واته: مولک و ده سه لاتى ئاسمانه کان و زه مین هیى خودایه و هه ر به ده ست خودایه، هه رچی بویت دروستی ده کات، هه رکه س بیه ویت کچی پنده به خشیت، هه رکه سیش بیه ویت کوری پنده به خشیت، یان کور و کچیان پنده به خشیت، هه یشه وستی خودا وایه نه زوک بیت و هیچی نه داتی، به راستی خودا زانا و به ده سه لاته.

پهغه مبه ری خوشه و یستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «إِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ - لَيَرْفَعُ الدَّرَجَةَ لِلْعَبْدِ الصَّالِحِ فِي الْجَنَّةِ، يَقُولُ: يَا رَبِّ! أَنَّى لِي هَذِهِ؟ يَقُولُ: بِاسْتِغْفَارٍ وَلَدِكَ لَكَ». [ئیمامی ئه حمه د و ئه بنوماجه گپراویانه ته وه].

واته: بینگومان خودای گه وره زووزوو پله ی بهنده ی چاکی خوی له به هه شتدا به رز ده کاته وه، تا ئه و بهنده یه به سه رسامیه وه ده لی: ئه ی پهروه ردگاری من! ئه مه به هوی چیه وه یه؟ خودا ده فهرمووی: ئه مه هه مووی به هوی نزا و داوای

لیخو شبوونی مندال که ته وه به بو تو.

ههروه ها ده فەرمووی: «مَنْ عَالَ جَارِيَتَيْنِ حَتَّى تَبْلُغَا، جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَا وَهُوَ هَكَذَا»، وَضَمَّ أَصَابِعَهُ. [ئیمامی موسلیم و تیرمیزی و ئەحمەد گێڕاویانەتەو].

واتە: ههركهس دوو كچ به خێو بكات ههتا گه و ده بن و پێده گهن و به شوویان ده دات، ئەو له پرۆزی قیامەت دێت و من و ئەو ئاوایین. جا په نجه كانی به یه كه وه نووساند.

ههروه ها ده فەرمووی: «مَنْ كَانَتْ لَهُ أَنْثَى، فَلَمْ يَنْدِهَا، وَلَمْ يُهْنِهَا، وَلَمْ يُؤْزِرْ وَلَكِنَّهُ الذُّكُورَ عَلَيْهَا، أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ». [ئیمامی ئەبوداوود و ئەحمەد گێڕاویانەتەو].

واتە: ههركهس كچێكى هه بێت، نه یكوژیت و زینده به چالی نه كات و، به چاوی سووك ته ماشای نه كات و، پێزی كۆپه كهی نه دات به سه ریدا، ئەوا خودا له گەڵ كۆمه‌لی یه كه مین و سه رفرازه كاندا ده یخاته به هه شته وه.

له سروشتی هه موو ژنێكدا مه یلی خو شویستن و له ئامیز گرتنی مندال هه یه.

داوای مندائی چاک بکهن

خودای گه‌وره له‌سەر زمانی پیغه‌مبه‌ر ئیپراهیم - سه‌لامی خوای لییی -
 ده‌فهرمووی: ﴿رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ ﴿١٠٠﴾ فَبَشَّرْتَهُ بِعِلْمٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾.
 [سورەتی (الصافات)، ئایەتی: (١٠٠-١٠١)].

واته: ئە‌ی په‌روه‌رێنم! مندالێکی چاک و پاکم بێ بیه‌خشه، ئیمه‌ش
 مزگینێ بوونی کورێکی ئارام و ژیرمان پێدا، که ئه‌ویش (ئیسماعیل)
 بوو.

هه‌روه‌ها له‌سەر زمانی پیغه‌مبه‌ر زه‌که‌ریا - سه‌لامی خوای لییی -
 ده‌فهرمووی: ﴿رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾.
 [سورەتی (آل عمران)، ئایەتی: (٣٨)].

واته: ئە‌ی په‌روه‌رێنم! به‌به‌خشنده‌یی و میهره‌بانیت له‌لایه‌ن خۆته‌وه
 وه‌چه و نه‌وه‌ی چاک و په‌سندم بێ بیه‌خشه، بێگومان تۆ بیسه‌ری نزا و
 پارانه‌وه‌ی به‌نده‌کانی.

پیغه‌مبه‌ری خۆشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ
 انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ
 صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ». [ئیمامی موسلیم و ئه‌بوداوود و تیرمیزی و نه‌سائی و
 ئینوماجه و داریمی و ئه‌حمه‌د گێراویانه‌ته‌وه].

واته: هه‌ر کاتێک مرۆف مرد کرده‌وه‌کانی کۆتاییان

پندیت تهنه له سى پتوه نه بى:

۱- خیریکى نه پراوه.

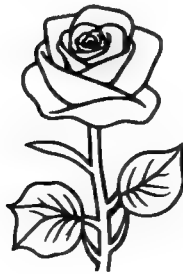
۲- زانستیکى به سوود.

۳- مندالیکى چاک دوعای بۆ بکات.

✓ ننگه ران مهبه، خودا داواى هيچ كه سيك بى وه لام ناهيتلته وه،
هه ميشه دادپهروهري خوى پيشان ده دات.

✓ به خته وهري ژن له داىكايه تى دايه.

✓ هيچ خوشيهك ناگاته ئاستى ههستى داىكايه تى، من تامى
زورى نهى خوشيه كانم كردوه، به لام چيزى داىكايه تى شتيكى
ديكه يه.

جوانترین پیشوازی لی کردن

خودای گه وره له سهر زمانی پیغه مبه ر ئیبراهیم - سه لای خوی لی بی
 - ده فهرمووی: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ
 إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾. [سوره تی (ابراهیم)، نایه تی: (۳۹)].

واته: سو پاس بۆ ئه و خودایه ی که له ته مه نی پیریدا (ئیسماعیل و
 ئیسحاق) ی پینه خشییم، بیگومان په روه رنیم بیسه ری دو عایه .

پیغه مبه ری خۆشه و یستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «كُلُّ غُلَامٍ مُّرْتَهَنٌ
 بِعَقِيقَتِهِ، تُذْبِحُ عَنْهُ يَوْمَ السَّابِعِ، وَيُسَمَّى، وَيُخَلَقُ رَأْسُهُ». [ئیمامی
 نه بوداوود و تیرمیزی و نه سائی و ئینوماجه و داریمی و نه حمه د
 گپراویانه ته وه].

واته: هه موو مندالیک بارمه تی هۆزه بانه که یه تی، له پۆژی حه وه ته مدا
 بۆی سه رده بپری، هه ر له و پۆژه شدا ناوی لیده نری و، سه ریشی ده تاشری.

هه روه ها ده فهرمووی: «إِنَّكُمْ تُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِأَسْمَائِكُمْ وَأَسْمَاءِ
 آبَائِكُمْ، فَأَحْسِنُوا أَسْمَاءَكُمْ». [ئیمامی نه بوداوود و داریمی و نه حمه د
 گپراویانه ته وه].

واته: بیگومان ئیوه له پۆژی قیامه تدا به ناوی خۆتان و باوکتانه وه

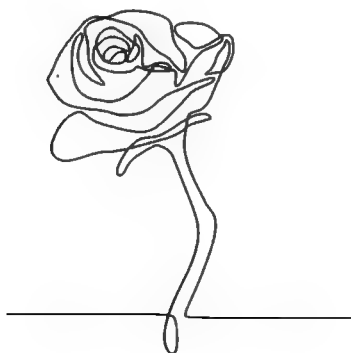
بانگده کرین، که واته ناوی چاک و خۆش له مندال و

نه وه کانتان بتین.

ههروه‌ها ده‌فرمووی: « تَسْمَوُا بِأَسْمَاءِ الْأَنْبِيَاءِ، وَأَحَبُّ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللَّهِ: عَبْدُ اللَّهِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ، وَأَصْدَقُهَا: حَارِثٌ وَهَمَامٌ، وَأَقْبَحُهَا حَرْبٌ وَمُرَّةٌ. » [ئیمامی ئەبو داوود و نەسائی و ئەحمەد گێڕاویانەتەو].

واتە: ناوی پێغه‌مبەرەکان لە منداڵەکانیان بێن، خۆشە‌وێستری‌ن ناو لە‌لای خۆدا (عەبدوللّە) و (عەبدورپەرەحمان) و هاو‌شیوە‌کانیانە، پاسترین ناویش (حاریث - جوتیار) و (هەمام - دڵسۆز)ە، ناشیرینترین ناویش (حەرب - جەنگی) و (مورپەرە - تالە)یە.

ئامانجی ژيان بە‌خ‌تە‌و‌ه‌رییە، بە‌خ‌تە‌و‌ه‌ریش بە‌ پارە ناک‌ر‌در‌ی‌ت،
بە‌نا‌و‌بانگ بە‌دە‌ست ناه‌ی‌ت‌ندر‌ی‌ت، بە‌لام هە‌مو‌و ژ‌نی‌ک لە‌ بو‌ون بە
دای‌ک‌دا بە‌پ‌را‌ستی بە‌خ‌تە‌و‌ه‌ری دە‌گات.

نزیان بۆ بکهن، لییان مه کهن

خودای گه‌وره له‌سه‌ر زمانی پیغه‌مبه‌ر ئیبراهیم - سه‌لامی خوای لییی - ده‌فه‌رمووی: ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءً﴾. [سوره‌تی (إبراهیم)، ثایه‌تی: (٤٠)].

واته: ئه‌ی په‌روه‌رینی من! خۆم و مندال و نه‌وه‌کانم والیبه‌که نوێز و عیاده‌ته‌کانمان به‌چاکی ته‌نجام بده‌ین و به‌رده‌وامیش بین له‌سه‌ریان، دوعا و نزاکانیشم قه‌بوول بفه‌رمو.

پیغه‌مبه‌ری خۆشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فه‌رمووی: «ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لَا شَكَّ فِيهِنَّ: دَعْوَةُ الْوَالِدِ، دَعْوَةُ الْمُسَافِرِ، دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ». [ئیمامی ئه‌بو داوود و تیرمیزی و ئینوماجه و ئه‌حمه‌د گێڕاویانه‌ته‌وه].

واته: سه‌ی نزا هه‌ن گومان له‌قه‌بوولبوونیاندا نییه:

١. نزی داک و باب بۆ پۆله‌کانیان.

٢. نزی پێبوار.

٣. نزی سه‌مه‌لیکراو.

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمووی: «لَا تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ، وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ، وَلَا تَدْعُوا عَلَى خَدَمِكُمْ، وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَمْوَالِكُمْ، لَا تَوَافِقُوا مِنَ اللَّهِ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - سَاعَةً نَبِيلٌ فِيهَا عَطَاءٌ

فَيْسَتْجِبْ لَكُمْ». [ئىمامى ئەبوداۋود و ئىبنو حىببان گىراۋيانەتەۋە].

ۋاتە: نزا لە خۆتان و مندال و خزمەتكار و سامان و داراييتان مەكەن،
نەكا پىنكەھوئى لە گەل يەككىك لەو كاتانەى نزاى تىدا گىرايە و ۋەلامتان
بدرىتەۋە.

✓ بۆ ئەۋەى كەسانى دىكە چاك بكن، پىۋىستە سەرەتا خۆتان
چاك بكن.

✓ لە پشت ھەر خىزانىكى بەختەۋەرەۋە دايكىكى مەزن ھەيە.

✓ پەرۋەردە بەھىزترىن چەكە كە دەتوانىت بە كارى بەھىت بۆ
گۆرپىنى جىھان.

✓ خوشەۋىستى باشتىن سەرمايە، تاكو زياتر بەخشىت
زياتر دىتەۋە دەست.

هەر گه‌وره‌یان مه‌که‌ن، په‌روه‌رده‌شیان که‌ن

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاطٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾. [سوره‌تی (التحریم)، ئایه‌تی: (٦)].

واته: ئه‌ی ئیمانداران! خۆتان و ژن و منداڵه‌کانتان بپارێزن له‌ ئاگرێک که‌ سووته‌مه‌نییه‌که‌ی ئاده‌میزاد و به‌رده‌، سه‌ره‌به‌رشتیارانی ئه‌و دۆزه‌خ و ئاگره‌ جوړه‌ فریسته‌یه‌کن زۆر دل‌ه‌ق و توند و توپه‌ن، بی‌فه‌رمانی خودا نا‌که‌ن له‌هه‌ر شتی‌که‌دا که‌ فه‌رمانیان پێدات و، هه‌ر فه‌رمانی‌کیان پێدری‌ت جێبه‌جێ ده‌که‌ن.

پێغه‌مبه‌ری خو‌شه‌وێستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ، وَأَضْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرِ، وَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ». [ئیمامی ئه‌بو داوود گێڕاوی‌تی‌وه‌].

واته: له‌ ته‌مه‌نی حه‌وت سالی‌را فه‌رمان و ده‌ستور به‌دەن به‌ منداڵه‌کانتان نوێژ بکه‌ن، له‌ ده‌ سالی‌دا ئه‌گه‌ر نوێژیان نه‌کرد له‌سه‌ر نوێژنه‌کردن لیان به‌دەن و، جینگه‌ی خه‌وتنی‌شان له‌یه‌کتری جیا‌بکه‌نه‌وه‌.

هه‌ر له‌مباره‌وه‌ ئه‌بو هه‌ره‌یره‌ - خودا لێی پازی بێ - ده‌گێڕێته‌وه‌ و ده‌فهرمووی: حه‌سه‌نی کو‌پی ئیمامی عه‌لی - خوا لێیان پازی بێ - ده‌نکه‌ خو‌رمایه‌ک له‌ خو‌رما‌کانی زه‌کاتی هه‌لگرت و خه‌ستییه‌ ده‌می‌ه‌وه‌، ده‌م‌وده‌ست پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) فه‌رمووی: «كَيْفَ كَيْفٌ، أَمَا تَعْرِفُ أَنَّا لَا نَأْكُلُ الصَّدَقَةَ؟». [ئیمامی بو‌خاری و موس‌لیم گێڕاویانه‌ته‌وه‌].

واته: فری‌ده‌ فری‌ده‌، پۆله‌ گیان! مه‌گه‌ر نه‌ترانی‌وه‌ ئیمه‌ی خانه‌واده‌ی پێغه‌مبه‌ر زه‌کات ناخۆین و دروست نییه‌ بۆمان؟!

ههروهه ها عومهری کوری ئه‌بی سه‌له‌مه - خودا لئی پازی بی - ده‌گیرته‌وه و ده‌فهرمووی: "مندالبوم له‌نیو مال و له ژیر چاودیری پیغه‌مهری خودا (ﷺ) به‌خیو و و په‌روهه ده‌کرام، جارێک له‌خزمه‌ت جه‌نایان نانم ده‌خوارد، ده‌ستم ده‌برد بۆ ئه‌ملاولای سینه‌که و ته‌نها له‌ پیشخۆم نه‌ده‌خوارد، پیغه‌مهری خودا (ﷺ) پتی فهرمووم: «يَا غُلَامُ! سَمَّ اللّٰهُ، وَكُلَّ بَيْمِينِكَ، وَكُلَّ مِمَّا يَلِيكَ»، فَمَا زَالَتْ تِلْكَ طِعْمَتِي بَعْدُ. [ئیمامی بوخاری و موسلیم گیراویانه‌ته‌وه].

واته: بچکۆل! هه‌رکاتیک نانت خوارد، سه‌ره‌تا ناوی خودا بینه و بلی: (بسم الله الرحمن الرحيم)، ئه‌نجا به‌ده‌ستی راست بخۆ و له‌پیشخۆشت بخۆ. ئیتر له‌دوای ئهم نامۆزگارییه‌ی پیغه‌مهری خۆشه‌ویست (ﷺ)، راهاتم و به‌رده‌وام به‌مجۆره‌ نانم ده‌خوارد.

✓ پێویسته تازە هاوسه‌ره‌کان وه‌ک قوتاییه‌ک خویان بۆ په‌روه‌رده‌کردنی مندال ئاماده‌بکه‌ن، به‌رله‌وه‌ی مندال بینه خێزانه‌وه پێویسته که‌موکۆریه‌کانیان له‌م پرووه‌هه‌ پرکه‌نه‌وه، ئه‌گه‌رنا ژيانیکی پر له‌ ئیش و ئازار ده‌ست پێده‌که‌ن.

✓ به‌ ئیمانه‌وه منداله‌کان په‌روه‌رده‌بکه‌ن، با تا‌که‌کان له‌ خێزانداندا له‌سه‌ر ئه‌و تێگه‌یشتنه‌ په‌روه‌رده‌ بین که‌ ئه‌وان به‌نده‌یه‌کن و، له‌سه‌ر هه‌موو کار و کرده‌ویه‌کیان لێرسینه‌وه‌یان له‌گه‌ڵ ده‌کریت.

✓ منداله‌کانتان فێربکه‌ن زۆر به‌باشی هه‌ڵال و حه‌رام له‌یه‌ک جیا‌بکه‌نه‌وه، چونکه‌ ئه‌گه‌ر ئهم چه‌مکانه‌ له‌ ژیان دا‌بهرین، ئه‌وا ژیان وێران ده‌بیت.

بینه پیشه‌نگیکی چاک بویان

خودای گه‌وره له‌باره‌ی باوکی دوو مندالّه‌که - له‌میان‌ه‌ی چیرۆکی
 پتغه‌مبه‌ر موسا و حه‌زرتی خدر - سه‌لامی خویان لیتی - ده‌فه‌رمووی:
 ﴿وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا﴾. [سوره‌تی (الک‌هف)، ئایه‌تی: (۸۲)].

واته: باوکی ئه‌و دوو مندالّه‌خواناس و چاک بو.

پتغه‌مبه‌ری خۆشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فه‌رمووی: «كُلُّ مَوْلُودٍ يُوَلَّدُ عَلَى
 الْفِطْرَةِ، فَابْوَاهُ يَهُودًا، أَوْ يَنْصَرَانِي، أَوْ يُمَجَّسَانِي». [ئیمامی بوخاری و
 موسلیم گێراویانه‌ته‌وه].

واته: هه‌موو مندالێک له‌سه‌ر موسولمانیتی له‌دایک ده‌بی، به‌لام دایک
 و باوکی تیکیده‌ده‌ن و ده‌یکه‌ن به‌جووله‌که، یان گاوری، ئاگرپه‌رست، یان
 هه‌ر بیروباوه‌پنکی تر.

هه‌روه‌ها عه‌بدوڵلای کورپی عامیر - خودا لیتی پازی بی - ده‌گێڕێته‌وه
 و ده‌فه‌رمووی: پۆزیک پتغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) له‌مالی ئیمه‌ دانیشبوو،
 له‌و کاته‌دا دایکم بانگی کردم و وتی: ئاده‌ی وه‌ره‌ شتیکت بده‌می،
 یه‌کسه‌ر پتغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) پتی فه‌رموو: «وَمَا أَرَدْتُ أَنْ تُعْطِيَهُ؟»،
 قَالَتْ: أُعْطِيَهُ تَمَرًا. فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): «أَمَّا إِنَّكَ لَوْ لَمْ تُعْطِيَهُ
 شَيْئًا، كُتِبَتْ عَلَيْكَ كَذِبَةٌ». [ئیمامی ئه‌بو داوود و ئه‌حمه‌د
 و به‌یه‌قی گێراویانه‌ته‌وه].

واته: ویستت چی بدهیتی؟

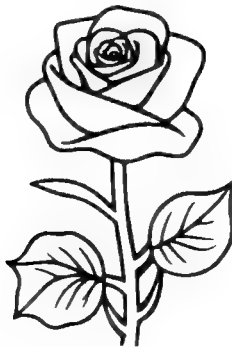
وتی: ویستم خورمای بدهمی.

پیغمبه‌ری خودا (ﷺ) پیی فرموو: باش بزانه ئەگەر نیازت نه‌بایه
شتیکی بدهیتی، ئەوه به درۆ له‌سەرت دەنوسرا.

✓ وهك دايك و باوك بینه پیشه‌نگیکی نموونه‌یی بۆ منداڵه کانتان.

✓ هەر گیز درۆ له‌گه‌ڵ منداڵه کانتان مه‌که‌ن ته‌نانه‌ت به‌ گالته‌ش،
با دل‌نیابن له‌وه‌ی که هەرچی ده‌یلێن راسته‌.

✓ له‌گه‌ڵ هاوسه‌ره‌کانتاندا به‌رێز بن، تا منداڵه‌کانیشتان له
ئێوه‌وه‌ فیڕبین، ئەگەر ئێوه‌ دايمه‌ شه‌رتان بێت ئەوا ئەوانیش
شه‌رانگیز ده‌رده‌چن.

سۆزبان پيىدهن، ناز نا

خودای گه وره ده فەرمووی: ﴿فَمَا رَحِمَهُ مِنَ اللَّهِ إِنَّتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ
فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَا نَفَعُوكَ مِنْ حَوْلِكَ﴾. [سورەتى (آل عمران)، ئایەتى:
(۱۵۹)].

واتە: ئەى موحەممەد! چونکە خودا بە مېهرەبانی
دروستیکردوویت، نەرم و ھێمن بوویت بۆیان و لە گەلیان گونجایت،
خۆ ئەگەر تووند و قسەپەق و بێبەزەیی بوویتایە، ئەو ھەر زوو
ھەموویان لە دەورت بڵاویان دەکرد و بەملاولادا دەپروشتن.

دایکی ئیمانداران خاتوو عائیشە - خودا لێی پازى بێ - دەگێرێتەو
و دەفەرمووی: ھەندیک دەشتەکی ھاتنە خزمەت پێغەمبەری
خودا (ﷺ)، کاتیک بینیان ھاوہ لāن مندالەکانیان ماچ دەکەن، بە
پێناخۆشبوونەو ەوتیان: "أَتَقْبَلُونَ صِبْيَانَكُمْ؟ قَالُوا: نَعَمْ، فَقَالُوا: لَكِنَّا
وَاللَّهِ مَا نَقْبَلُ، فَقَالَ النَّبِيُّ (ﷺ): «وَأَمْلِكُ أَنْ كَانَ اللَّهُ قَدْ نَزَعَ مِنْكُمْ
الرَّحْمَةَ؟»". [ئیمامی بوخاری و موسلیم گێراویانەتەو].

واتە: ئەو ە ئیوہ مندالەکانتان ماچ دەکەن؟!

وتیان: بەلێ.

ئەوانیش وتیان: دەنا ئیمە سویند بەخوا، ماچیان

ناکەین.

جا پڻغه مبهري (ﷺ) فهرمووي: جا من چ بکه، له کاتیکدا خوی
گه وړه سوز و میهره بانی له دلتاندا ده رهیڼاوه؟!

هه وړه ها نه نه سی کوری مالیک - خودا لئی پازی بی - ده گپړ ټه وه
و ده فهرمووي: "مَا رَأَيْتُ أَحَدًا كَانَ أَرْحَمَ بِالْعِيَالِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ
(ﷺ)، وَكَانَ إِبْرَاهِيمُ مُسْتَرْضَعًا لَهُ فِي عَوَالِي الْمَدِينَةِ، فَكَانَ يَنْطَلِقُ
وَنَحْنُ مَعَهُ، فَيَدْخُلُ الْبَيْتَ...، فَيَأْخُذُهُ فَيَقْبَلُهُ، ثُمَّ يَرْجِعُ". [ئیمامی
موسلیم و نه حمده گپړاویانه ته وه].

واته: که سم نه دیوه له پڻغه مبهري خودا (ﷺ) میهره بانتر بی بڼ
ماله وهی، بڼ نمونه: (ئیبراهیم) ی کوری له گوندیکی نزیکی مه دینه
له لای دایه نیک دانرابو، زووزو ده چووه سهردانی و ټیمه ش
له خزمه تیدا ده چووین، جا ده پوښته نه و ژووره ی که (ئیبراهیم) ی
لیبو، له باوه شی ده کرد و ماچی ده کرد، پاشان ده گه پایه وه.

هه له مباره وه نه بو هوړه پره - خودا لئی پازی بی - ده گپړ ټه وه و
ده فهرمووي: پڻغه مبهري خودا (ﷺ) هسه نی کوری ئیمامی عه لی -
خوا لئیان پازی بی - ماچکرد، له وه خته دا (نه قره عی کوری حابیس)
یش له وی دانیشتبوو، جا نه قره ع وتی: "إِنَّ لِي عَشْرَةً مِنَ الْوَلَدِ مَا
قَبَلْتُ مِنْهُمْ أَحَدًا، فَتَنَظَّرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ)، ثُمَّ قَالَ: «مَنْ لَا يَرْحَمُ
لَا يُرَحَمُ»". [ئیمامی بوخاری و موسلیم گپړاویانه ته وه].

واته: دهنا ته من ده مندا لم هه ن، تا ئیستا هیچم ماچ نه کردوون!

پیغه مبهری خودا (ﷺ) به سه رسامی و توره ییه وه ته ماشایه کی کرد، ته نجا فهرمووی: هه رکه سینک سۆز و به زهیی نه بی، خواش به زهیی پیدانا به ته وه.

ههروه ها به علای کوری مو پره - خوا لئی پازی بی - ده گیر یته وه و ده فهرمووی: "خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ (ﷺ) ، وَدُعِينَا إِلَى طَعَامٍ ، فَإِذَا حُسَيْنٌ يَلْعَبُ فِي الطَّرِيقِ ، فَأَسْرَعَ النَّبِيُّ (ﷺ) أَمَامَ الْقَوْمِ ، ثُمَّ بَسَطَ يَدَيْهِ ، فَجَعَلَ الْغُلَامُ يَقْرَأُ مَرَّةً هَا هُنَا وَ مَرَّةً هَا هُنَا ، وَيُضَاحِكُهُ النَّبِيُّ (ﷺ) حَتَّى أَخَذَهُ ، فَجَعَلَ إِحْدَى يَدَيْهِ فِي ذَقْنِهِ وَالْأُخْرَى فِي رَأْسِهِ ، ثُمَّ اعْتَقَهُ فَقَبَّلَهُ". [ئیمامی بوخاری له (الأدب المفرد) دا و ئینوماجه و ته حمه د گیراویانه ته وه]

واته: له خزمهت پیغه مبهری خودا (ﷺ) ده رچووین و، بانگ کرابووین بۆ خوانیک، له ریگه دا تووشی حوسهینی کوری ئیمامی عه لی - خوا لیان پازی بی - بووین که له گه ل مندا لاندایاری ده کرد، پیغه مبهری خودا (ﷺ) به خیرایی له پێشمانه وه رویشه لای و، هه ردوو بالی بۆ پانکرده وه، ته م مندا له ش (له خوشیان و وه ک نه ریتی مندا لان - کاتیک که سینک ده به وه ی بیانگری - پنده که نی و) جاریک به لای

راستدا و جاریک به لای چه پدا پرایده کرد، پیغه مبه ریش (ﷺ) له گه لیدا پنده که نی، ئیتر وازی لینه هینا هه تا گرتی،

جا له سهر چيچكان له بهرامبهري پړونښت و دهستيكي خسته ژړر
چه ناگهي و نه ويريښي خسته سهر پاشه سهری، نهجا له ناميزی
گرت و ماچی کرد.

✓ باشتړين داك و باب، نهوانه كه منداله كانيان به مندال
دهبين و، خوشيان دهنه وه مندال بويان.

✓ له گهل منداله كانتاندا بېنه هاوړي و، ياريان له گهل بكنه،
بو نمونه: پراوړين و چاوشاركتين.

✓ نهو دايك و باوكانه ي له سهره تاي ته مهنی منداليدا سزاي
منداله كانيان ددهن، له راستيدا باخه وانن و نه مامه تازه
پرواوه كانيان دهنه وه.

✓ مروفيك تا نهو ساته ي دايكي ههروه ك منداليك به دهوريدا
بيت و په فتاري له گهل بكات هه رگيز پيناگات.

دادپهروه ربڼ له نيوان منداله کانتان

خودای گه وړه ده فهرمووی: ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا آمَنَ لَكُمْ وَأَوْلَدُكُمْ فِتْنَةً وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾. [سوره تنی (الأنفال)، ثابته تی: (۲۸)].

واته: زورچاک بزانن مال و مندانان بو ټاقيکردنه و په، بيگومان خودای گه وړه ش پاداشتی مه زن و بیسنووری له لایه.

نوعمانی کورې به شیر - خودا لتيان پازی بې - ده فهرمووی: بابم دیاریتکی پندام، دایکیشم عه مړه کیچی په واحة وتی: پازی نابم تا پیغه مبهری خودا (ﷺ) نه که ی به شایه ت.

ناچار بابم دهستی گرتم و بردمی بو خزمه ت پیغه مبهری خودا (ﷺ) ، وتی: ټه ی پیغه مبهری خودا! من دیاریتکم داوه به نوعمانی کورم، دایکیشی فهرمانی پیکردم که جه نابتان بینه شایه ت، پیغه مبه ر (ﷺ) فهرمووی: «أَعْطَيْتَ سَائِرَ وَلَدِكَ مِثْلَ هَذَا؟»، قَالَ: لَا، قَالَ: «فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ»، وَفِي رِوَايَةٍ: قَالَ: «فَلَا تُشْهِدْنِي إِذَا، فَإِنِّي لَا أَشْهَدُ عَلَى جَوْرِ»، وَفِي رِوَايَةٍ: قَالَ: «أَيْسُرُكَ أَنْ يَكُونُوا إِلَيْكَ فِي الْبِرِّ سَوَاءً؟»، قَالَ: بَلَى، قَالَ: «فَلَا إِذَا»، قَالَ: فَرَجَعَ فَرَدَّ عَطِيَّتَهُ. [ټيمامی بوخاری و موسليم گپړاويانه ته وه]:

واته: ټايا منداله کانی تريشت به قه د ټه مه ت پيدا ون؟

وتی: نا.

فهرمووی: "له خودا بترسین و دادپهروه ربین له نیتوان مندالّه کانتاندا"،
له گیرانه وهیه کی ترډا: پیغه مېهر (ﷺ) فهرمووی: "که واته من مه که به
شایه ت، چونکه پیگومان من نابمه شایه ت له سهر ناحه قی و سته م".

له گیرانه وهیه کی ترډا: پیغه مېهر (ﷺ) فهرمووی: ئه ری حه ز ناکه ی
مندالّه کانت هموویان وه ک یه ک بو ت چاکن؟

وتی: به لئ.

فهرمووی: که واته نابې جیاوازی له نیتواناندا بکه ی.

نیتربابم گه پرایه وه و دیارییه که ی لئ وهرگرتمه وه.

✓ داک و بابیک که خو یان نمونه یی نه بن، ناتوانن مندالی
نمونه ییش په روه رده بکه ن.

✓ دلّه کان به ناموژگاری زیندوو دهنه وه، ئاسته نگه کانیش هر
به و لاده چن.

بیبه‌شیان مه‌که‌ن له شیری خۆتان

خودای گه‌وره ده‌فه‌رمووی: ﴿وَالْوِلْدَاتُ يُرْضَعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنَمِّ الرِّضَاعَةَ﴾. [سورەتی (البقرة)، ئایەتی: (٢٣٣)].

واته: با دایکان دوو سالی ته‌واو شیربده‌ن به‌ منداله‌کانیان، بۆ ئه‌وانه‌ی ده‌یانه‌وێت ماوه‌ی شیرپێدان ته‌واوبکه‌ن و شیری ته‌واو بده‌ن.

پێغه‌مبه‌ری خۆشه‌وێستمان (ﷺ) ده‌فه‌رمووی: «بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ إِذْ أَتَانِي رَجُلَانِ، فَأَخَذَا بِضَبْعَيَّ، فَأَتَيَا بِي جَبَلًا وَغَرًّا، فَقَالَا: اصْعَدْ، فَقُلْتُ: إِنِّي لَا أَطِيقُهُ، فَقَالَ: إِنَّا سَنُسَهِّلُهُ لَكَ، فَصَعِدْتُ... ثُمَّ انْطَلَقَ بِي فَإِذَا أَنَا بِنِسَاءٍ تَنْهَشُ ثُدْيَهُنَّ الْحَيَّاتُ، قُلْتُ: مَا بَالُ هَؤُلَاءِ؟! قِيلَ: هَؤُلَاءِ يَمْنَعُنْ أَوْلَادَهُنَّ الْبَانَهُنَّ». [ئیمامی ئینووحیبیان و ئینوخوزیمه و حاکیم گێڕاویانه‌ته‌وه].

واته: کاتیک خه‌وتبووم، له‌ خه‌ومدا دوو فریشته له‌ شێوه‌ی دوو پیاو‌دا هاتنه‌لام، جا قۆلیانگرتم و له‌ گه‌ڵ خۆیان بردیانم تا گه‌یشتینه‌ شاخیکێ سه‌خت و دژوار، وتیان: سه‌رکه‌وه!

وتم: زۆر زه‌حمه‌ته، ناتوانم.

وتیان: ئێمه یارمه‌تیت ده‌ده‌ین.

ئێتر ده‌ستیانگرتم و سه‌رکه‌وتم... ئه‌نجا له‌وێوه‌ بردیانم بۆ شوێنیک، له‌وێ گه‌یشتمه‌ کۆمه‌له‌ ژنیک که‌ ماری گه‌وره

گه‌وره په‌لاماری مه‌مکی ده‌دان و ده‌یگه‌ستن و مه‌مکیانی شیتال شیتال
کردبوون، وتم: ئەمانه کێن؟ چییانکردوو؟!

وترا: ئەمانه ئەو ژنانەن بەبێ هیچ بەهانه و پاساوێکی شرعی
نەیانەشتوو کۆرپەکانیان مه‌مکیان بمژن و شیریان لێخۆن.

✓ دواړوژی مندالە کانتان مه‌که‌نه قوربانی فەراهه‌مه‌پنانی
داهاتووتان.

✓ ئەگەر کوړنیک به‌رە‌وشت بێت ئەوا که‌سیک به‌ ره‌‌وشته،
به‌لام ئەگەر کچیک به‌رە‌وشت بێت ئەوا خێزانیک به‌ره‌‌وشته.

✓ بۆ فێربوون ده‌بیت گوێگریت، به‌لام بۆ باشتربوون ده‌بیت
هه‌لبه‌یت.

پیکه‌خستنی نه‌ک له‌باربردنی

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿وَلَا تَقْلُوبُوا أَوْلَادَكُمْ خَشِيَةَ إِمْلَاقٍ نَّحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قُلُوبَهُمْ كَانَتْ خِطَاءً كَبِيرًا﴾. [سوره‌تی (الإسراء)، ثابته‌تی: (۳۱)].

واته: منداڵه‌کانتان له‌ترسی گرانی و هه‌زاری و برسیتی مه‌کوژن، ئیمه‌ پرزق و پوزی ته‌وانیش و ئیوه‌یش ده‌ده‌ین، به‌پاستی کوشتن و له‌باربردنیان هه‌له‌ و تاوانیکی زۆر گه‌وره‌یه.

جاییری کوپی عه‌بدوڵلا - خودا لێیان پازی بێ - ده‌فهرمووی: «كُنَّا نَعَزُّ عَلَىٰ عَهْدِ النَّبِيِّ (ﷺ) ، وَالْقُرْآنُ يَنْزِلُ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گێراویانه‌ته‌وه].

واته: ئیمه‌ له‌ سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ردا (ﷺ) ، بۆ ئه‌وه‌ی هاوسه‌ره‌کانمان منداڵیان نه‌بێ له‌ کاتی سه‌رجیتی له‌گه‌ڵیاندا توومان تینه‌ده‌کردن، له‌ کاتی‌کدا قورئانیش هه‌ر داده‌به‌زی. (واته: ئه‌گه‌ر ئه‌م کاره‌ حه‌رام بووایه، قورئان قه‌ده‌غه‌ی ده‌کرد).

هه‌روه‌ها ده‌فهرمووی: «كُنَّا نَعَزُّ عَلَىٰ عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) ، فَبَلَغَ ذَلِكَ نَبِيَّ اللَّهِ (ﷺ) ، فَلَمْ يَنْهَانَا». [ئیمامی موسلیم گێراوتیه‌وه].

واته: ئیمه‌ له‌ سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) ، بۆ ئه‌وه‌ی هاوسه‌ره‌کانمان منداڵیان نه‌بێ له‌ کاتی سه‌رجیتی

له گه لیاندا تۆمان تینه ده کردن، جا ئەم باسه گه یشته وه پیغه مبهەر (پێکە)،
 ئەویش پێی ئەم کارە ی لێنه گرتین و قەدەغە ی نه کردین.

✓ باوهر به پوژی دوایی چوو هه مایکەوه، ئەو ماله پوشن
 دەبێتەوه.

✓ ئەگەر هاوسەرگیرتان کرد، کەسێک پەیدا بکەن کە خوو
 و پەوشتی بەرز و جوان بێت، کەسێک کە ئالوودە ی خوو
 خراپە کان بێت هەم زیانی بۆ خۆی دەبێت، هەم بۆ خێزانە کەشی.

✓ دوو شت دیاری دەکەن کە تۆ کێییت: ئەرامگرتن کاتیەک
 هیچت نییه، پەوشت کاتیەک هەموو شتیکت هەیه.

کۆشکی سوپاسگوزاری

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾. [سوره‌تی (الطور)، ثابته‌تی: (۲۱)].

واته: نه‌وانه‌ی ئیمانیان هه‌تاوه، هه‌روه‌ها نه‌وه‌کانیشیان که به ئیمان‌ه‌وه شوئینان که‌وتوون، له به‌هه‌شتدا پێکیان شاد ده‌که‌ینه‌وه و، هه‌یچیش له پاداشتی کرده‌وه‌کانیان که‌مناکه‌ینه‌وه.

په‌غه‌مبه‌ری خۆشه‌وێستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «إِذَا مَاتَ وَلَدُ الْعَبْدِ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لِمَلَائِكَتِهِ: قَبَضْتُمْ وَلَدَ عَبْدِي، فَيَقُولُونَ: نَعَمْ. فَيَقُولُ: قَبَضْتُمْ ثَمَرَةَ فُؤَادِهِ. فَيَقُولُونَ: نَعَمْ. فَيَقُولُ: مَاذَا قَالَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ: حَمْدَكَ وَاسْتَرْجَعَ. فَيَقُولُ اللَّهُ: ابْنُوا لِعَبْدِي بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ، وَسَمُّوهُ بَيْتَ الْحَمْدِ». [ئیمامی نه‌حمه‌د و تیرمیزی و ئینو‌حییان گه‌راویانه‌ته‌وه].

واته: هه‌ر کاتیک منداڵی به‌نده‌یه‌ک مرد، خودای گه‌وره به‌فریشته‌کانی ده‌فهرمووی: ئایا گیانی منداڵی به‌نده‌ی متنان کیشا؟ ده‌لێن: به‌لێ.

ده‌فهرمووی: گیانی جگه‌رگۆشه‌ی به‌نده‌ی متنان کیشا؟

ده‌لێن: به‌لێ.

ده فەرمووی: بەندە کەم چی وت؟

دەلێن: ئەی خودایە! سوپاسی تۆی کرد و وتی: ئێمە هەموومان
مولکی خوداین و هەر بۆ لای ئەویش دەگەرێنەوه!

خودا دەفەرمووی: کەواتە کۆشکیکی لە بەهەشتدا بۆ دروستبکەن و
ناوی لیبتین: کۆشکی سوپاسگوزاری.

هەروەها ئەبو سەعیدی خودری - خوا لێی لاپازی بێ - دەفەرمووی:
جاریک پێغه مەبری خودا (ﷺ) پرویکردە ژنان و پیتی فەرموون: «مَا مِنْكُمْ
امْرَأَةٌ تَقْدُمُ ثَلَاثَةَ مِنْ وَلَدِهَا، إِلَّا كَانَ لَهَا حِجَابٌ مِنَ النَّارِ»، فَقَالَتِ امْرَأَةٌ:
وَأَنْتَيْنِ؟ فَقَالَ: «وَأَنْتَيْنِ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گێراویانەتەوه].

واتە: هەر ژنیک لەپێش خۆیدا سێ مندالی بچوکی بمری و ئارامیان
لەسەر بگری، ئەو بۆی دەبنە قەلغان و دەپاریژن لە ئاگری دۆزەخ.

ژنیک وتی: ئەی ئەگەر دوو بن؟

فەرمووی: ئەگەر دووش بن.

هەر لەمبارەوه موعاویەیی کۆری قورپە - خودا لێیان پازی بێ -
لە بابیەوه دەگێڕێتەوه و دەفەرمووی: کابرایەک هەبوو زوو زوو لەگەڵ
کۆریکی بچوکیدا دەهاتە خزمەت پێغه مەبر (ﷺ)، جاریک
پێغه مەبر (ﷺ) پیتی فەرموو: ئەم کۆرەت زۆر خۆشەوێ؟

کابرا وتی: ئەهی پێغه‌مبەری خودا! یاخو! من چەند ئەم کۆرەمەم
خۆشەوێ خوداش ئەوەندە تۆی خۆشبوی.

بۆ ماوەیەک کابرا دیارنەما، پێغه‌مبەری خودا (ﷺ) هەوالی پرسی،
وتیان: "ئەو کۆرەیی کە جەنابت دیووت وەفاتی کردووە"، دوای پێغه‌مبەر
(ﷺ) کابرای بینی و دڵنەوایی کرد و پێی فەرموو: «أَمَّا تُحِبُّ أَنْ لَا تَأْتِيَ
بَاباً مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ إِلَّا وَجَدْتَهُ يَنْتَظِرُكَ؟»، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ!
أَلَهُ خَاصَّةٌ، أَوْ لِكُلِّنَا؟ قَالَ: «بَلْ لِكُلِّكُمْ». [ئیمامی ئەحمەد و نەسانی و
ئێسنو حیبان گێڕاویانەتەو].

واتە: مەگەر حەزناکەیی لە پۆژی دوایدا پڕۆتە بەر هەر دەرگایەک لە
دەرگاکانی بەهەشت ئەو لەوێ بێ و چاوپێت بکات؟

کابرایەک وتی: ئەهی پێغه‌مبەری خودا! ئەو بەس بۆ ئەو یان بۆ
هەموومانە؟

فەرمووی: بەلکو بۆ هەمووتانە.

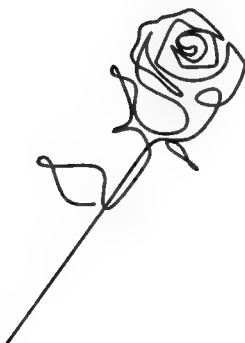

✓ ئارامبە، ھەر شىتېك ھى تۆبىت لىت دوور ناكەوېتەو، ئەو ھى

دەرۋات ھى تۆنەبوو.

✓ خەفەت بۆ شىتېك مەخۇ كە لە دەستت داو، پەنگە ئە گەر

بمايە تووشى خەمى زياتر بوويتايە.

۵

خانوی

خوشبهختی

خانوو به خششی خودایه

خودای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ يُوتِيَكُم سَكَنًا﴾.
[سوره‌تی (النحل)، ثایه‌تی: (۸۰)].

واته: هر خودایه که هه‌موو شتیکی بۆ فه‌راهه‌م کردوون تا خانوو و مال بۆ خۆتان دروست بکه‌ن و، خانووه‌کانتانیشی بۆ کردوون به‌جینگهی پشودان و ئارامی.

پیتغه‌مبه‌ری خۆشه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ: الْجَارُ الصَّالِحُ، وَالْمَرْكَبُ الْهَنِيُّ، وَالْمَسْكَنُ الْوَاسِعُ». [ئیمامی نه‌حمه‌د گپراویته‌وه].

واته: له‌هۆکاری خۆشه‌بختی مرۆفان: دراوسێکی چاک، ئامیرێکی گواسته‌نوی ساز و له‌بار، خانوێکی گه‌وره و فراوان.

هه‌روه‌ها نه‌ه‌سی کۆری مالیک - خودا لێی پازی بێ - ده‌گپرتیه‌وه و ده‌فهرمووی: "أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ، قَالَ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا، وَكَفَانَا وَأَوَانَا، فَكُم مِّمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُثْوِي؟!»". [ئیمامی موسلیم و نه‌بوداوود و تیرمیزی گپراویانه‌ته‌وه].

واته: پیتغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) نه‌ریتی وابوو، کاتیکی ده‌چووه سه‌ر جینگا، ده‌یفه‌رموو: سوپاس بۆ ئه‌و خودایه‌ی

که نان و ئاوی پتدایین و، پتداویستییه کانی جتییه جی کردین و خانوو و
مالی پییه خشین، ده بی چەند کەس هەبن هەژار و بی مال بن؟!

✓ مال، وهك قوتابخانه يهك وابه، كه فشار له سه‌ر مروڤ ناهيڤلئ
و ئاسووده يي پتده به خشي.

✓ مروڤ ته‌نها له مالي خوي‌دا مه‌زن‌ترين ده‌سه‌لات‌داري دونيايه.

✓ سه‌ركه‌وتن په‌يزه‌يه‌كه، ناتوانيت بوي سه‌ركه‌ويت و
ده‌سته‌كانت له‌نيو گيرفانت‌دا ييت.

بەر له خانوو کږین، دراوسن بکړه

خودای گهوره ده فەرمووی: ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾. [سورەتی (التحریم)، ثابەتی: (۱۱)].

واته: خودای گهوره نمونە ی هیناوه تەوہ بو ئه وانه ی ئیمانیان هیناوه به ژنه که ی فیرعه ون، کاتیک وتی: ئه ی پهروه رینم! له لای خۆت و له بههشتدا خانوو به کم بو دروست بکه و، له دهست فیرعه ون و په فتاره کانی و ئه م گه له سته مکارهش پرزگارم بکه.

ئەنەسی کوپی مالیک - خودا لێی پازی بچ - له میانە ی گێرانه وە ی باسی (هێجرەت) دا، دەفەرمووی: "فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ (ﷺ) : «أَيُّ بَيُوتٍ أَهْلِنَا أَقْرَبُ؟»، فَقَالَ: أَبُو أَيُّوبَ: أَنَا يَا نَبِيَّ اللَّهِ، هَذِهِ دَارِي، وَهَذَا بَابِي، قَالَ: «فَانْطَلِقْ، فَهَيِّئْ لَنَا مَقِيلًا»، فَذَهَبَ فَهَيَّأَ لَهُمَا مَقِيلًا، ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ! قَدْ هَيَّأْتُ لَكُمَا مَقِيلًا، فَقُومَا عَلَى بَرَكََةِ اللَّهِ". [ئیمامی ئەحمەد و بوخاری و حاکیم گێراویانە تەوہ].

واته: پێغه مبهری خودا (ﷺ) فەرمووی: خانووی خزمه کانمان کامه یان نزیکتره؟

ئەو ئەیوپی ئەنصاری وتی: خانووی من ئه ی

پێغه‌مبەری خودا، ئەمە خانووێکەمە، ئەمەش دەرگایەکیەتی!

پێغه‌مبەری خودا (ﷺ) فرموی: دەرۆ شوێتیکمان بۆ ئامادەبکە.

ئەویش دەمۆدەست پوشت شوێتیک بۆ ئامادەکردن، ئەنجا هاتەوێ
و وتی: ئەی پێغه‌مبەری خودا! شوێتیک چاکم بۆ ئامادەکردوون،
فرمۆن بابچین.

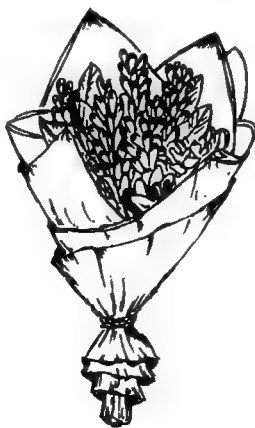
✓ ئاسوودەیی مەل و، پەرورەدەیی خێزان و منداڵ، تارادەدەیی

زۆر بەستراوێتەو بەدەورووبەرەو، کەوابوو: "بەر لە خانوو

کڕین، دراوسێ بکەر"، یان "بەر لە مەل کڕین، ژینگە بکەر".

✓ کەسێ باش ئارامت دەکاتەو، دراوسێی خراپیش دەنگت

دەردییت.

زیکری پۆیشتنه‌ده‌ر و هاتنه‌وه بۆ مāl

پێغه‌مبه‌ری خۆشه‌یستمان (ﷺ) ده‌فه‌رمووی: «إِذَا خَرَجَ الرَّجُلُ مِنْ بَيْتِهِ، فَقَالَ: "بِسْمِ اللَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ"، يُقَالَ لَهُ حَبِيبٌ: هُدَيْتَ وَكُفَيْتَ، وَوُقِيتَ، وَتَنَحَّى عَنْهُ الشَّيْطَانُ. وَيَقُولُ لَهُ شَيْطَانٌ آخَرُ: كَيْفَ لَكَ بِرَجُلٍ قَدْ هُدِيَ، وَكُفِيَ، وَوُقِيَ». [ئیمامی ئەبوداوود و تیرمیزی گێڕاویانەتەوه].

واته: هەر کاتێک ئاده‌میزاد له‌ مāl پۆیشته‌ ده‌ره‌وه‌ و، وتی: "به‌ ناوی خودا، پشتم به‌ خودا به‌ست، هیچ جوڵه‌ و توانایه‌ک نییه‌ ته‌نها ئەوه‌ نه‌بی که خودا ده‌یه‌خشی"، له‌م کاته‌دا پێی ده‌وتری: پێنۆینی کرایت و په‌نادرایت و پارێزرایت، ئیتر شه‌یتان وازی لی دێنی و به‌جێی دێلی، شه‌یتانه‌کانی تریش پێی ده‌لێن: جا چیت پێده‌کری له‌گه‌ڵ که‌سیک که له‌لایه‌ن خوداوه‌ پێنۆینی کراوه‌ و په‌نادراوه‌ و پارێزراوه‌.

هەر له‌مباره‌وه‌ دا‌یک‌ی ئیمانداران خاتوو ئوم سه‌له‌مه‌ - خودا لێی پازی بی - ده‌فه‌رمووی: «أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) كَانَ إِذَا خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ يَقُولُ: "بِسْمِ اللَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أَضَلَّ، أَوْ أَزِلَّ أَوْ أَزَلَ، أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أَظْلَمَ، أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ"». [ئیمامی ئەبوداوود و تیرمیزی و ئەحمه‌د گێڕاویانەتەوه].

واته: پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) نه‌ریتی وابوو، کاتێک له‌

مال دهرۆیشته دهرهوه دهیقه رموو: به ناوی خودا، پشتم به خودا بهست،
خودایه! په نات پیده گرم لهوهی که گومرا بکهه یان گومرا بکریم، ههله
بکهه یان به ههله ببریم، ستهه بکهه یان ستههه لێ بکرئ، په فتاری
نابه جی بکهه یان په فتاری نابه جیم به رامبهه بکرئ.

ههروه ها پیغه مبهه ری خوشه و یستمان (ﷺ) دهفه رمووئ: «إِذَا دَخَلَ
الرَّجُلُ بَيْتَهُ فَذَكَرَ اللَّهَ عِنْدَ دُخُولِهِ، وَعِنْدَ طَعَامِهِ، قَالَ الشَّيْطَانُ: لَا مَبِيتَ
لَكُمْ وَلَا عَشَاءَ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گێراویانه تهوه].

واته: ههه کاتیک ئادهه میزاد دهچیتهوه مالهوه و، له کاتی پۆیشتنه
ژوورهوه و له کاتی نانخواردندا ناوی خودای هیتا و به ناوی خودا
دهستپیکرد، شهیتان به دارودهستهی خوی دهلی: ههستن با بهرویین، نه
جیگا و نه نانتان لهه ماله دهستناکهوئ.

پیتوبه ره که تی مال

خوای گه وره ده فهرمووی: ﴿فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَرَكَةٌ طَيِّبَةٌ﴾. [سوره تی (النور)، ثایه تی: (۶۱)].

واته: هه رکاتیک چوونه هه مالیک سه لام له خوټان و له یه کتر بکه ن، سه لامیک له لایه ن خوای گه وره وه که پره له پیتوبه ره که ت و جوانیی و پاکیی.

پیغه مبه ری خوشه ویستمان (ﷺ) ده فهرمووی: «ثَلَاثَةٌ كُلُّهُمْ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ، إِنْ عَاشَ رُزِقَ وَكُفِيَ، وَإِنْ مَاتَ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ، مَنْ دَخَلَ بَيْتَهُ فَسَلَّمَ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ، وَمَنْ خَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ، وَمَنْ خَرَجَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ». [ئیمامی ته بودا وود و ئیبنو حیبان گپراویانه ته وه].

واته: سی که س هه ن هه موویان له ژیر زه مانه ت و گرنتی پاراستنی خودای گه وره دان، ته گهر ژیان پوژی فراوان و ته واویان پیده درئ، ته گهر مردیشن ده یانخاته به هه شته وه:

یه که م: ته و که سه ی کاتیک ده پرواته وه ماله وه سه لام ده کات.

دووهم: ته و که سه ی ده پرواته مزگه وت بو ته نجامدانی نوژی

جه ماعت.

سَيِّهَم: ئەو كەسەى لە پێناوى خودا لە مال دەردەچى.

هەروەها ئەنەسى كۆرى مالىك - خودا لى پازى بى - دەگىرێتەوه
و دەفەرموو: پىغەمبەرى خودا (ﷺ) پىمى فەرموو: « يَا بُنَيَّ! إِذَا
دَخَلْتَ عَلَىٰ أَهْلِكَ، فَسَلِّمْ، يَكُنْ بَرَكَهً عَلَىكَ، وَعَلَىٰ أَهْلِ بَيْتِكَ ». [ئىمامى
تېرمىزى گىراوتىتەوه].

واتە: پۆلەى شىرىنم! كاتىك دەچىتەوه بۆ مالى خۆتان سلاو لە
مالەوه بكە، چونكە ئەو سلاو كردنە دەبىتە هۆى پىتوبەرەكەت بۆ خۆت
و بۆ مالەوهتان.

✓ بەئەركى خۆشهويستى بەخشىن بە مالەوهتان پابگەن، ئەوه
لە ماوهيهكى كورتدا گۆرانی گەوره دەبين، دەبين كە كەشى
پىزارى و ناارامى مالتان دەگۆرێت بۆ بەهەشتى دونيا.

✓ ئەگەر كەسێك بەردەوام لىت دەبوورێت، بزانه ئەو كەسە
زۆر پىزىت لىدەگرێت و نايههوىت لە دەستت بدات، بۆيه درێژه
بە هەلەكانت مەدە.

ناوه‌دانی و ئارامی مأل

پێغه‌مبەری خۆشه‌ویستمان (ﷺ) دەفرمووی: «مَثَلُ الْبَيْتِ الَّذِي يُذَكِّرُ اللَّهَ فِيهِ، وَالْبَيْتِ الَّذِي لَا يُذَكِّرُ اللَّهَ فِيهِ، مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ». [ئیمامی موسلیم گێراوێتیەوه].

واتە: نموونه‌ی ئەو مآله‌ی یادی خوای تیدا دەکری و ئەو مآله‌یش یادی خوای تیدا ناکری، وه‌ک زیندوو و مردوو وایه‌.

هه‌روه‌ها ده‌فرمووی: «لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ، إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ». [ئیمامی موسلیم و تیرمیزی و ته‌حمه‌د گێراوایانه‌ته‌وه].

واتە: مآله‌کانتان مه‌که‌ن به‌ گۆرستان (نوێژی تیدا بکه‌ن، قورئانی تیدا بخوێنن، یادی خودای تیدا بکه‌ن)، بێگومان شه‌یتان راده‌کات له‌ مآلیک سوپه‌تی (به‌قه‌ره‌)ی تیدا بخوێندری.

هه‌روه‌ها ده‌فرمووی: «اقْرَأُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ فِي بُيُوتِكُمْ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَدْخُلُ بَيْتًا يُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ». [ئیمامی حاکیم و به‌یه‌قی گێراوایانه‌ته‌وه].

واتە: له‌نیو مآله‌کانتاندا سوپه‌تی (به‌قه‌ره‌) بخوێنن، چونکه‌ بێگومان شه‌یتان ناچێته‌ مآلیک سوپه‌تی (به‌قه‌ره‌)ی تیدا بخوێندری.

✓ به خته وەری کالایەکی گرانەها نییە، چونکە زۆربەى
هۆکارەکانى بەخۆرایین، بۆنموونە: خوشەویستی، پیکەنین،
کارکردن بە دلسۆزییەو.

✓ لەهەر خێزانیکی کێشەکان بە گفتوگۆ چارەسەر بکڕین،
کەشیکى ئارام دیتە کایەو، خوشەویستی و ڕیز زیاد دەبێت،
لەو خێزانەشی کە گفتوگۆیەکی ئەوتۆ نییە لە نێوانیاندا،
دەمەقالتی زۆر و، ڕق و کینە دەکەوێتە نێوانیان و پەرە دەستێت.

ماله کانتان مه کهن به گۆرستان

خوای گه وره ده فەرمووی: ﴿وَأَجْعَلُوا يُؤْتِكُمْ قِتْلَهُ وَاقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾. [سورەتی (یونس)، ئایەتی: (۸۷)].

واتە: ماله کانتان بکه نه جینگه ی نوێژ و خودا په رستی و نوێژه کانیشتان به چاکي بکهن، مزگینیش بده به ئیمانداران که له دنیا دا سهرده کهون و له دواڕوژیشدا شوێنیان به ههشتی به رینه.

پێغه مبه‌ری خوشه‌ و یستمان (ﷺ) ده‌ فەرمووی: «اجْعَلُوا مِنْ صَلَاتِكُمْ فِي بُيُوتِكُمْ، وَلَا تَتَّخِذُوهَا قُبُورًا». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گێڕاویانه‌ ته‌ وه‌].

واتە: زۆربه‌ ی نوێژه سووننه‌ ته‌ کانتان له‌ ماله‌ وه‌ بکه‌ن و، ماله‌ کانتان مه‌ که‌ نه‌ گۆرستان.

پێغه مبه‌ری خوشه‌ و یستمان (ﷺ) ده‌ فەرمووی: «صَلُّوا أَيُّهَا النَّاسُ فِي بُيُوتِكُمْ، فَإِنَّ أَفْضَلَ الصَّلَاةِ صَلَاةُ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ، إِلَّا الْمَكْتُوبَةَ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گێڕاویانه‌ ته‌ وه‌].

واتە: ئە‌ی خه‌ لکینه‌! له‌ ماله‌ کانتاندا نوێژ بکه‌ن، چونکه‌ گه‌ و ره‌ ترین نوێژ ته‌ و نوێژه‌ یه‌ که‌ پیاو له‌ ماله‌ وه‌ ده‌ یکه‌ ات، بێجگه‌ له‌ نوێژه‌ فه‌ رزه‌ کان.

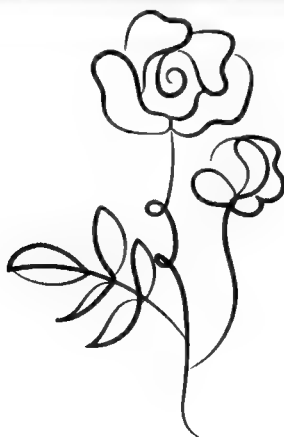

هه‌ر له‌ مبه‌ ره‌ وه‌ دا یکی ئیمانداران خاتوو عایشه‌ - خودا

لَبَّيْ بِرَازِي بَيَّ - ده فەر مووی: "كَانَ يُصَلِّي فِي بَيْتِي قَبْلَ الظُّهْرِ أَرْبَعًا، ثُمَّ يَدْخُلُ فَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ، وَكَانَ يُصَلِّي بِالنَّاسِ الْمَغْرِبَ، ثُمَّ يَدْخُلُ فَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ يُصَلِّي بِالنَّاسِ الْعِشَاءَ، وَيَدْخُلُ بَيْتِي فَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ".
[ئیمامی موسلیم و ئەبوداود ئەحمەد گێڕاویانەتەو].

واتە: پێغه مبه‌ری خودا (ﷺ) نهریتی وابوو، پێش نوێژی نیوه‌رۆ له مالى مندا چوار پركات سوننه‌تى ده‌کرد، ئەنجا ده‌چوو بۆ مزگه‌وت و پێشنوێژی بۆ خه‌لكه‌كه‌ ده‌کرد، پاشان ده‌هاته‌وه‌ دوو پركات سوننه‌تى ده‌کرد، هه‌روه‌ها پێشنوێژی شتوانی بۆ خه‌لكه‌كه‌ ده‌کرد و، ئەنجا ده‌هاته‌وه‌ مأل و دوو پركات سوننه‌تى ده‌کرد، هه‌روه‌ها پێشنوێژی خه‌وتنانی بۆ خه‌لكه‌كه‌ ده‌کرد و، ئەنجا ده‌هاته‌وه‌ مأل و دوو پركات سوننه‌تى ده‌کرد.

په‌رسته‌شكه‌كان له‌ ماله‌وه‌ پێكه‌وه‌ بکه‌ن، قورئان بخوێنن، هه‌فتانه‌ شه‌ویك ته‌رخان بکه‌ن بۆ تاووتویکردنی باسیکی ئایینی.

پږی له فریشته‌کان مه‌گرن

پټغه‌مبه‌ری خوښه‌ویستمان (ﷺ) ده‌فهرمووی: «لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ، وَلَا صُورَةٌ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گټراویانه‌ته‌وه].

واته: فریشته‌کان ناروڼه‌مالیک سه‌گ و وینه‌یټکی ته‌واوی کټشراوی گیانله‌به‌رنکی تیدابن.

هه‌روه‌ها ده‌فهرمووی: «مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا إِلَّا كَلْبَ صَيْدٍ، أَوْ مَاشِيَةً، نَقَصَ مِنْ أَجْرِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِرَاطَانٍ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گټراویانه‌ته‌وه].

واته: هر که‌سیک بیتجگه‌له‌سه‌گی راو و پاسه‌وانی سه‌گټک رابگری، ته‌وه‌هموو پړوژنیک دوو پارچه‌له‌پاداشتی کرده‌وه‌کانی که‌م ده‌بیته‌وه.

هر له‌مباروه‌دایکی ئیمانداران خاتوو عایشه - خودا لینی پازی بن - ده‌فهرمووی: حه‌زرتی جبریل - سه‌لامی خودای لیبی - به‌لینی دابوو به‌پټغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) که‌له‌کاتیکي دیارکراودا بیته‌لای، ته‌م کاته‌دیارکراوه‌دی و که‌چی حه‌زرتی جبریل نایب، له‌م کاته‌دا پټغه‌مبه‌ر (ﷺ) گزچانیکی به‌ده‌سته‌وه‌بوو و فرییدا و فهرمووی: "نه‌خودا و نه‌نیردراوه‌کانی له‌به‌لین و گفתי خویان پاشگه‌ز نابنه‌وه"، پاشان ناوړی

دایه‌وه، بیني توتکه‌سه‌گیک له‌ژیر ته‌ختی نووستنه‌که‌ی که‌وتروه، فهرمووی: ئه‌ی عایشه! که‌ی ته‌م توتکه‌سه‌گه

هاتۆته ژووره وه؟!

وتم: "به خودا ئاگادار نه بووم و نازانم"، ئیتر فرمانی کرد و سه گه که
کرایه دهره وه، دواي ئه مه ده سته جی حه زره تی جیبریل - سه لامی خودای
لیبی - هات، پئغه مبه ری خودا (ﷺ) فهرمووی: ئه ی جیبریل! تو به لئنت
پتدام بیته لام، منیش زۆر چاوه پۆم کردی و نه هاتی؟!

حه زره تی جیبریل - سه لامی خودای لیبی - فهرمووی: ئه و تو تکه
سه گه ی له مالتاندا بوو نه یه تیشته بێم، چونکه ئیمه ی فریشته کان نارۆینه
مالئیک سه گ و وینه یئکی ته واوی کینشراوی گیانله به رێکی تیدا بێ.
[ئیمامی موسلیم و ئه حمه د و ئینوماجه گیراویانه ته وه].

پاکو خاویڻی مال

خودای گه وره ده فہرموئی:

﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾. [سورہ تی (البقرة)،
ثایہ تی: (۲۲۲)].

واتہ: یتگومان خودا تہو کہ سانہی خوشدہوئی کہ زوزوو
تہوبہ دہکن و پەشیمان دہبنہوہ لہ گوناہان، ھەروہا تہوانەشی
خوشدہوئی کہ لہ روالەت و ناخیاندا پاکو خاویڻی.

یتغەمبەری خوشەو یستمان (ﷺ) دہ فہرموئی:

« إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ، نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ، كَرِيمٌ يُحِبُّ
الْكَرَمَ، جَوَادٌ يُحِبُّ الْجُودَ، فَتَظَفُّوا أَفْنِيَّتَكُمْ، وَلَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ ».
[ئیمامی تیرمیزی و تہبویہ علا و بہ زار گتیراویانہ تہوہ].

واتہ: بەراستی خودا پاک و یتگەردە و پاک و یتگەردیشی
خوشدەوئی، خاویڻە و خاویڻیشی خوشدەوئی، بەخشدەیہ و
بەخشدەییشتی خوشدەوئی، سەخواوەتمەندە و سەخواوەتمەندیشی
خوشدەوئی، کەواتە چەند یتانندە کرئی پاکو خاویڻی رابگرن، تەنانەت
بەر دەرگا و پیش مالەکانیشتان خاویڻکەنەوہ و، لہ رەزلیلی و
پیسو پوخلیدا خوتان مەچوینن بە جولە کەکان.

پاراستنی مال

پیغه مبهری خوشه ویستمان (ﷺ) ده فهرمووی: « غَطُوا الْإِنَاءَ، وَأَوْكُوا السَّقَاءَ، وَأَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ، وَأَطْفِئُوا السَّرَاجَ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَحُلُّ سِقَاءً، وَلَا يَفْتَحُ بَاباً، وَلَا يَكْشِفُ إِنَاءً، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ أَحَدُكُمْ إِلَّا أَنْ يَغْرُضَ عَلَى إِنَائِهِ عُوداً، وَيَذْكُرَ اسْمَ اللَّهِ فَلْيَفْعَلْ، فَإِنَّ الْفَوَيْسِقَةَ تُضْرِمُ عَلَى أَهْلِ الْبَيْتِ بَيْتَهُمْ ». [ایمامی بوخاری و موسلیم گپراویانه ته وه].

واته: به تاییه ت شه وانه ئه و مهنجه ل و قاپانه ی خواردن و خواردنه و هیان تیدایه جوان دایانپوشن و سهریان بیتنه وه سهر، ههروه ها ده می گوزه بیه ستن، ده رگا کانیش داخه ن و چراش (گلۆپ، سوپا، هیتەر) بکوژینه وه، چونکه شه یان گوزه به ک ده می به سترایت نایکاته وه، ده رگایه ک داخرایت نایکاته وه، مهنجه لیک سهری له سهرییت لاینابات، جا ئه گهر ههر هیچتان ده ستنه که وت بیخه نه سهر مهنجه له کان ته نها په له داریک نه بی، ئه وه ئه و په له داره به سهر مهنجه له که پراهیلن و ناوی خودای لیبتن، به راستی مشکیش که یه کتیکه له جانه وه ره ناشیرین و خراپه کاره کان زور جار پرووده دا چرا وهرده گپری و مال به سهر خاوه ن مالدا ده سووتینی.

ههر له مباره وه ئه بو موسای ئه شعهری - خودا لئی پازی بی - ده گپریته وه و ده فهرمووی: شه ویک له مه دینه مالتیک به سهر دانیشته وانه که یدا سووتا، کاتیک ئه م هه وئه یان گه یانده

پینگه مبهری خودا (ﷺ) ، فەرمووی: «إِنَّ هَذِهِ النَّارَ إِنَّمَا هِيَ عَذَابُ لَكُمْ، فَإِذَا نِمْتُمْ فَأَظْفِقُوهَا عَنْكُمْ». [ئیمامی بوخاری و موسلیم گێراویانه تهوه].

واته: بهراستی ئەم ئاگره دوژمنتانه (خۆتان و خیزان و مال و سامانتان له نێو دهبات)، بۆیه هەر کاتیک ویستان بخهون بیکورژینهوه.

جوانی هەر مالێک هه ماههنگیه، چێژی هەر مالێک وابهستهیه،
خۆشی هەر مالێک خۆشهویستییه، سامانی هەر مالێک
مندالهکانن، ئاسوودهیی هەر مالێک ئەو دلانهن که ئاسووده بیان
چنگ کهوتوووه.

سوپاس و نزاى كۆتايى

سوپاس و ستايىشى بىپايان بۇ پەروەردگارى جيهانيان، كه رېئوئىنى
و كۆمهكىكردم، توانيم له نووسين و ئاماده كردنى كىتېبى (پەرژىنى مالى)
بېمەوه، نزام ئەوهيه له ديوانى خوادا كه به گوێرهى سۆزى فراوانىي و
بهخشى بىپايانى پاداشتم بداتهوه و بهزهىي پىدايىتمهوه.

داواكارىشم لهو برا و خوشكانهه كه ئەم كىتېبه دهخوێننهوه و سوودى
ليوهرده گرن، خۆم و داک و بابم و هاوسەر و منداڵه كانم و مامۆستايه كانم
له دوعاى خىر بېههش نهكەن.

مهلا يونس قه لادزىيى

كوردستان/ ههولير، ۲۰۲۳/۱۱/۱۱ ي زايىنى

نیوه پوک

پیشکه شکردن ۵

پیشه کی ۷

۱- ژنه تان و میړد کردن ۹

• هاوسه رگیری پتو بستیه کی له بن نه هاتوو ۱۱

• په یوه نندی نیوان هاوسه رگیری و باوه پر ۱۳

• هاوسه رگیری به رده و امی باز نه ی ژیان ۱۵

• چاره هر هاوسه رگیری به ۱۷

• پښه پرسته که هه لېږتړه ۱۹

• له گه ل هاوشانی خوتان هاوسه رگیری بکه ن ۲۱

• ته ماشا کردن پیش هاوسه رگیری ۲۳

• پراوړ کردن پیش هاوسه گیری ۲۵

• ئاسا نکردنی داخوایی و ماریی ۲۷

• ئاشکرا کردنی هاوسه رگیری ۲۹

• هاوسه رگیری به پر سیار تیه ۳۱

• هاوسه‌رگیری و یارمه‌تی خودا ۳۳

• به‌لَیتنامه‌ی هاوسه‌رگیری ۳۵

• هاوسه‌رگیری سه‌ره‌داوی خوشبه‌ختی ۳۷

• باشتَرین میژد و باشتَرین ژن ۴۱

• مافی ژن و میژدله سه‌ریه‌کتری ۴۳

• دروستکردنی خوشه‌ویستی ۴۵

۱. زمانی قسه (خوشمده‌ویی، به‌قوربان‌تیم) به‌نمونه: ۴۵

۲. زمانی جه‌سته (خه‌نډه، له‌ئامیزگرتن، ماچ) به‌نمونه: ۴۶

۳. زمانی دیاری: ۴۶

۴. پیته‌خشینی کات: ۴۷

۵. پَیزگرتن و بایه‌خپتدان: ۴۸

• گه‌وره‌ترین به‌خشین ۵۱

• قه‌ناعه‌ت و شوکرانه‌بیژی ۵۳

• پیکه‌وه نان‌خواردن ۵۷

• پرس و پراویژکردن به‌یه‌کتری ۵۹

- خۆ جوانکردن، نهك خۆ گۆرین ٦١
- گالته وده ستبازی کردن ٦٣
- سه رجیی هاوسه ریتی و بابته کانی ٦٥
- ١. گرنگی سه رجیی: ٦٥
- ٢. نژای سه رجیی: ٦٥
- ٣. پاراستنی نه هیئی سه رجیی: ٦٦
- ٤. ده ستوئز گرتن له نیوان دوو سه رجییدا: ٦٦
- ٥. ده ستوئز گرتن پیش نووستن و نانخواردن: ٦٦
- ٦. پتویستبوونی خوشتن: ٦٧
- ٧. پیکه وه خوشتن: ٦٨
- هاوسه ری زیانت له ده ست مه ده ٦٩
- ١. باسکردنی جوانی کهسانی دی بویه کتری: ٦٩
- ٢. تیکه لاوی و ته نهابوونی ژن و پیاو: ٦٩
- ٣. دانانی پۆشاک له ده ره وهی مال: ٧٠
- ٤. تازییه باری له سی پۆژان زیاتر: ٧٠
- ٥. سه فهر کردن به ته نهها: ٧١

۶. رۆیشتن بۆ لای فالچیه کان: ۷۱
۷. گوئنه دان به یه کتری: ۷۲
- دلسۆزی نهک دلپسی ۷۳
- پری مه ده ن گومانی خراپتان پیبری ۷۵
- نزا خوئندن به سهر یه کتریدا ۷۷
- یارمه تیدانی یه کتری گه وره یه ۷۹
- ده سته پشخه رب ن بۆ ئاشتبو ونه وه ۸۱
- له هه ندی شت خوئان بیتاگا بکه ن ۸۳
- له گومانی باشدا بژین ۸۵
- تامی ئاسانکاری و ته بابی ۸۹
- دوو هه لویستی که موئنه ۹۱
- دادپه روه رب ن، ده نا مه یکه ن ۹۵
- دایک و باو کتان له بیر مه که ن ۹۷
- پیاو به پیاوی و ژنیش به ژنی جوانه ۹۹
- وه فاداری و پترانی ۱۰۱
- هه ر به هه شت پاداشتی ۱۰۵

• ژبانی هاوسه ریتی هر رابواردن نییه ۱۰۹

• ۳- کیشه کانی نیوان ژن و میترد ۱۱۳

• ته مبه لی میترد و چاو چنۆکی ژن ۱۱۵

• ره زلی میترد و ده سبتلاوی ژن ۱۱۷

• به هانه ی میترد و سپله یی ژن ۱۱۹

• وشکی میترد و لاملی ژن ۱۲۱

• گه پۆکی ژن و دره نگ هاتنه وه ی میترد ۱۲۵

• بۆله بۆلی ژن و توندوتیژی میترد ۱۲۷

• زۆری ماره یی ژن و نه دانی میترد ۱۲۹

• بیز کردن له یه کتری ۱۳۱

• داواکاری نابه جی ۱۳۳

۱. پۆشین ی پۆشاکی نادروست: ۱۳۳

۲. جوو تبوون له پتی کۆمه وه: ۱۳۴

۳. جوو تبوون له کاتی حه یزدا: ۱۳۵

• په یوه ندی نه بهیخی و ناپاکی ۱۳۷

• ته لاقدان و داواکردنی به بی پاساو ۱۳۹

• زۆر ته لاقخواردن و گالته پيكر دني ۱۴۱

• جيا بوونه وهش چاره سهره، عهيب نيه ۱۴۳

• پۆلى ماله خه زووران ۱۴۷

• نزيكترين كهس له شهيتان ۱۵۱

۴- منداڵ خوشترين بهرهمى هاوسهرگيرى ۱۵۳

• منداڵ خه لانى خودايه ۱۵۵

• داواى منداالى چاك بكه ۱۵۷

• جوانترين پيشوازي ليكر د ۱۵۹

• نزيان بو بكه، لتيان مه كه ۱۶۱

• هر گهر وهريان مه كه، پهروه رده شيان كه ۱۶۳

• بينه پيشه نكيكي چاك بويان ۱۶۵

• سوزيان پييدهن، ناز نا ۱۶۷

• داد پهروه رين له نيوان مندا له كانتان ۱۷۱

• پييه شيان مه كه له شيري خوتان ۱۷۳

• ريكه خستنى نهك له بار بردنى ۱۷۵

• كوشكى سوپاسگوزارى ۱۷۷

۵- خانووی خوشبهختی ۱۸۱

• خانوو بهخششی خودایه ۱۸۳

• بهر له خانوو کړین، دراوسی بکړه ۱۸۵

• زیکری پوښتنه دهر و هاتنه وه بو مال ۱۸۷

• پیتوبه ره که تی مال ۱۸۹

• ثاوه دانی و ثارامی مال ۱۹۱

• ماله کانتان مه که ن به گورستان ۱۹۳

• پږ له فریشته کان مه گرن ۱۹۵

• پاکو خاوتنی مال ۱۹۷

• پاراستنی مال ۱۹۸

• سوپاس و نژای کوتایی ۲۰۰

ئەم كىتەبە:

- دابىئىراۋىيىكى پاك و پوختە دەربارەى پرسەكانى ژيانى
 ھاوسەرىتى - بنىادنانى و پاراستنى - لەبەر رووناكى
 قورئان و سوننەتدا.

- زۆر بە زمانىكى سادە و بە بەلگە بابەتەكان
 روونەدەكەتەو و، بەرچاروونى و دلتىيى دەكەتە خەلاتى
 ئەوانەى دەيانەهوى ھاوسەرگىرى بگەن و ئەوانەيشى
 كروويانە.

- دادپەرەوانە باسى ئەو گلەبى و كىشانە دەكات كە لە
 نىوان ھاوسەراندە ھەن و، چارەسەريان بۇ دادەنى.

- بابەتى (مندان) و (خانوو) - ۋەك دوو پرسى پەيوەست
 بە ژيانى ھاوسەرىتى - دەخاتە بەر باس و، لەژىر چەند
 ناوئىشانىكىدا لەبارەيانەو دەدوى.

- دەكرى بگريته وانە و بناغەيىكى باش بۇ ئەو خول و
 پرۆژە پەرورەدەيىانەى بۇ كوران و كچان و ھاوسەران
 دەكرىنەو دەربارەى ژيانى ھاوسەرىتى.

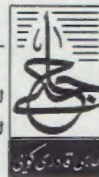
كىتەبخانى حاجى قادىرى كۆنى

لقى يەكەم: ھەولير - بەرانبەر دەرگای قەلا - بازاري پۆشنېرى
 لقى دووهم: چوارپانى شېخ مەحمود - بەرانبەر مزگەوتى مەحمود عەللاف

۰۷۰۶۶۷۱۳۹۶ - ۰۷۸۶۶۷۱۳۹۶ - ۰۷۰۶۶۷۱۳۹۶ - ۰۷۸۶۶۷۱۳۹۶

M.Ktebman

بەرگە : ئىبراھىم ساج